

Innhold

Innledning	3
Om økonomiplanen	4
Om økonomiplanen og ny kommunelov	4
Arbeidet med økonomiplanen	5
Status kommuneøkonomi og tjenestetilbud	6
De siste års regnskapsresultat	6
Prognose inneværende år	6
Tjenestetilbudet	7
Handlingsregler	7
Frie økonomiske reserver	7
Lånegjeld	8
Årlig driftsresultat.....	8
Egenfinansiering av investeringer.....	9
Rammebetingelser og økonomisk handlingsrom.....	10
Demografi – befolkningsprognose.....	10
Statsbudsjettet 2019 - eiendomsskatt	10
Kommuneproposisjonen	10
Vurdering av inntektssiden.....	11
Lønns- og prisvekst.....	11
Pensjonskostnader	11
Renteutvikling.....	12
Kommuneplanens samfunnsdel.....	13
Klima og miljø	13
Investeringer	16
Driftsbudsjettet - endringslogg	21
Tildeling av budsjettrammer til tjenesteenhetene.....	22
Folkevalgte og Rådmannen	23
Fellesposter	26
Fellestjenesten	28
Kultur	31
Barnehagene	38
Skolesektoren	41
Ringebu skole	43
Fåvang skole	46
Ringebu ungdomsskole	49
Helse- og omsorgsektoren.....	52
Helse og mestring.....	54
Hjemmetjenesten.....	58
Linåkertunet HDT.....	61
Plan og teknisk	64
Interkommunale samarbeid	69
Skatt, rammetilskudd og finans	70
MGRS (internregnskap)	71
MGBV (internregnskap).....	75

Innledning

Økonomiplan for 2020-2023 bygger på gjeldende økonomiplan og årsbudsjett.

Økonomiske rammer fra staten strammes inn og gir ikke rom for videreføring av dagens driftsnivå. Aktivitet og tjenestenivå må tilpasses de økonomiske rammene. Ringebu har hittil ikke merket særlig negative virkninger av Stortingets vedtatte endringer i inntektssystemet. Inntektsgarantisordningen INGAR har kompensert for omfordelingene i systemet. INGAR er en overgangsordning og trappes ned over få år. I økonomiplanperioden utgjør inntektstapet 7,4 mill. kr. Fra 2019 og framover får endringer i inntektssystem og rammene for kommunesektoren betydning for kommunens økonomiske handlingsrom. Det har satt egne handlingsregler under press.

Tilstramming i økonomien skjer samtidig som nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal bygges og settes i drift, med 11 boliger og en avlastningsbolig. Dette gir et krevende utgangspunkt for økonomiplanprosessen.

Investeringsvolumet er betydelig redusert under arbeidet med økonomiplanen og det er foretatt en forskyvning ut i tid for en rekke investeringer. Målet har vært å ikke øke lånegjeld som belaster kommunal drift etter at det nye bofellesskapet for mennesker med nedsatt funksjonsevne blir ferdigstilt. Framover må det i sterkere grad prioriteres mellom viktige tiltak, og en del tiltak må skyves ut i tid. Kommunesektoren har opplevd en periode med historisk lavt rentenivå, og det har vært rom for investeringer. Rentenivået er under endring, og sammen med reduserte økonomiske rammer gjør det at investeringsaktiviteten må ned. Noen investeringer er selvfinansierende, og er i mindre grad berørt.

Kommunestyret har fattet vedtak om forskuttering av utbedringer i Brekkebakkene for å få fortgang i utbedringer av fylkesvegen. Dette er gjort gjennom en egen avtale med Oppland fylkeskommune. I følge fylkeskommunens handlingsprogram for fylkesveger skal forskotteringen tilbakebetales i 2020.

I driftsdelen av forslaget til økonomiplan er det, i tillegg til drift av nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne, lagt inn en betydelig satsing på digitalisering. Digitalisering er viktig for å hente ut gevinster som kommer tjenesteproduksjonen til gode. Gevinsten kan være økonomisk innsparing,

mindre sårbarhet, økt kvalitet eller bedre service overfor innbyggere og tjenestemottakere, eller frigjort kapasitet til å løse flere oppgaver med samme bemanning. Forventningene blant innbyggerne, tilreisende, næringsliv og offentlige myndigheter blir stadig større og kommunen skal tilstrebe en så effektiv tjenesteproduksjon som mulig. Digitalisering generelt og innføring av velferdsteknologi åpner nye muligheter for både tjenesteutvikling og bedre ressursutnyttelse.

Det nye bofellesskapet for mennesker med nedsatt funksjonsevne er utvilsomt den største satsingen i økonomiplanperioden. Bofellesskapet representerer et stort løft for denne brukergruppen og tilsvarende et stort løft økonomisk. Satsingen innebærer betydelige investeringer (rundt 50 mill. kr) og vil i tillegg medføre økt behov for bemanning som må fases inn fra andre kvartal 2020, med årlige driftsutgifter på ca. 4,1 mill. kr (inkl. avlastningsbolig). Innfasingen blir krevende.

Tjenesteenhetene ble i økonomiplanprosessen utfordret på å synliggjøre konsekvenser av 4,5-5,5 % reduksjon i rammene.

Tilpasning til strammere økonomiske rammer er utfordrende og vil få konsekvenser, men generelt opprettholdes et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Bruk av handlingsregler for kommunens økonomi er videreført for å sikre at kommunen har tilstrekkelige reserver, at lånegjeld holdes på et forsvarlig nivå og at driftsnivået ligger på et nivå som ikke forringer kommunens verdier over tid. Fra 2018 er det innført en fjerde handlingsregel som omhandler egenfinansiering (ikke lånefinansiering) av investeringer med kort levetid. I ny kommunelov stilles det krav til at kommunestyret skal vedta finansielle måltall. Kommunens handlingsregler oppfyller dette lovkravet.

For å kunne opprettholde tjenestetilbudet i størst mulig grad, må kommunen også vurdere inntektssiden i budsjettet nøye.

Om økonomiplanen

Kommuneloven § 44 inneholder bestemmelser om økonomiplan:

1. Kommunestyret og fylkestinget skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan.
2. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår.
3. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte.
4. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfatter anvises dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp, jf. § 46 nr. 6.
5. Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen.
6. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
7. Innstillingen til økonomiplan, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i økonomiplanen.
8. Økonomiplanen og endringer i denne oversendes departementet til orientering.

Om økonomiplanen og ny kommunelov

Fra 01.01.2020 trer nye økonomibestemmelser i kraft gjennom ny kommunelov. Den nye loven inneholder litt endrede bestemmelser til kommunens økonomiforvaltning. Den viktigste endringen er at det blir lovkrav å ha handlingsregler for finansielle måltall (§ 14-2). Ringeby kommune har vært en foregangskommune på dette og har allerede praktisert slike handlingsregler i mange år. Handlingsreglene er omtalt i eget kapittel.

Ny kommunelov § 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter:

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

1. økonomiplanen og årsbudsjettet
2. årsregnskapene og årsberetningene

3. finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
4. regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
5. regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

Ny kommunelov § 14-3. Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning:

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene.

Ny kommunelov § 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett:

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige

langsigtede forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

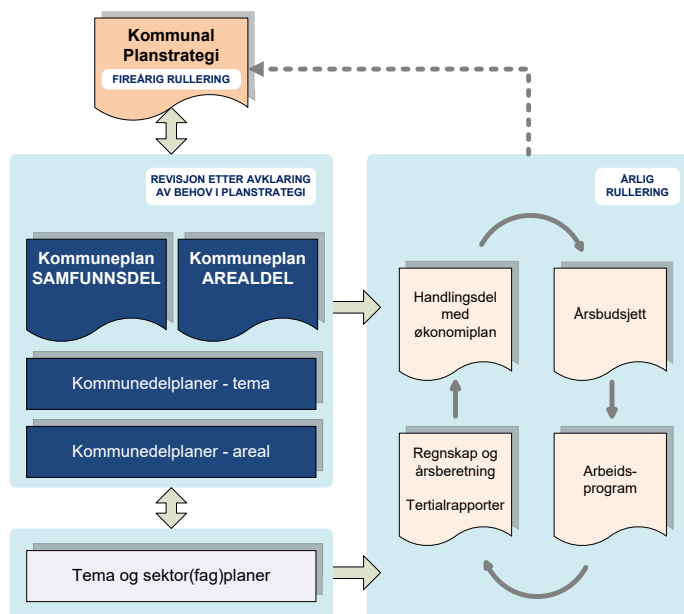
Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

Økonomiplanen i kommunens plansystem

Kommuneplanens langsigtede del består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens kortsiktige del består av økonomiplan (handlingsdel) og årsbudsjett.

Arbeidet med økonomiplanen

Under arbeidet med økonomiplanen er formannskapet definert som eier av økonomiplanen og har ansvar for planens innhold. Administrasjonen bistår med utforming og innhold i tråd med formannskapets signaler.

Etter bestilling fra kommunestyret la administrasjonen fram sak om utredningstemaer for kommende økonomiplanprosess til formannskapet 14.03.2019 (F-sak 22/19). og kommunestyret 28.05.2019 (K-sak 35/19).

Den 26.04.2019 ble det sendt ut følgende bestilling til brukerrådene:

- Hva er det ved tjenesteenheten som fungerer bra for dere? Hvorfor?*
- Forhold ved tjenesteenheten som bør forbedres? Hvorfor?*

Med bakgrunn i innspill fra tjenesteenhetene (administrativ innspillsfase) og kommuneproposisjonen ble det beregnet et innsparingsbehov på 4,5 % i 2020, stigende til 5,5 % i 2023.

Det ble gjennomført dialogkonferanse 11.06.2019, der kommunestyret, medlemmer i faste utvalg, rådmannsledelsen, tjenesteledere, hovedtillitsvalgte og økonomirådgivere deltok. Her ble også innspill fra brukerrådene gjennomgått.

En første skisse til investeringsplan for perioden 2020-2031 ble lagt fram for UPT i møte 26.06.2019 (UPT-sak 79/19), der utvalget ga sine innspill til formannskapet.

Formannskapet fikk i sitt møte 29.08.2019 en orientering om status så langt i det administrative arbeidet.

Formannskapet vil gjennomføre heldags møte viet økonomiplanarbeidet den 05.09.2019, der skisse til økonomiplan og investeringsplan blir gjennomgått.

I møte 19.09.2019 foretok formannskapet saldering av økonomiplanforslaget.

Nyvalgt formannskap avga innstilling overfor kommunestyret i sitt møte 31.10.2019.

Kommunestyret vedtok økonomiplanen 19.11.2019.

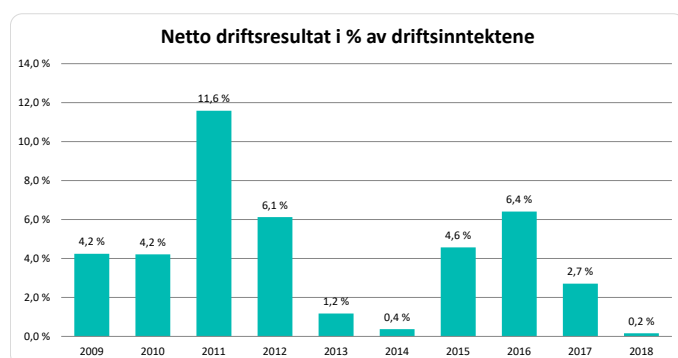
Hovedoversikter er i ettertid revidert i henhold til nye økonomibestemmelser gjeldende fra 2020.

Status kommuneøkonomi og tjenestetilbud

For utfyllende informasjon om kommunens økonomiske status og tjenestetilbud henvises til årsberetningen, som i tråd med plansystemet gir en årlig statusbeskrivelse.

De siste års regnskapsresultat

Siden 2009 har kommunen jevnt over hatt økonomisk resultat langt over landssnittet. Lavere resultat i 2013 og 2014 skyldtes i stor grad engangskostnader.

Alt i alt har kommunen hatt positivt netto driftsresultat i ti år på rad, seks av disse bedre enn landssnittet og syv bedre enn anbefalt minstenivå. Det innebærer at kommunen har styrket sin likviditet og oppsparte midler (fond) betydelig. Ca. 33 % av den frie fondsbeholdningen skal imidlertid utgiftsføres over de kommende sju år, knyttet til utjevningsordning pensjon. Det er bare 26 % av disposisjonsfondet som ikke er øremerket ulike formål. Av disse midlene skal over halvparten disponeres til forskuttering av utbedring Brekkebakkene (fylkeskommunal veg). Kommunen har dessuten inngått flere større utbyggingsavtaler knyttet til utvidelse av hytteområder i Kvitfjell (Kvitfjell Vest og Varden). Disse innebærer at kommunen skal overta en rekke vann- og avløpsanlegg når disse ferdigstilles av utbyggerne. Kommunen vil da måtte utbetale store momsbeløp som så skal inntektsføres igjen fordelt over 10 år. Dette vil kreve at kommunen har en god likviditetsmessig buffer.

Resultatutviklingen siste to år må ses i sammenheng med at kommunen kom dårlig ut ved omlegging av inntektssystemet i 2017. Inntektstapet kompenseres delvis av en inntektsgaranti på mer enn 10 mill. kr, men denne skal trappes ned over få år.

Prognose inneværende år

Ved utgangen av 2. tertial er følgende budsjettavvik meldt inn fra tjenesteenhetene (positivt fortegn = merforbruk):

Budsjettområde	Avvik
Fellesposter	- 267.000
Kultur	92.000
Barnehagene	800.000
Helse og mestring	167.000
Plan og teknisk	500.000
Interkommunale samarbeid	360.000
Skatt, rammetilskudd, finans	- 1.150.000
Sum (årsprognose merforbruk)	502.200

- Avviket innen Fellesposter gjelder i hovedsak mindreforbruk læringer.
- Innen Kultur gjelder avviket kr 82.000 i korleksjon fondsføringer øremerkede midler fra 2018, samt inntektssvikt.
- Innen Barnehagene gjelder kr 540.000 merforbruk i tilskudd til private barnehager. Kr 260.000 gjelder barn med særskilte behov.
- Helseregion Sør-Gudbrandsdal har varslet et tilleggskrav på kr 167.000 knyttet til legevakt og kommunal akutte døgnplasser (KAD).
- Innen Plan og teknisk er behovet for vegvedlikehold større enn budsjettert beløp.
- Innen interkommunale samarbeid er det utgifter til økonomisk sosialhjelp (forvaltes av NAV MidtGudbrandsdal) som overskrider budsjettet med kr 360.000.
- Innen skatt, rammetilskudd og finans er ny prognose for skatt på inntekt og formue kr 1.150.000 høyere enn budsjettert.

Samtlige avvik, med unntak av økt behov for vegvedlikehold dekkes gjennom det økte skatteanslaget. Vegvedlikehold forutsettes tilpasset den økonomiske rammen.

Skatteinngangen i første og andre tertial er god (ca 2,9 mill. kr over revidert budsjett), men det forventes ikke at denne trenden vil holde utover i året. Inntektsanslaget i budsjettet økes med kr 1.150.000. Det er grunn til å følge utviklingen i skatteinntekter nøye utover i budsjettåret. I artikkel publisert 16.05.2019 skriver KS: *I 2019 er skattøret satt ned både for kommunene og fylkeskommunene. Dette gjør utslag på tallene fra og med mars måned. I statsbudsjettet for 2019 ble skatteveksten på årsbasis anslått til 0,4 prosent for kommunene og 1,6 prosent for fylkeskommunene. I Revidert nasjonalbudsjett (RNB) er anslaget satt opp med om lag 1½ mrd. kroner. Dette gir nye vekstanslag for 2019 på 1,2 prosent for kommunene og 2,1 prosent for fylkeskommunene. Endringen er basert på at man har sett god skatteinngang hittil i år, samtidig anslås det i RNB at man ikke vil se like høy vekst som i 2018*

da denne primært var knyttet til formuesskatter og aksjegevinster. Samlet sett anslås nå realveksten i kommunesektorens inntekter nå til kr. 0,4 mrd. og en reell nedgang i de frie inntektene på kr. 1,8 mrd. fordi de ekstra skatteinntektene i 2018 hovedsakelig ikke videreføres.

Tjenestetilbudet

I det store og hele videreføres det eksisterende tjenestetilbudet i økonomiplanperioden. Etablering av nytt bofellesskap for funksjonshemmede og en boenhet for avlastning vil være en klar styrking av tjenestetilbudet i perioden. Satsing på digitalisering og velferdsteknologi forventes å gi god effekt og ruste kommunen enda bedre for å takle fremtidens utfordringer.

Handlingsregler

I forbindelse med budsjettarbeidet for 2010 ble det innført handlingsregler for budsjettarbeidet som skal bidra til at kommunens økonomiske situasjon styrkes og handlingsrommet økes. Handlingsreglene fokuserer på tre sentrale elementer:

- Frie økonomiske reserver (disposisjonsfond)
- Lånegjeld
- Årlig driftsresultat (netto driftsresultat)
- Egenfinansiering av investeringer

Frie økonomiske reserver

Kommunens økonomiske soliditet og evne til å takle uforutsette hendelser vil i stor grad avhenge av de frie økonomiske reserver som kommunen har til rådighet. Slike reserver er i hovedsak definert som disposisjonsfond.

Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål.

I løpet av perioden 2009-2018 er disposisjonsfondet styrket med 84,4 mill. kr. Ved utgangen av 2018 utgjør disposisjonsfondet 19 % av driftsinntektene, som må karakteriseres som svært bra. Et nivå på rundt 10 % av driftsinntektene har vært et viktig mål for kommunen. Anbefaling/norm som fylkesmannen opererer med er 10 % for å ha en "brukbar" fondsbeholdning.

En stor del av disposisjonsfondet er imidlertid øremerket til ulike formål. Det frie (ikke øremerkede) disposisjonsfondet utgjør bare 22,4 mill. kr. Av dette skal 16,5 mill. kr brukes til forskuttering av utbedring i Brekkebakkene (fylkeskommunal veg). I henhold til regnskapsforskriftene må en slik forskuttering betraktes

som utlån, som må føres i investeringsregnskapet. Tilbakebetalt kapital (2020 i henhold til avtale) må også føres til inntekt i investeringsregnskapet og kan dermed ikke lengre benyttes til driftsformål, men kun til investeringsformål (ubundet investeringsfond). Vedtaket om forskuttering reduserer kommunens disposisjonsfond betydelig.

En stor andel av disposisjonsfondet (28,8 mill. kr) er øremerket fremtidige pensjonsforpliktelser (akkumulert premieavvik) og vil komme til fradrag fordelt over 7 år. Kommunens vedtak om fondsføring av premieavvik sikrer at fremtidig utgiftsføring ikke går på bekostning av tjenestetilbudet. Ringebu kommune var blant de første kommunene med et slik prinsippvedtak - og mange kommuner har fulgt etter.

Oversikt disposisjonsfond pr. 31.12.2018

Formål	Beløp
Ikke øremerket disposisjonsfond	22.393.500
VM alpint 2019 / ny utfortrasè	3.000.000
Utviklingsfond	5.851.400
Kulturbasert næringsutvikling	1.347.800
Emisjonsfond kraftselskap	6.508.000
Akkumulert premieavvik pensjon	28.789.100
Fond til flyktningformål	11.574.200
Sluttavregning investeringer	4.000.000
Stimuleringsmidler sysselsetting ungdom	300.000
Kunstinstallasjoner	150.000
Forsterking flomvoller	1.000.000
Makerspace	31.200
Handlingsplan digitalisering	673.300
Oljefond Helse/omsorg	580.900
Bredbåndsutbygging	1.000.000
Kulturfond (underskuddsgaranti)	62.300

Flere kommuner har i senere år endret sine handlingsregler for disposisjonsfond fra å være 10 % av driftsinntektene, til å være 10 % av driftsinntektene etter fradrag for andelen som avsatt til premieavvik pensjon. Med en slik handlingsregel ville Ringebu kommune ligget på 12,7 % ved utgangen av 2018. Med forskutteringen av Brekkebakkene ville kommunen med slik handlingsregel havnet godt under 10 %. Disposisjonsfondet må derfor fortsatt tilføres årlige midler for å tilfredsstille målet om 10 % av driftsinntektene over tid.

Et annet viktig moment er at kommunen har inngått en rekke utbyggingsavtaler i Kvitfjell som innebærer

at kommunen skal overta vann- og avløpsanlegg ved ferdigstillelse og refundere momsutgifter som kommunen vil få tilbake fra staten fordelt over 10 år. Dette tilsier at kommunen må ha god likviditet og dermed en god fondsbeholdning for å møte fremtidige forpliktelser.

Handlingsregel nr. 1:

Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregelen er overholdt i økonomiplanen.

Lånegjeld

Høy lånegjeld vil gjøre kommunen sårbar for renteøkninger. Selv om det brukes virkemidler som rentebinding for å redusere renterisiko vil betjening av lånegjeld legge beslag på betydelige midler i driftsbudsjettet og dermed redusere kommunens handlingsrom.

Samlet lånegjeld utgjør 514,9 mill. kr ved utgangen av 2018. Kommunen har satt som mål at lånegjeld, korrigert for lån til selvkostformål og videreutlån til andre, maksimalt skal utgjøre 70 % av driftsinntektene. Ved utgangen av 2018 utgjør korrigert lånegjeld 62,5 % av driftsinntektene.

Fylkesmannen opererer med et måltall på maksimalt 70 % av driftsinntektene (ikke korrigert for selvkost og utlån), men sier samtidig at dette er avhengig av hvor mye av lånegjelden som betjenes av andre.

Handlingsregel nr. 2:

Korrigert lånegjeld, brutto lånegjeld fratrukket selvkostområder, selvfinansierende tiltak og videreutlån, skal utgjøre maksimalt 70 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregelen er overholdt i økonomiplanen.

Investeringsplanen tilsier at lånegjelden vil øke i økonomiplanperioden, men om vi ser bort fra bofellesskapet for mennesker med nedsatt funksjonsevne økes ikke lånegjelden som belaster kommunal drift i den 12-årige investeringsplanen. Det vil være utfordrende å holde investeringsnivået nede også ved senere rullinger av økonomiplanen.

Årlig driftsresultat

Økonomisk handlingsrom skapes først og fremst gjennom årlige driftsoverskudd. Disse kan avsettes som reserve, inngå som egenfinansiering av investeringer eller brukes til nye tiltak.

Siden 2009 har kommunen jevnt over hatt økonomisk resultat langt over landssnittet. Alt i alt har kommunen hatt positivt netto driftsresultat i ni år på rad, seks av disse bedre enn landssnittet og syv bedre enn anbefalt minstenivå. Det innebærer at kommunen har styrket sin likviditet og oppsparte midler (fond) betydelig. Det er allikevel en stor utfordring å holde driftsutgiftene nede på et nivå som står i forhold til de inntektene kommunen har. Alternativt kan kommunen vurdere å utnytte mulighetene for økte inntekter.

Etter at flere systemendringer trådte i kraft fra 2015 har teknisk beregningsutvalg justert ned norm/anbefaling for netto driftsresultat fra 3 % til 1,75 % årlig. Det er vurdert som hensiktsmessig å ha anbefalt nivå som målsetting.

i økonomiplanperioden 2017-2020 og 2018-2021 ble ambisjonsnivået for netto driftsresultat senket til 1 % av driftsinntektene. I arbeidet med økonomiplanen for 2019-2022 var utgangspunktet en ambisjon om netto driftsresultat på 0,5 % og senere justert ned til et nullresultat.

Handlingsregel nr. 3:

Netto driftsresultat skal trappes opp til 0,5 % av brutto driftsinntekter årlig i løpet av økonomiplanperioden.

Kommunen har et langsiktig mål om å holde et netto driftsresultat på nivå med anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg (1,75 % av brutto driftsinntekter). I inneværende økonomiplanperiode skal nytt bofellesskap for funksjonshemmede og avlastningsbolig settes i drift som ny tjeneste. Denne satsingen (4,3 mill. kr årlig driftskostnad) trekker netto driftsresultat betydelig ned. I tillegg endres rammebetingelsene ved at rammetilskudd reduseres kraftig (inntektsgarantiordning, INGAR, med nedtrapping over 4-5 år). Dette representerer et inntektsbortfall på 7,4 mill. kr i perioden. På toppen av dette er det varslet innskrenkninger i eiendomsskatteleggingen.

Egenfinansiering av investeringer

Investeringer har historisk vært lånefinansiert i stor grad. Lån til investeringer tas opp som samlelån, de senere år med avdragstid på 40 år. Det finnes egne bestemmelser om minimums avdragstid på lån, regnet på basis av anleggsmidlenes levetid. Kommunen ligger godt innenfor minimumsbestemmelsene. Det er allikevel et mål å øke egenfinansieringsgrad for investeringer og samtidig unngå at anleggsmidler med kort levetid (som f.eks. IKT-investeringer) lånefinansieres med lang avdragstid. Det ble derfor innført en ny handlingsregel fra 2018.

Handlingsregel nr. 4:

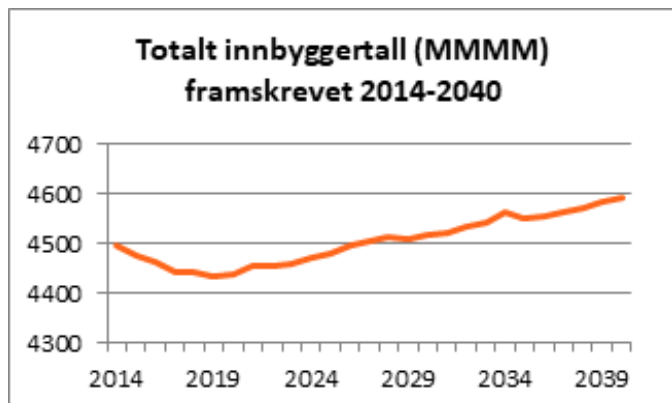
Et beløp tilsvarende 0,5 % av brutto driftsinntekter overføres til investeringsregnskapet som egenfinansiering av investeringer med kort (5 års) levetid. Eventuelt ubrukte midler av overføringsbeløpet avsettes til eget ubundet investeringsfond for bruk til samme formål i senere år.

Handlingsregelen er delvis overholdt i økonomiplanen, ved at løpende IKT-investeringer er finansiert med fondsmidler. Det er imidlertid ikke avsatt midler utover konkrete bevilgninger fra 2020 og videre.

Rammebetingelser og økonomisk handlingsrom

Demografi – befolkningsprognose

Prognose for befolkningsutvikling kan gi en pekepinn på tjenestetilbudet kommunen må legge til rette for. Statistisk sentralbyrå (SSB) oppdaterte sine befolkningsprognoser i 2014. Her vises utdrag for Ringeby kommune basert på prognosen middels nasjonal vekst (MMMM):

Det totale innbyggertallet for Ringeby faller fra 4.495 innbyggere i 2014 til 4.435 på det laveste i 2019. Deretter stiger innbyggertallet relativt jevnt opp mot 4.600 innbyggere i 2040.

Aldersgruppen 0-5 år er på sitt høyeste i 2014, med 259 barn. Barnetallet faller til ca. 240 barn i 2017 og ligger deretter relativt jevnt rundt 240-245. Barnetallet er på sitt laveste i slutten av perioden med 232 barn.

Aldersgruppen 6-15 år er også på sitt høyeste i 2014 med 483 personer. Dette faller til 464 personer i 2017 og ligger deretter i intervallet 470-480 personer videre i hele perioden.

Aldersgruppen 16-24 år er også på sitt høyeste i 2014 med 483 personer. Antallet faller til 413 i år 2025 og ligger deretter relativt stabilt rundt 420 personer.

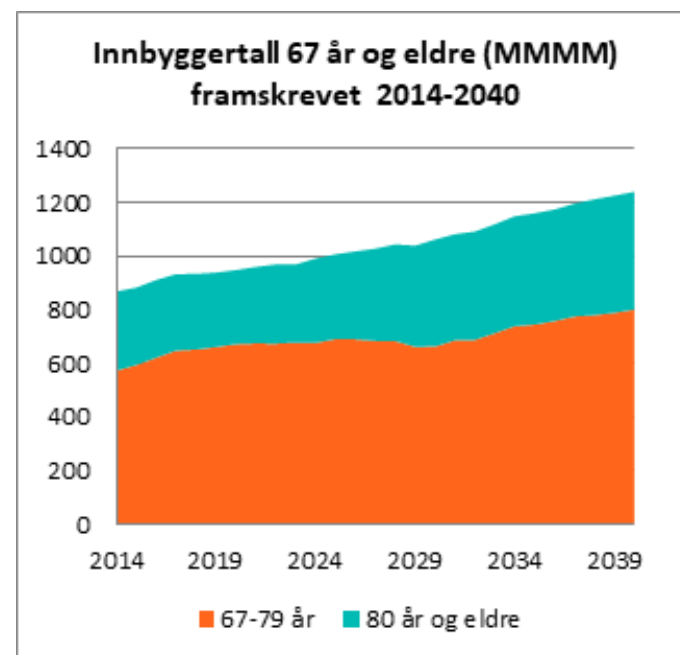
Aldersgruppen 25-66 år er også på sitt høyeste i 2014 med 2.402 personer. Dette faller til ca. 2.340 rundt 2017 og ligger relativt stabilt fram til år 2030. Deretter faller antallet ned til 2.220 personer i år 2040.

Aldersgruppen 67-79 år er på sitt laveste i 2014 med 573 personer og stiger til snaut 700 personer i 2025. Deretter ligger antallet i underkant av 700 fram til år 2033. Derfra stiger antallet til 800 personer i år 2040.

Aldersgruppen 80 år og eldre viser en nedgang fra 295 personer i 2014 til 276 personer i år 2020. Deretter stiger antallet raskt til 400 personer i år 2030 og videre til 440

personer i år 2040.

Samlet vokser antallet personer i alderen 67 år og eldre med 43 % i perioden 2014-2040, mens de yngre aldersgruppene samlet reduseres med 7,5 %

Det må presiseres at disse tallene er basert på prognoser/framskrivningsmodeller og at det er til dels betydelig usikkerhet knyttet til prognosene. Kommunens attraktivitet vil kunne ha stor betydning for utvikling i folketallet.

Statsbudsjettet 2019 - eiendomsskatt

Av statsbudsjettet for 2019 framgår det flere endringer knyttet til eiendomsskatt som vil ha vesentlig innvirkning på kommunens inntekter.

Den maksimale satsen reduseres fra 7 til 5 promille. Det vurderes om kommunene for bolig skal bruke formuesgrunnlagene for eiendomsskatteformål. Den obligatoriske reduksjonsfaktoren som skal begrense skattegrunnlaget, settes til 30 pst. av beregnet markedsverdi for både bolig og fritidsbolig. Endringene skal gjelde fra 2020.

Kommuneproposisjonen

Kommuneproposisjonen 2020 ble publisert i mai 2019. Som ventet gir det nye inntektssystemet, som er innført fra 2017, reduserte rammer. Inntektsgarantiordningen INGAR ga betydelig kompensasjon for tapte inntekter i 2019, men trappes raskt ned. Fra å utgjøre 10,8 mill. kr i 2019, trappes Ingar ned til 3,4 mill. kr i 2023. Inntektstapet i økonomiplanperioden utgjør dermed 7,4 mill. kr og kommer i tillegg til instramminger som er varslet i eiendomsskatteleggingen. Det er flere forhold i

det nye inntektssystemet som gir denne effekten. En del av dette bildet er at kommunen valgte å stå alene etter utredning av kommunereformen.

Ut over dette er det lite i Kommuneproposisjonen som gir økonomisk effekt på kort sikt for Ringeby.

Vurdering av inntektssiden

Kommunens inntekter danner grunnlaget for de tjenestene kommunen kan yte.

Brukerbetalinger

Rene brukerbetalinger for kommunale tjenester utgjør ca. 2,7 % av de samlede driftsinntektene. De satsene kommunen selv kan fastsette er forutsatt økt med 3,1 % (deflator) fra 2019 til 2020. Noen satser, hovedsakelig innen Plan og teknisk, er gitt en særskilt vurdering og foreslås økt med opp til 10 %. Noen satser fastsettes av staten. På noen områder er det fra statens side innført maks-satser (som f.eks. foreldrebetaling i barnehagene) og ordninger for redusert betaling basert på inntekt. Dette setter begrensninger for kommunens handlefrihet til fastsetting av betalingssatser.

Andre salgs- og leieinntekter

Disse utgjør 15,5 % av de samlede driftsinntektene og kommer hovedsakelig fra selvkostområder som for eksempel vann og avløp. Disse inntektene skal dekke utgifter kommunen har og gir derfor ikke noe bidrag til finansiering av øvrig kommunal drift. Kommunale avgifter til vann og avløp forutsettes økt med inntil 5 % årlig i perioden. Investeringer innen sektoren påvirker avgiftsgrunnlaget. Det er forutsatt at alle selvkostområder skal ha full inndekning (alle utgiftene dekkes av inntektene, evt. ved bruk av tidligere innkrevde midler som er plassert på bundne fond). Husleieinntekter er økt i tråd med forventet økning i konsumprisindeks.

Overføringer med krav til motytelse

Disse utgjør 10 % av de samlede driftsinntektene og dreier seg i stor grad om refusjoner for tjenester som kommunen yter (kostnadsdekning), samt refusjon sykkelønn.

Rammetilskudd

Rammetilskudd fra staten utgjør ca. 34,1 % av driftsinntektene og blir tildelt gjennom inntektssystemet. Tilskuddsanslaget for økonomiplanperioden er hentet fra prognosemodell utarbeidet av KS og baserer seg på kommuneproposisjonen.

Andre statlige overføringer

Disse utgjør 6,3 % av de samlede driftsinntektene. En del av disse inntektene er knyttet til mottak av flyktninger.

Det er stor usikkerhet rundt framtidig bosetting av flyktninger og inntektene vil mest sannsynlig bli noe redusert i forhold til tidligere.

Skatt på inntekt og formue

Disse utgjør ca. 24,1 % av de samlede driftsinntektene. Avvik fra nasjonal skatteutvikling vil bli kompensert gjennom inntektsutjevning i inntektssystemet. Med unntak av 2019 har prognosen fra KS vært justert ned med 1 mill. kr (egenvurdering) med bakgrunn i erfaringene fra 2013 og 2014 med stor inntektssvikt for alle kommunene.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør 6,1 % av de samlede driftsinntektene. Det ligger et betydelig inntekspotensiale i eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer som i budsjettet for 2019 har en skattesats på 3,1 ‰ og et bunnfradrag på kr 100.000. Nye boliger er gitt fritak for eiendomsskatt i 2 år. Samlet utgjør eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer ca. 35,4 mill. kr i budsjettet for 2019 (revidert budsjett). Nye bestemmelser gjeldende fra 2020 tilsier at satsen kan økes med inntil 1 ‰ pr. år og kan maksimalt fastsettes til 5 ‰.

Eiendomsskatt for næringseiendommer utgjør 3,8 mill. kr i revidert budsjett for 2019 og har en sats på 3,6 ‰.

Renteinntekter, utbytte og eieruttak

Årlig utbytte fra, og renter av utlån til, energiselskaper utgjør ca. 9,9 mill. kr. 13 % av utbytte fra kraftselskaper avsettes til utviklingsfond og 7 % til fond for kulturbasert næringsutvikling. Renteinntekter av bankinnskudd er budsjettert med ca. 3,3 mill. kr.

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen opererer med faste 2020-kroner i hele 4-års perioden. Lønns- og prisvekst vil derfor være begrenset til en oppjustering til 2020-nivå.

For 2020 er prognose fra SSB lagt til grunn med 3,5 % økning fra 2019.

For utgiftspostene i budsjettet er prognose for vekst i konsumprisindeksen (KPI) fra SSB lagt til grunn. Denne prognosen tilsier en prisvekst på 1,7 % fra 2019-nivå.

Pensjonskostnader

Sats for KLP (arbeidsgivers andel) er videreført med 17,0 %. Endelig kostnad avhenger både av lønnsoppgjør og selskapets avkastning i finansmarkedet. Sats for SPK har tidligere vært forhåndsmeldt og forutsigbar. Nå er reglene rundt SPK endret til samme ordning som for

KLP. Det er lagt til grunn en sats på 10,66 %.

Renteutvikling

Det er lagt til grunn renteprognose fra Kommunalbanken. Denne er basert på pengemarkedsrente med et påslag. For 2020 er rentesatsen 2,17 %, gradvis fallende til 1,95 % i 2023.

Utfordringer synliggjort i siste årsberetning

I kommuneplanens samfunnsdel er det synliggjort satsingsområder og strategier som vil innvirke på prioriteringer i kommende års budsjetter. Nytt kommunestyre (fra høsten 2019) skal innen ett år ta stilling til om samfunnsdelen skal fornyes.

Nytt inntektssystem fra 2017 ga endringer i kommunens rammebetingelser. Kommunen får i 2019 kompensert mye av inntektstapet gjennom inntektsgarantisystemet (INGAR) med 10,8 mill. kr, men dette trappes raskt ned (med inntil 2,1 mill. kr årlig) og vil gi kommunen en ekstra utfordring budsjettmessig i årene som kommer. Ordningen med distriktstilskudd (utgjør 6,2 mill. kr i rammetilskudd for Ringebu i 2019) er under evaluering/utredning. Det er nærliggende å forvente at en endring vil slå negativt ut for kommunen ut fra omtalen ved omlegging av inntektssystemet i 2017.

Innen flere tjenesteheter budsjetteres det med refusjon sykelønn, men ikke tilsvarende lønn til vikarer. Dette er en praksis som gradvis har gått seg til over mange år og som det er ønskelig å endre. Fra 2016 startet en flerårig nedtrapping som må fortsette i hele økonomiplanperioden for at dette skal være kvittert helt ut.

Effektiv utnyttelse av samarbeidsordningene i Helseregion Sør-Gudbrandsdal må fortsatt ha stort fokus.

Kommunen har gjennom en årrekke med asylmottak og bosetting av flyktninger bygd opp fond av ubrukte midler til formålet. I 2018 måtte kommunen bruke drøyt kr 300.000 av fondsmidler (tidligere avsatte integreringstilskudd) for å saldere budsjettområdet for flyktningtjeneste. For 2019 vil kommunen få ny bosetting. Det ligger en utfordring i å skalere det kommunale tjenestetilbudet i forhold til bosetting og skiftende flyktningesituasjon. Dette gjelder særlig innen flyktningetjenesten (som fra 2019 er organisert i interkommunal samarbeid for Midt-Gudbrandsdal) og Ringebu læringscenter. Avsatte fondsmidler vil kunne være en viss buffer på kort sikt, men fondene vil tømmes raskt dersom ikke driftsnivået tilpasses.

Omlegging av budsjetteringsmåte for investeringer og forbedring av prosjektplanlegging og -dokumentasjon må fortsatt ha fokus også i 2019.

Det historisk lave rentenivået aktualiserer ekstraordinær nedbetaling av lån og/eller økt egenfinansiering av investeringer. I økonomiplanen for 2019-2022 er investeringer med kort levetid (5 år) ikke lånefinansiert.

Fond for premieavvik pensjon vil trolig tappes med ca. 3 mill. kr årlig framover. For å kunne opprettholde nivået på disposisjonsfond totalt sett må det fortsatt avsettes nye fondsmidler årlig. Kommunen bør vurdere om det er hensiktsmessig å bytte ordning for håndtering av premieavvik pensjon og gå over fra utjevningsordning til årlig belastning.

- Utjevningsordningen fordeler belastningen over flere år. Fra 2002 skulle premieavviket utgiftsføres over 15 år, fra 2011 over 10 år og fra 2015 skal premieavvik utgiftsføres over 7 år.
- Kommuner kan fortsatt velge å utgiftsføre premieavviket over 1 år.

Det er imidlertid ikke åpnet for hyppig endring av prinsipp. Dersom kommunen velger å gå over til årlig belastning må vi påregne å beholde det prinsippet i overskuelig framtid.

Utjevningsordningen har ikke fungert slik det var forventet og har medført at kommunene som valgte utjevning har store premieavvik bokført i balansen, mens ordningen var tenkt slik at dette skulle svinge rundt null. Ringebu kommune har i dag et oppsamlet premieavvik på 28,8 mill. kr. Av de nærmeste kommunene rundt oss har Nord-Fron og Lillehammer valgt årlig belastning av premieavvik og ikke utjevning over mange år. Ved bytte av regnskapsprinsipp ville kommunen etter hvert kunne kvittere ut det store premieavviket i balansen. Allerede oppsamlet premieavvik vil i så fall bli utgiftsført etter gammel ordning fram til det er kvittert ut, mens nye premieavvik blir belastet fullt ut året etter at de oppstår. Det er avsatt eget disposisjonsfond til å regnskapsmessig finansiere det oppsamlede premieavviket. Ordningen som kommunen har valgt med å føre premieavviket mot disposisjonsfond innebærer at vi i praksis allerede har nøytralisert utjevningsordningen og opptrer som om vi hadde årlig belastning. Det store oppsamlede premieavviket og tilsvarende øremerket disposisjonsfond virker forstyrrende både i forhold til handlingsregler og regnskapsanalyser og statistikker forøvrig.

I forbindelse med stor utbyggingsaktivitet i Kvitfjell har kommunen inngått en rekke utbyggingsavtaler. Disse innebærer bl.a. at kommunen etappevis overtar vann- og avløpsanlegg som ferdigstilles av utbyggere. Avtalene

tilsier at utbygger da får refundert hele momsbeløpet fra kommunen ved overtakelse. Kommunen får på sin hånd moms tilbake fordelt over 10 år fra staten. I mellomperioden får kommunen dermed et utlegg likviditetsmessig på betydelige beløp. Kommunen har ikke anledning til å ta opp rene likviditetslån som strekker seg over flere år. Gode fondsreserver er derfor helt avgjørende for at kommunen skal ha nok likviditet i årene framover. Dette tilsier at kravet til positivt resultat bør skjerpes i framtidige budsjetter

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 17.06.2014 (Ksak 40/14). Denne inneholder viktige verdier (raus, solid, spenstig), samt mål og strategier for prioriterte satsingsområder (bo, leve, arbeide) fram mot år 2026.

Samfunnsdelen inneholder strategiske veivalg i utviklingen av lokalsamfunnet og kommunale tjenester og er førende for økonomiplanen (handlingsplanen).

I en situasjon med reduserte økonomiske rammer vil prioritering av tiltak være spesielt viktig. Skjerming av tjenester er en måte å prioritere på. Samtidig må det foretas reduksjoner i en eller flere tjenester for å finne rom til ønsket ny satsing på andre. Samfunnsdelen inneholder mange mål og strategier. Under er gjengitt noen av de satsingene som er mest tydelig prioritert i denne økonomiplanen:

- legge til rette for boligbygging, i første rekke sentralt i begge tettstedene, gjennom ordning med garantistillelser for kjøp av boliger. Jernbaneundergang til Tollmoen er også prioritert.
- tilrettelegge arenaer og aktivitetsområder. Herunder kommunal andel til byggetrinn 3 i Ringebu Prestegard.
- ha tilbud som dekker individuelle behov. Herunder etablering av nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne, inkl. avlastningsbolig.
- ha funksjonelle og trygge bygg/utearealer for kommunalt tjenestetilbud. Herunder en rekke investeringer i kommunale tjenestebygg, infrastrukturtiltak IKT m.m.
- være en utviklingsorientert og innovativ organisasjon. Herunder 3-årig satsing på digitalisering, påbegynt i 2018.

Klima og miljø

Ringebu kommune har miljøsertifisert alle sine kommunale tjenestebygg. Midler til jevnlig re-sertifisering er innarbeidet i økonomiplanen.

I forbindelse med den nye rammeavtalen om leasingbiler høsten 2017 ble 13 biler i helse-og omsorgsektoren ladbare. ECP-prosjektet (energisparekontrakter) fullføres i 2018/2019 og vil, sammen med overgangen til ladbare biler, bidra til en betydelig reduksjon av kommunens CO2 fotavtrykk. Det Klimasatsfinansierte forprosjektet om mulig biogass-anlegg i midtdalen indikerer at det vil være realistisk å etablere et slikt. Dette vil måtte ses nærmere på i et prosjekt. Det vil bli søkt om klimasatsmidler, men vil også kreve kommunal medfinansiering i årene framover dersom det skal realiseres. Kommunen har fått klimasatstilskudd til innkjøp av elsykler.

Hovedoversikt drift

Økonomisk oversikt - drift	R-2018	B-2019 (rev)	ØP-2020	ØP-2021	ØP-2022	ØP-2023
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	157 100 927	159 378 000	162 935 000	160 604 000	158 539 000	158 253 000
Inntekts- og formuesskatt	110 977 661	109 790 000	113 438 000	113 438 000	113 438 000	113 438 000
Eiendomsskatt	27 863 599	39 211 000	39 586 100	40 186 100	40 586 100	40 986 100
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	29 028 237	21 397 000	20 447 267	20 447 267	20 467 267	20 487 222
Overføringer og tilskudd fra andre	51 679 347	36 438 871	37 903 040	37 160 240	36 923 300	36 489 890
Brukerbetalinger	12 350 876	11 295 100	12 709 200	12 897 200	12 957 200	13 007 200
Salgs- og leieinntekter	71 280 128	66 156 700	71 736 888	72 590 124	72 807 424	72 807 424
Sum driftsinntekter	460 280 776	443 666 671	458 755 495	457 322 931	455 718 291	455 468 836
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	235 922 376	233 093 400	238 918 179	239 113 316	239 552 152	239 536 353
Sosiale utgifter	54 999 923	59 905 575	61 559 538	61 645 073	61 793 370	61 785 044
Kjøp av varer og tjenester	131 330 398	114 160 100	118 561 328	115 755 380	113 374 780	112 483 232
Overføringer og tilskudd til andre	52 523 151	52 192 853	48 590 874	48 469 274	47 449 170	47 400 386
Avskrivninger	25 367 755	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300
Internfordelinger art 1690 (utgår fra 2020)	-29 676 318	-23 186 329	-23 636 350	-23 636 350	-23 629 690	-23 623 045
Sum driftsutgifter	470 467 284	451 813 899	459 641 869	456 994 993	454 188 082	453 230 270
Brutto driftsresultat	-10 186 508	-8 147 228	-886 374	327 938	1 530 209	2 238 566
Finansinntekter						
Renteinntekter	4 398 866	3 972 400	5 285 600	5 285 600	5 285 600	5 285 600
Utbytter	9 265 932	9 970 500	7 860 200	7 860 200	7 860 200	7 860 200
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	10 405 422	11 192 200	11 725 500	11 381 800	11 381 800	11 381 800
Avdrag på lån	17 695 018	19 836 000	21 443 100	21 880 600	21 880 600	21 880 600
Netto finansutgifter	-14 435 642	-17 085 300	-20 022 800	-20 116 600	-20 116 600	-20 116 600
Motpost avskrivninger	25 367 755	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000
Netto driftsresultat	745 605	-9 864 528	-5 541 174	-4 420 662	-3 218 391	-2 510 034
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Bruk av tidligere års mindreforbruk (utgår fra 2020)	8 411 569					
Overføring til investering	0	-100 000	0	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-2 294 634	-2 490 600	-2 560 442	-2 430 642	-2 430 642	-2 430 642
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-6 862 540	12 455 128	8 201 330	7 850 287	6 850 287	6 850 287
Avsetning årets mindreforbruk til disposisjonsfond			-99 714	-998 983	-1 201 254	-1 909 611
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-745 605	9 864 528	5 541 174	4 420 662	3 218 391	2 510 034
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Hovedoversikten satt opp etter mal i henhold til nye økonomibestemmelser gjeldende fra 2020. Bortfall av internfordelinger (art 1690) vil bli foretatt fra og med årsbudsjett 2020, som vedtas i desember 2019. Når art for internfordelinger utgår, vil øvrige utgiftsposter bli redusert tilsvarende.

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	R-2018	B-2019 (rev)	ØP-2020	ØP-2021	ØP-2022	ØP-2023
Rammetilskudd	157 100 927	159 378 000	162 935 000	160 604 000	158 539 000	158 253 000
Inntekts- og formueskatt	110 977 661	109 790 000	113 438 000	113 438 000	113 438 000	113 438 000
Eiendomsskatt	27 863 599	39 211 000	39 586 100	40 186 100	40 586 100	40 986 100
Andre generelle driftsinntekter	29 028 237	21 397 000	20 447 267	20 447 267	20 467 267	20 487 222
Sum generelle driftsinntekter	324 970 425	329 776 000	336 406 367	334 675 367	333 030 367	333 164 322
Sum bevilgninger drift, netto	309 789 178	322 274 928	321 644 441	318 699 129	315 851 858	315 277 456
Avskrivninger	25 367 755	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300
Sum netto driftsutgifter	335 156 933	337 923 228	337 292 741	334 347 429	331 500 158	330 925 756
Brutto driftsresultat	-10 186 508	-8 147 228	-886 374	327 938	1 530 209	2 238 566
Renteinntekter	4 398 866	3 972 400	5 285 600	5 285 600	5 285 600	5 285 600
Utbytter	9 265 932	9 970 500	7 860 200	7 860 200	7 860 200	7 860 200
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	10 405 422	11 192 200	11 725 500	11 381 800	11 381 800	11 381 800
Avdrag på lån	17 695 018	19 836 000	21 443 100	21 880 600	21 880 600	21 880 600
Netto finansutgifter	-14 435 642	-17 085 300	-20 022 800	-20 116 600	-20 116 600	-20 116 600
Motpost avskrivninger	25 367 755	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000
Netto driftsresultat	745 605	-9 864 528	-5 541 174	-4 420 662	-3 218 391	-2 510 034
Disp. eller dekning av netto driftsresultat						
Bruk av tidligere års mindreforbruk (utgår fra 2020)	8 411 569					
Overføring til investering	0	-100 000	0	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-2 294 634	-2 490 600	-2 560 442	-2 430 642	-2 430 642	-2 430 642
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-6 862 540	12 455 128	8 201 330	7 850 287	6 850 287	6 850 287
Avsetning årets mindreforbruk til disposisjonsfond			-99 714	-998 983	-1 201 254	-1 909 611
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-745 605	9 864 528	5 541 174	4 420 662	3 218 391	2 510 034
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Investeringer

Formannskapetets forslag 19.09.2019

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM	Egen-	Oppst.-	Anl.-	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2020	2021	2022	2023	2024-2027	2028-2031	2020-2031	regi (ja/nei)	sak (ja/nei)	start (mnd)	
	IKT	1 925	1 525	1 000	1 500	4 500	4 500	14 950				
H104	EGENEID DATAFIBER FÅVANG RA - FÅVANG BARNEHAGE	400						400	Nei	Nei		Forskjøvet fra 2018 til 2020. Avhenger av at trekkerør Fåvang renseanlegg-Moheimsflata etableres i samband med andre prosjekter først.
H110	E-ROMSLØSNING HELSE/OMSORG	525	525					1 050	Nei	Nei	Feb 19	Infrastruktur i 2018, innføring i 2 trinn i hhv. 2019 og 2020. Trinn 1: 52 rom Linåkertunet HDO + korttids/rehab Trinn 2: 51 rom Omsorgsboliger Linåkert. + RES
H129	NETTBRETT POLITIKERE				500	500	500	1 500	Ja	Nei	Sep 19	Nytt sett for hver 4-års periode.
nytt	ÅRLIG INVESTERINGSBEHOV IKT	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	4 000	12 000	Ja	Nei		Årlig investeringsbehov, jfr gjennomsnitt siste 5 år (989.000).
	KOMMUNAL TJENESTEYTING	34 594	13 500	10 700	7 100	20 900	8 200	93 744				
H112	INVESTERINGER KIRKELIG FELLESRÅD	150						150	Nei	Nei		Engangstilskudd utstyr 2020.
H419	NYE KJØKKEN ELDRESENTERET (2015)	144						144	Ja	Nei	løpende	Re-budsjettering av tidligere års ubrukte bevilgning som ikke blir gjennomført før i 2019 og 2020.
H421	OMBYGGING OG BRANNSIKRING OMSORGBOLIGER OG ELDRESENTER (2016)	3 000						3 000	Nei	Nei	Mai 19	Sprinkling på omsorgen på Linåkertunet er igangsatt og blir ferdig innen 31.12.2018. Sprinkling av RES vil bli igangsatt samtidig med Bofellesskapet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kontrakt med totalentreprenør 2019. Kr 1.730.000 er re-budsjettering av tidligere års ubrukte bevilgning.
H435	RINGEBU UNGDOMSSKOLE - TAK, SV.HALL, BYGN.MESSIGE ARB	0	3 700	3 700				7 400	Nei	Nei	Apr 19	Takarbeider på Ringeby ungdomsskole og Linåkertunet blir vurdert samlet i ett anbud. Opprinnelig oppstart planlagt i 2019. Forskyves til 2021-2022. Lekkasje og kondensskader på de flate takene vil fortsette.
H438	NYTT BOFELLESSKAP FUNKSJONSHEMMEDE HAGESKOGEN	19 500						20 500	Nei	Nei Komite	Mai 19	Prosjektering pågår, og det er dialog om godkjenning av prosjektet hos Husbanken. Tilbudskonkurransen gjennomføres i 2018, men oppstart vil først være i 2019. Justert kostnadsoverslag med 6 mill. kr etter deling av bygget. I tillegg er det innarbeidet kostnader med inventar i fellesdel med 1,5 mill. kr. Nødstrøm for å dekke resterende bebyggelse ved RES.
H445	LINÅKERTUNET - TAK BYGG A OG B		0	5 000				5 000	Nei	Nei		Taket på Linåkertunet bygg A og B er gammelt, men det er ikke konstatert lekkasjer på bygg A og B. Takets alder tilsier at de er behov for rehabilitering innen de kommende årene, før lekkasjer inntreffer. På tross av dette foreslås prosjektet utsatt til 2021, for at andre tak med store lekkasjer skal prioriteres. Tidligere påviste lekkasjer på Linåkertunet var på den rehabiliterte delen og er utbedret.

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM	Egen-	Oppst.-	Anl.-	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2020	2021	2022	2023	2024-2027	2028-2031	2020-2031	regi (ja/nei)	sak (ja/nei)	start (mnd)	
H446	JØBA - TILRETTELEGGING PRODUKSJONSLOKALER					5 700		5 700	Nei	Ja	Mai 19	Adm. forslag oppstart 2019. UPT's innspill er å skyve ett år, slik at oppstart blir i 2020. Formannskapet ønsker at bygget skal ferdigstilles til samme tid som nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne, av hensyn til dagaktivitet. Endret ved K-sak 23/19. Kostnadsanslaget økt med 2 mill. kr. Arkitekt jobber med forprosjekt i 2019 som har til hensikt å samle alle oppgaver i ett lokalt (dagens produksjonslokale Raudhallen og kontorlokaler i Randkleivgata).
H447	RAUDHALLEN - SERVICEBYGG VAKTM., RENH., UTESEKSJ.		3 000	Alternativer vurderes				3 000	Nei			Prosjektet kommer ikke i gang før i 2021 (opprinnelig planlagt 2013).
H448	KAUPANGER - BYGNINGSMESSIGE ARBEIDER	500			5 000			5 500	Nei	Ja	Apr 19	Prosjektet fremskyndes på grunn av at skifer løsner fra taket. Det er dårlig isolasjon mot taket som medfører snøsmelting på taket, som igjen fører til lekkasje og isdannelsen langs takkantene. Tiltaket er i hovedsak utskifting av skifer, glass, tilleggisolering og ny kledningen. Det er videre et behov for å vurdere HC-toalett i 1. etg. Endret ved K-sak 23/19. Budsjettbevilgning i 2019 og 2020 blir benyttet til å sikre taket slik at bygget kan være i bruk. Tiden fram til 2023 blir brukt for å avklare alle rehabiliteringsforhold.
Nytt	Ringebu skole - utbedring av gymsal/garderober					5 000		5 000	Nei	Ja	Mai 19	Jfr Ksak 32/18 Fåvang skole. Benyttet samme kostnadsanslag. Utredning/forprosjekt i 2019
H457	Fåvang barnehage - Etterisolering, utskifting vinduer, solskjerming, utbedre temperatur i rom og på golv	3 000	2 000					5 000	Nei	Nei		To avdelinger på Fåvang barnehage har ikke solskjerming på vinduene. På varme dager blir det veldig varmt i disse rommene. Med tanke på miljø og inneklima bør bygget oppgraderes med nye vinduer til mindre størrelse, flere vinduer tettes igjen og vegger etterisoleres utvendig. Dette vurderes som en investering siden veggens ytelse økes. Varmekabel i golv, sparkel og nytt beleg, 60 W/m2. 800 m2. Prosjektet deles på to år.
H460	Kaupanger - Lydisolering kulturskole	200						200	Ja	Nei		Lydtiltak i øvingsrom i kjeller, Planlagt utført i egenregi, kjøper ventilasjonsarbeider.
H461	Hageskogen boliger 12-25 - Fukt i bad, nedslitte kjøkken, bytte vinduer	700	700					1 400	Ja	Nei	Pågår	Må utføres når det er ledig leilighet, starter i 2018, men påregnes ikke ferdig før 2020. Kr 1.000.000 i 2019 er re-budsjettering av tidligere års ubrukte bevilgning.
H471	Utbedring av brannstasjon og helsesenter	1 000 HS				1 000 Brann		2 000	Nei	Ja	Jan 19	Forprosjekt. Behovs- og bygningsanalyse. Det er gjennomført bygningsanalyse i 2019 som konkluderer med at byggene ikke har fremtidig potensiale for å nå dagens krav. I 2020 lages et skisseprosjekt som har til hensikt å kartlegge behov og kostnad for et nytt helsesenter. I 2021 lages et skisseprosjekt som har til hensikt å kartlegge behov og kostnad for ny brannstasjon.
H729	TRAFIKKSIKKERHETSPLAN - TILTAK (kommunal andel)	0	100	0	100	200	200	600	Nei	Nei	Mai 19	Det ble ikke innvilget midler til omsøkte prosjekter inneværende år fra SVV. Benyttes til å etablere krysningsfelt for fotgjengere mellom ny gangbru og bussholdeplass på Vålejordet dersom SVV tillater dette. Endret ved K-sak 34/19 (Re-budsjettering 2019).

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM	Egen-	Oppst.-	Anl.-	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2020	2021	2022	2023	2024-2027	2028-2031	2020-2031	regi (ja/nei)	sak (ja/nei)	start (mnd)	
Nytt	Riving av tidligere tannklinikk Ringebu ungdomskole.					1 000		1 000	Nei	Nei		Denne delen av bygget må enten komme tilbake i akseptabel stand eller rives. Slik det er nå, står rommene uten varme og de kan ikke brukes. At bygg står uten varme og bruk medfører et eskalerende forfall som igjen vil gi en større kostnad for rehabilitering. Det er tidligere meldt et ønske om å tilrettelegge lokalene til undervisning, med klasserom og grupperom. Skolen har imidlertid synkende elevtall og har lokaler nok til undervisning. Prosjektet ble planlagt og priset i 2013/2014. Kostnadsramme for rehabilitering/ombygging er 6.000.000. Tak er ikke inkludert (inngår i prosjekt H435).
Nytt	Parkering Linåkertunet	2 150						2 150	Nei	Nei	Jan 19	I forbindelse med kjøpet av Linåkervegen 4 skal det opparbeides parkeringer og carport til 2 biler for Linåkertunet. Ref. kommunestyresak 052/18. Ses i sammenheng med H455. Felles anbud med parkering Helsesenteret.
Nytt	Opprusting og reasfaltering av veg	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	8 000	24 000	Nei	Ja		Nødvendig opprusting av vegger. Barkefylling i vegkropp har råtnet og gir store setningsskader på asfalterte vegger.
Nytt	Kommunal andel Prestegarden, trinn 3		2 000					2 000		Nei		Kommunal finansiering av byggetrinn 3 ved Ringebu Prestegard.
Nytt	Mur og parkering Ringebu skole	1 250								Nei		Utbedring/forsterking av mur samt opparbeidelse parkeringsplasser.
TETTSTEDSUTVIKLING		0	13 500	13 500	0	9 000	0	36 000				
H684	SENTRUMSUTVIKLING RINGEBU		0	0		9 000		9 000	Nei	Ja		Videreføring av sentrumsforskjønning i Ringebu. Eventuell utskifting av V/A-anlegg i samme prosjekt forutsettes innarbeidet i hhv. driftsbudsjettet som vedlikehold og investeringsbudsjettet for selvkostområder som standardheving.
H765	JERNBANEUNDERGANG GANG/SYKKEL RINGEBU (CA RAMME)	0	13 500	13 500				27 000	Nei	Ja		Ses i sammenheng med reguleringsplan for Våla nord.
BOLIG OG NÆRINGSAREAL		16 800	20 000	15 300	19 500	69 000	68 800	209 400				
Nytt	KJØP AV BOLIGER (GARANTISTILLELSER)	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000	60 000	180 000	Nei	Ja		Ny garantiordning for kjøp av leiligheter fra 2019.
H750	BOLIGOMRÅDE SKALYKKJA	0		300	2 500			2 800		Ja		Prosjektet må vurderes opp mot om det hensiktsmessig å bygge ut Skalykkja (opprinnelig Kolstadroa) som er mer sentrumsnær. Fordelt over 2 år.
H757	GRUNNERVERV OG INFRASTRUKTUR FRYA OG FÅVANG	0	2 000		2 000	3 000	2 800	9 800	Ja			Kjøp av næringsareal. Bevilgning 2020 fordelt på 2020-2021. Bevilgning økt med 2.000.000.
H762	BOLIGTOMTER RINGEBU	1 800	3 000			6 000	6 000	16 800	Nei	Ja	Mai 19	Oppstart Kvislen i 2019. Endret ved K-sak 23/19.
SELVKOSTOMRÅDER (VANN/AVLØP M.M.)		4 000	21 400	28 242	24 000	6 000	6 000	89 642				
H624	VANNFORSYNING VENABYGDSFJELLET		5 000					5 000	Nei	Nei	Mai 19	Prosjektering igangsatt. Oppstart høsten 2018. Endret ved K-sak 23/19. Endret ved K-sak 34/19 (Re-budsjettering 2019).

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM	Egen-	Oppst.-	Anl.-	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2020	2021	2022	2023	2024-2027	2028-2031	2020-2031	regi (ja/nei)	sak (ja/nei)	start (mnd)	
H737	RINGEBU RA, NEDLEGGELSE (2013)	HS 0	11 400	11 400	14 000	Brann		36 800	Nei			Utsettes inntil videre pga E6, men må påregne oppstart i egenregi 2020. Forskjøvet 1 år ut i tid til oppstart 2021.
H738	NYTT VANVERK RINGEBU (2013)	0		4 842				4 842	Nei			Utsettes inntil videre pga E6, men må påregne oppstart i egenregi 2020. Forskjøvet 2 år ut i tid til oppstart 2022.
H741	STANDARDHEVING/RINGNETT VA (2013)	2 000	2 000	2 000		6 000	6 000	18 000	Nei	Nei	Aug 19	På grunn av høyt tempo på investeringsprosjekter mangler det personellressurser for vedlikeholdsprosjekter med standardheving. Det blir utført noe arbeider på avløpspumpestasjoner på Venabygdsfjellet inneværende år. Utover dette så har vi et stort etterslep på vedlikehold av vann og avløp på samme måte som de fleste andre kommuner i Norge. En kommunedelplan med prioritert tiltaksliste vil derfor bli et viktig verktøy i årene som kommer. Endret ved K-sak 19/19. Endret ved K-sak 34/19 (Re-budsjettering 2019). Økt bevilgning med 2.000.000 i 2021 og 2022. Oppgradering av ledningsnett, herunder boligfelt.
H759	Vannledning Ringebu-Frya	0	0	10 000	10 000			20 000	Nei	Nei		Det er igangsatt prosjektering av arbeidene der midler fra H727 benyttes til innledende prosjektering. Detaljprosjektering er planlagt igangsatt våren 2019. Forskjøvet 2 år ut i tid til oppstart 2022.
H760	SØR-FÅVANG - ETABLERING FELLES AVLØPSLØSNING	2 000	3 000					5 000	Nei	Nei		Endret ved K-sak 34/19 (Re-budsjettering 2019). Utvidelse av avløpsnett. Bevilgning økt med 2.000.000 i 2020 og 3.000.000 i 2021.
TOTALT		57 319	69 925	68 742	52 100	109 400	87 500	443 736				

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM
		2020	2021	2022	2023	2024-2027	2028-2031	2020-2031
	OPPSUMMERING							
	IKT	1 925	1 525	1 000	1 500	4 500	4 500	14 950
	KOMMUNAL TJENESTEYTING	34 594	13 500	10 700	7 100	20 900	8 200	93 744
	TETTSTEDSUTVIKLING	0	13 500	13 500	0	9 000	0	36 000
	SELVFINANSIERENDE TILTAK	0	0	0	0	0	0	0
	BOLIG OG NÆRINGSAREAL	16 800	20 000	15 300	19 500	69 000	68 800	209 400
	SELVKOSTOMRÅDER (VANN/AVLØP M.M.)	4 000	21 400	28 242	24 000	6 000	6 000	89 642
	SUM TOTALT	57 319	69 925	68 742	52 100	109 400	87 500	443 736
	<i>Andel selvfinansierende</i>	<i>-20 800</i>	<i>-41 400</i>	<i>-43 542</i>	<i>-43 500</i>	<i>-75 000</i>	<i>-74 800</i>	
	<i>Sum gjeldsbelastning kommunen</i>	<i>36 519</i>	<i>28 525</i>	<i>25 200</i>	<i>8 600</i>	<i>34 400</i>	<i>12 700</i>	
	FINANSIERING							
H438	TILRETTELAGTE BOLIGER HAGESKOGEN	-16 500						-16 500
H765	EKSTERN FINANSIERING JERNB.UNDERG.		-6 750	-6 750				-13 500
H738	EKSTERN FINANSIERING VANNVERK		0					0
	SUM EKSTERNE MIDLER	-16 500	-6 750	-6 750	0	0	0	-30 000
	BRUK AV DISPOSISJONSFOND							0
	EGENFINANSIERING (HANDL.REGEL 4)	-1 925	-1 525	-1 000	-1 500	-4 500	-4 500	-14 950
	LÅNEFINANSIERING	-38 894	-61 650	-60 992	-50 600	-104 900	-83 000	-400 036
	SUM FINANSIERING	-57 319	-69 925	-68 742	-52 100	-109 400	-87 500	-444 986
	<i>Andel selvfinansierende</i>	<i>-20 800</i>	<i>-41 400</i>	<i>-43 542</i>	<i>-43 500</i>	<i>-75 000</i>	<i>-74 800</i>	
	<i>Sum gjeldsbelastning kommunen</i>	<i>-36 519</i>	<i>-28 525</i>	<i>-25 200</i>	<i>-8 600</i>	<i>-34 400</i>	<i>-12 700</i>	

Driftsbudsjettet - endringslogg

Endringslogg

	Formannskapet 06.09.2018:
1	Kultur: kuttforslag tas ut - Legge ned bygdekino.
2	Kultur: kuttforslag tas ut - Reduksjon tilskudd lag og foreninger, idrett og bortfall støtte nærmiljøanlegg.
3	Kultur: kuttforslag tas ut - Reduksjon i ungdomsrådets midler.
4	Barnehagene: kuttforslag tas ut - Nedleggelse av ytterligere en avdeling i kommunal barnehage.
	Administrasjon 09.09.2019-19.09.2019
5	Fellesposter: Lagt inn midler til rekrutteringstiltak helsefagarbeidere med kr 50.000.
6	Fellesposter: Lagt inn midler til rekrutteringstiltak sykepleiere med kr 50.000, stigende til kr 150.000 fra 2022.
7	Fellesposter: Økt inntekt refusjon gjesteelever med kr 150.000.
8	Barnehagene: lagt inn helårseffekt fra 2021 på bortfall kommunal finansiering vikarassistent i familiebhg (økt innsparing kr 97.000 årlig)
9	Helse og mestring: Reduserte utgifter, gradvis oppfylld bofellesskap
10	Helse og mestring: Psykolog redusert til 20%
11	Plan og teknisk: Reduserte husleieinntekter, gradvis oppfylld bofellesskap
12	Plan og teknisk: Uttak poster rovvilt og viltstell utover siste 3 års regnskap (for høyt budsjettet)
13	Plan og teknisk: Reduksjon 1 årsverk vaktmester
14	Folkevalgte: Besparelse endret politisk struktur/godtgjørelser
	Signal fra politisk ledelse 11.09.2019
15	Skatteanslaget økes med kr 2.000.000 (fra 1 mill under prognosemodell til 1 mill over modellen)
16	Avsatte midler til nye tiltak i statsbudsjettet tas ut med kr 1.000.000
17	Netto driftsresultat reduseres til 0 i 2020, settes til 0,5% fra 2021
	Formannskapet 19.09.2019
18	Plan og teknisk: Støttemur Ringebu skole flyttes til investeringsbudsjettet
19	Reduksjon sats folkevalgte reduseres med 10% (unntatt ordfører og varaordfører), samt justering møtehyppighet
20	Kultur: Støtte til voksenkor og -korps legges inn igjen

Tildeling av budsjettrammer til tjenesteenhetene

	2020	2021	2022	2023
Rådmannen og folkevalgte	13 548 800	13 628 400	13 448 800	13 618 800
Fellesposter	9 369 540	8 919 540	9 469 540	9 969 540
Fellestjenesten	12 151 550	12 090 601	12 090 601	12 090 601
Kultur	11 572 814	11 576 215	11 517 290	11 468 506
Barnehagene	25 421 572	25 244 572	25 244 572	25 244 572
Ringebu skole	13 660 057	13 519 308	13 384 679	13 299 006
Fåvang skole	15 537 158	15 329 290	15 174 073	15 094 173
Ringebu ungdomsskole	14 305 207	14 232 998	14 232 998	14 232 998
Helse og mestring	58 969 025	58 554 070	57 065 070	56 065 070
Linåkertunet	34 893 599	34 725 599	34 665 599	34 615 599
Hjemmetjenester	40 605 619	40 524 619	40 534 619	40 534 619
Plan og teknisk	24 505 612	24 447 072	24 097 172	24 097 172
Sum rammer tjenesteenhetene	274 540 553	272 792 284	270 925 013	270 330 656
Selvkostområder	1	1	1	1
Interkommunale samarbeid	27 329 220	27 329 220	27 329 220	27 329 220
MGRS	0	0	0	0
MGBV	0	0	0	0
Skatt, rammetilsk., finans	-301 969 488	-301 120 488	-299 455 488	-299 569 488
SUM (negativt tall = overskudd/mindreforbruk)	-99 714	-998 983	-1 201 254	-1 909 611

Overskudd forutsettes avsatt til disposisjonsfond.

Folkevalgte og Rådmannen

Politisk og administrativ ledelse, Strategi og utvikling (SU) og fellesposter for hele organisasjonen inngår i budsjettområdet.

En kommune er en folkevalgt styrt organisasjon og en lokaldemokratisk arena. Kommunestyret er øverste styringsorgan, og delegerer myndighet til andre organ. Kommunestyret er kommunens øverste arbeidsgiver. Rådmannens rolle er å forberede saker til politisk beslutning, og iverksette vedtak som blir fattet. Rådmannen er ansvarlig for hele kommunens virksomhet overfor kommunestyret, i henhold til myndighet i lov og etter myndighet delegert fra kommunestyret.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Politisk og administrativ ledelse
- Strategisk plan- og utviklingsarbeid
- Budsjett og økonomistyring
- Digitalisering
- Næringsarbeid
- Skolefaglig ansvar
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Utfordringsbildet

Tildeling av Europarådets utmerkelse for godt styresett i 2013, og revidert handlingsplan for lokaldemokrati vil være retningsgivende for kommunalt fornyingsarbeid. Europarådets strategi for innovasjon og godt styresett på lokalt nivå setter fokus på de grunnleggende verdiene i europeisk demokrati og inneholder 12 prinsipper for godt demokratisk styresett, som for eksempel deltakelse, effektivitet, åpenhet og ansvarlighet.

Implementering av kommuneplanens samfunnsdel og nylig vedtatt arealdel til kommuneplanen vil være den sentrale oppgaven for folkevalgte og administrasjonen i økonomiplanperioden. Med vedtatt arealdel starter arbeidet med revidering av en rekke arealrelaterte planer.

Rådmannens ledergruppe og SU har en sentral oppgave med å ta initiativ til, koordinere og være pådrivere til faglig utviklingsarbeid på tvers av, og opp mot de enkelte tjenesteområder, og utviklingsprosjekt med fokus på å realisere mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Ringebu sentrum som «det attraktive midtpunkt i Gudbrandsdalen» er et prioritert område. Kommunen har fått støtte på kr 550.000 fra klimasats til gjennomføring av klimavennlig landsbyutvikling før områderegulering i Ringebu sentrum. Det er også søkt støtte i Oppland fylkeskommune. Prosjektet blir en opptakt til områderegulering av Ringebu sentrum.

Det brukes ressurser til å delta i nettverk og på andre arenaer utenfor kommunen. Effekten av dette er at kommunen får positiv oppmerksomhet også utenfor egen region og har vist seg å være i god posisjon når det skal søkes om deltakelse i andre prosjekt.

Digitalisering er satt på agendaen av sentrale myndigheter og vil ha fortsatt stort fokus i årene som kommer. Kommunestyret vedtok digitaliseringsstrategi i 2017 og handlingsplan i 2018. En revidert handlingsplan ble vedtatt av i september 2019. Digitaliseringsarbeidet viser stor gjennomføringsevne på vedtatte tiltak. En tommelfingerregel er at digitalisering handler om 20 % teknikk/ikt og 80 % endring av arbeidsmåter/organisasjonsutvikling. Arbeidet vil være et viktig ledd i utvikling av tjenester i alle deler av organisasjonen, samt å kunne takle fremtidige oppgaver innenfor de rammene som demografi og økonomi gir.

Brukerne av kommunale tjenester skal ha fokus i arbeidet, slik at det kommunale tjenestetilbudet oppleves som bra, trygt og tilgjengelig for alle.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2014 og er fortsatt et godt grunnlag for prioriteringer framover. Kommuneplanens arealdel er nå vedtatt for hele kommunen.

Ved innledningen til ny valgperiode skal det utarbeides ny planstrategi. Det vil samtidig bli forslått å gjennomføre en lett revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens arbeidsgiverpolitikk skal også revideres. Ny planstrategi skal avklare annet planarbeid som skal prioriteres de kommende fire år.

Etablering av innovasjonssentret var et viktig bidrag i kommunens næringsarbeid. Utvikling av «det indre liv i sentret» blir en viktig oppgave framover. Kommunen har økonomiske virkemidler til støtte for næringslivet i form av næringsfond og utviklingsfond. Kommunen setter av 1 mill. kr årlig i perioden 2018-2021 til bedring av bredbåndsdekning i samarbeid med regionrådet. Det er inngått kontrakt om utbygging, og det vil være klart for tilknytning av nye husstander høsten 2020. Det pågående digitaliseringsarbeidet vil også berøre kommunens tjenestetilbud overfor næringslivet. Utover dette er det ikke funnet rom for nye tiltak i tråd med handlingsplanen.

I løpet av økonomiplanperioden skal både risiko- og sårbarhetsanalyse og beredskapsplan revideres.

Energi- og klimaplan ble vedtatt i 2015 og er under revisjon. Den nye planen vil bygge på FN's bærekraftsmål.

Administrative kostnader er lave i Ringebu kommune, sammenlignet med landet. Med små administrative ressurser er det en utfordring å holde tilstrekkelig fokus på strategisk arbeid, utvikling, prosjektstyring og koordinering, fordi den samme personellressursen i stor grad må ivareta driftsoppgaver.

Beskrivelse av tiltak

Stortingsvalg 2021

Erfaringstall for kostnader knyttet til gjennomføring av stortingsvalg.

Kommunevalg 2023

Erfaringstall for kostnader knyttet til gjennomføring av kommunevalg.

Klimatiltak

Tilskuddsordning til utskifting av vedovner, samt prøveordning med bistand til miljøsertifisering av private bedrifter avvikles fra 2020.

Fiber/bredbånd

Under kommunestyrets behandling av økonomiplan for 2018-2021 ble kr 1.000.000 avsatt årlig til øremerket disposisjonsfond til bredbånd og fiberutbygging for perioden 2018-2021. Tiltaket finansieres ved at kr 500.000 belastes utviklingsfondet og kr 500.000 belastes det frie disposisjonsfondet.

Endret kostnadsdekning selvkost, SU

Kostnadsdekning for arbeid utført for selvkostordningene er oppjustert i tråd med regnskap og budsjett for ordningene.

Innsparingsmål endret politisk organisering

Innsparingsmål på politisk organisering og arbeidsmåter fra kommende valgperiode.

Økt tilskudd løypekjøring

Økt tilskudd til løypekjøring fra 2020 er beholdt fra forrige økonomiplan.

Redusert politisk møtegodtgjørelse og møtehyppighet

Satser for godtgjørelse nedjusteres med 10 % (med unntak av ordfører og varaordførere), antall møter reduseres og dagmøter legges til kveldsmøter i den utstrekning det er mulig.

Reduksjon kontrollutvalgets budsjettforslag

Kontrollutvalgets budsjettforslag for 2020 legger opp til redusert driftsramme med kr 150.000.

Oppsigelse alle papiraviser/abonnement

Kun helt nødvendige lokalaviser beholdes i papirformat.

Folkevalgte og rådmannen						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		13 939 200	13 939 200	13 939 200	13 939 200
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
5	F-sak 13/19 - Nærings-/utviklingsfondssak 2019	20Ø-00-008	0	0	0	0
5	F-sak 18/19 - Nærings-/utviklingsfondssak 2019	20Ø-00-008	0	0	0	0
5	F-sak 37/19 - Nærings-/utviklingsfondssak 2019	20Ø-00-008	0	0	0	0
5	F-sak 39/19 - Nærings-/utviklingsfondssak 2019	20Ø-00-008	0	0	0	0
5	F-sak 40/19 - Nærings-/utviklingsfondssak 2019	20Ø-00-008	0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Storingsvalg i 2021	20Ø-00-001		179 600		
5	Kommunevalg 2019	20Ø-00-002	-170 000	-170 000	-170 000	
5	Klimatiltak	20Ø-00-003	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
5	Fiber/bredbånd (Reg.råd)	20Ø-00-004			-1 000 000	-1 000 000
5	Fiber finansiert ved utviklingsfond (Reg.råd)	20Ø-00-004			500 000	500 000
5	Fiber finansiert ved disp.fond (Reg.råd)	20Ø-00-004			500 000	500 000
5	Miljøfyrtårn: Bistand til sertifisering av private bedrifter i	20Ø-00-005	0			
5	Innsparingsmål endret politisk organisering	20Ø-00-006	-100 000	-200 000	-200 000	-200 000
5	Økt tilskudd løypekjøring	20Ø-00-007	50 000	50 000	50 000	50 000
	Administrativ innspillsfase					
	Ingen					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	367 500	367 500	367 500	367 500
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	112 100	112 100	112 100	112 100
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 118 800	14 198 400	14 018 800	14 188 800
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(635 300)	(638 900)	(700 900)	(780 400)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0 %	4,0 %	4,1 %	4,0 %
	Redusert politisk godtgjørelse og møtehyppighet	Endringslogg 14 og 19	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
	Reduksjon kontrollutvalgets budsjettforslag	20Ø-10-002	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
	Oppsigelse alle papiraviser/abonnement (untatt 1 eks GD	20Ø-10-003	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Sum ny ramme for økonomiplanperioden		13 548 800	13 628 400	13 448 800	13 618 800

Fellesposter

Innen budsjettområdet fellesposter ligger utgiftsposter som er felles for flere tjenesteenheter, samt tidsbegrensede sektorovergripende prosjekter.

I budsjettområdet inngår blant annet

- Frikjøp hovedtillitsvalgte
- Logoped
- Læringer
- Kontingent KS
- Skoleskyss
- Spesialundervisning private skoler
- Refusjoner knyttet til elever i fosterhjems plassering andre kommuner
- Digitaliseringstiltak, handlingsplan 2018-2020
- Leanprosesser

Utfordringsbildet

De største variablene innen budsjettområdet er utgifter til skoleskyss, spesialundervisning private skoler og refusjoner knyttet til elever i fosterhjems plassering i andre kommuner. Det føres løpende dialog med private skoler om tilrettelegging av undervisning, vurdert opp mot behovet for spesialundervisning.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

De variable utgiftene er konsekvens av lovpålagte tiltak hjemlet i opplæringsloven og lov om friskoler.

Beskrivelse av tiltak

Reduksjon budsjettrettet refusjon sykelønn

Gammel ordning med budsjettering av refusjon sykelønn fases gradvis ut med kr 500.000 årlig. Av opprinnelig budsjettbeløp på kr 4.662.800 vil det gjenstå ca. kr 662.800 ved utgangen av økonomiplanperioden.

Pott til digitaliseringstiltak jfr handlingsplan

Tiltaksmidler digitalisering med 1 mill. kr årlig i perioden 2018-2020. Fases ut fra 2021.

2-faktor autentisering

Overgang til Office 365 vil øke tilgjengeligheten til å jobbe utenfor kommunalt sikret datanettverk. Det er nødvendig å innføre 2-faktor autentisering for å sikre data.

Mobile Device Management

Innføring av mobiltelefoner som standard telefonapparat, samt økende mengde av andre mobile enheter (nettbrett) gjør det nødvendig å ha et driftssystem for administrasjon av mobile enheter.

Økte lisenskostnader Office 365

Ved overgang til Office 365 som standard kontorstøtte programvare vil lisenskostnadene øke.

Rekrutteringstiltak

Det avsettes midler til rekrutteringstiltak helsefagarbeidere og sykepleiere.

Økt refusjon gjesteelever

Antallet fosterhjem i kommunen har økt. Refusjon fra andre kommuner for gjesteelever økes.

Fellesposter						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		8 097 100	8 097 100	8 097 100	8 097 100
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
5	K-sak 26/19 - Tilleggsbevilgning 2019, økt frivillighet ViM	20Ø-00-009	25 000	25 000	25 000	25 000
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Reduksjon budsjettet refusjon sykelønn (til fordeling)	20Ø-00-010	500 000	1 000 000	1 500 000	2 000 000
5	Pott til Digitalisering 2020 - handlingsplan (2018-2020)	20Ø-00-011	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
	Administrativ innspillsfase					
5	2-faktor autentisering	20Ø-00-012	185 000	185 000	185 000	185 000
5	Mobile Device Mangement	20Ø-00-013	90 000	90 000	90 000	90 000
	Økte lisenskostnader Office 365	20Ø-11-001	300 000	300 000	300 000	300 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	113 400	113 400	113 400	113 400
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	109 100	109 100	109 100	109 100
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		9 419 600	8 919 600	9 419 600	9 919 600
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:					
	Rekrutteringstiltak helsefagarbeidere	Endringslogg 5	50 000	50 000	50 000	50 000
	Rekrutteringstiltak sykepleiere	Endringslogg 6	50 000	100 000	150 000	150 000
	Økt refusjon gjesteelever	Endringslogg 7	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		9 369 600	8 919 600	9 469 600	9 969 600

Fellestjenesten

Fellestjenesten skal være en kompetent stabs- og støttefunksjon og yte service for innbyggere, politikere, rådmann, tjenesteenheter og ansatte i kommunen.

Fellestjenesten skal spille tjenesteenhetene gode ved rasjonell og kompetent løsning av støttefunksjoner og bidra til at de kan fokusere på sine primæroppgaver.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Lønn og personal
- Økonomi og kontrollerfunksjon
- Innkjøp
- Miljøsertifisering
- Salg, skjenke- og serveringsbevillinger
- IKT drift og brukerstøtte
- Politisk sekretariat
- Sentralbord og ekspedisjon
- Arkiv
- Skoleskyss
- Tilfeldig fakturering
- Bostøtte
- Kantine

Utfordringsbildet

Digitalisering av tjenester og en mer tilgjengelig og døgnåpen forvaltning er et viktig satsningsområde. Suksesskriterier for å lykkes med dette er mer fokus på digital kompetanse, tilgjengelige tjenester, oppdatert informasjon, elektroniske skjema, «oppetid», enkel pålogging, faglandets eierskap til web-tjenester, forståelse av forholdet mellom elektroniske tjenester og et fysisk mottak/sentralbord.

Innbyggerne skal få løst sine oppgaver så raskt og effektivt som mulig og helst i første møtet med kommunen.

Det blir større fokus på mobilitet og fleksibilitet, noe som preger måten man må bygge IKT-infrastruktur på. Gårdagens løsninger er ikke gode nok til å dekke morgendagens behov. Flere og flere oppgaver blir digitalisert og vi ser at oppdragsmengden hos IKT øker.

Støttefunksjoner, råd og veiledning innen personalarbeidet er prioritert.

I tillegg har tjenesteenheten en viktig funksjon i forhold til arkiv. Det må settes av midler til avlevering av elektronisk arkiv til fylkesarkivet i Oppland (IKA) i årene fremover.

I årsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt å kutte 70 % stillingsressurs ved tjenesten. Kuttene ble realisert i 2017-2019 ved naturlig avgang, men over tid kan vi se at 20 % av kuttet ikke var et realistisk kutt som kunne forsvares faglig. Stillingen som lønnskonsulent ble derfor økt opp igjen til 100 % ved utlysning sommeren 2019. I tillegg til disse kuttene er tjenesten tilført flere nye, tunge arbeidsoppgaver fra SU tilsvarende ca 30 % stilling, uten at det er tilført stillingsressurser.

Fagmiljøene blir små og det er vanskeligere og vanskeligere å rekruttere inn i stillinger. Vi står nå foran store utfordringer i årene fremover i forhold til prioritering av oppgaver. De aller fleste oppgaver er lovpålagte eller påkrevd driftsmessig. Utfordringen kan bli å finne tid til videreutvikling og full utnytting av digitale løsninger.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Kommuneplanens samfunnsdel ivaretar ikke alle sider ved fellestjenestens tjenestetilbud og ansvar. Mange av tjenesteenhetens oppgaver er styrt av lov og avtaleverk, blant annet forvaltningslov, offentleglova, arkivlova, tariffavtaler, arbeidsmiljøloven og personopplysningsloven osv. Endringer i lov eller forskrift vil få betydning for tjenesteenheten.

Arkivenes tre hovedmålsettinger: støtte i den daglige saksbehandling, enkeltmenneskers og organisasjoner/institusjoners rettigheter og plikter, framtidig forskning og historieskriving. Formålet med arkiv er for øvrig godt

beskrevet i Riksarkivarens forord i Arkivhåndboken for offentlig forvaltning:

«I et demokratisk samfunn tuftet på rettslige prinsipper, er det et fundamentalt krav at det offentlige ikke bare sørger for å ivareta grunnleggende dokumentasjonsbehov i forhold til identitet og eiendom, men også ser seg pliktig til å dokumentere sine egne handlinger overfor samfunnsmedlemmene. Stat og kommune må ha ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet både på godt og ondt for en uavgrenset fremtid dersom samfunnsmedlemmene, både enkeltpersoner og grupper, skal kunne hevde sine rettigheter og interesser både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv.» Se Arkivlov med arkivforskrift, og det vises til Veilederen for periodisering av offentlige arkiver.

Beskrivelse av tiltak

Kontormateriell

Reduseres med kr 33.000. En ser effekten av avtaler med bedre priser, samt at forbruket har gått ned som følge av større bruk av digitale verktøy.

Porto

Reduseres med kr 100.000. Forsendelse av brev går i dag mer og mer over til digitale sendinger. Dette er billigere enn forsendelse med posten.

Yrkesskadeforsikringer

Reduseres med kr 150.000. Nye avtaler er inngått på forsikringer. Prisene er redusert betraktelig.

Administrative tilskudd fra interkommunale selskap/selvkost

Økes med kr 282.000. Midt Gudbrandsdal barnevernkontor har blitt større, samt økning i satser gir økte inntekter. Selvkost er også noe forhøyet.

Økte lønnskostnader

I tråd med tidligere økonomiplan er det gjort et forsøk med å redusere stilling som lønnsmedarbeider fra 100 % til 80 %. Dette har vist seg å ikke være gjennomførbart i praksis for å løse de arbeidsoppgavene som er nødvendige med lønningsarbeidet. Stillingen økes igjen til 100 %.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Ingen

Fellestjenesten						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		12 218 700	12 218 700	12 218 700	12 218 700
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Reduksjon stillinger	20Ø-00-014	-61 000	-122 000	-122 000	-122 000
	Administrativ innspillsfase					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	302 400	302 400	302 400	302 400
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	112 700	112 700	112 700	112 700
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		12 572 800	12 511 800	12 511 800	12 511 800
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(565 800)	(563 000)	(625 600)	(688 100)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		-4,5 %	-4,5 %	-4,5 %	-4,5 %
	Reduksjon kontormateriell	20Ø-12-001	-33 000	-33 000	-33 000	-33 000
	Reduksjon portoutgifter	20Ø-12-002	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	Reduksjon kostnad yrkesskadeforsikringer	20Ø-12-003	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
	Økte vederlag interkommunale samarbeid	20Ø-12-004	-98 000	-98 000	-98 000	-98 000
	Økt kostnadsfordeling selvkost	20Ø-12-005	-184 000	-184 000	-184 000	-184 000
	Nye tiltak:					
	Økte lønnskostnader (ikke realiserte innsparinger)	20Ø-12-006	143 600	143 600	143 600	143 600
	Sum ramme for økonomiplanperioden		12 151 400	12 090 400	12 090 400	12 090 400

Kultur

Tjenesteenheten har som mål å bidra til et godt og aktivt kulturtilbud i samsvar med økonomiske rammer og kommuneplanens samfunnsdel. Gi stabile, kvalitative og gode tjenester som er tilpassa brukernes behov og yte god service til brukerne.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Ringebu kulturskole
- Ringebu folkebibliotek
- Kultur og kirke, kulturkonsulent
- Ungdom og idrett, inkludert ungdomshus
- Utviklingsprosjekt Ringebu prestegård/stavkirke

Utfordringsbildet

Tjenesteenheten har et høyt aktivitetsnivå med mange egne aktiviteter og arrangement. Gjennom sekretariatfunksjonen tilsvarende 30 % stillingsressurs til Ringebu markedsforening har tjenesteenheten hovedansvar for Fårikålfestivalen og Ringebudager, og er delaktig i sommerens torghandel og småarrangement.

Det ble gjennomført stillingskutt på 30 % i forbindelse med nedleggelse av informasjonskontoret på Skysstasjonen fra 2019 (ØP 2019). Dette har ført til økt arbeidsmengde på kultur som følge av at deler av sekretariat for kultur/RMF ble gjennomført av personale i denne stillingsressursen.

Arrangement og aktiviteter er Ringebu kommunes spydspiss og bygger opp under målene i kommuneplanens samfunnsdel Leve - Ringebu skal ha et aktivt og mangfoldig kulturliv. Med et høyt aktivitetsnivå er det viktig å ha fokus på utvikling av Fyrtårnarrangementene i stedet for å opprette flere nye arrangement i framtida.

Kulturskolen er i en utviklingsfase ved implementering av breddeprogrammet i ny rammeplan for kulturskolen. Breddeprogrammet har som visjon «kulturskole for alle», og baserer seg på en større inkludering av skoler og barnehager via ulike prosjekt. Elevtallet har ikke hatt forventet nedgang som følge av færre barn i skolealder. ØP 2018 forutsetter et kutt i stillingsressurs på 10 % fra 2019 og ytterligere 5 % fra 2020. Det er ikke vurdert ytterligere kutt i kulturskolen før 2022, da foreslått nedleggelse av fiolinundervisning i ØP 2019 ikke ble iverksatt. Fiolin var en undervisningsgren som hadde færre elever enn de øvrige tilbudene, men nå er ny lærer

tilsatt (forrige gikk av med pensjon sommeren 2019), og det vil bli arbeidet med rekruttering. Et ytterligere kutt utover 15 % (fra ØP 2018) er lite forenelig med økt satsing på breddeprogrammet, og vil resultere i at enkeltundervisning eller gruppetilbud blir nedlagt og derav vil brukere miste tilbud.

Kulturskolen har personalansvar for dirigenter til voksenkor og korps og dekker 30 % av personalkostnadene. Dette er redusert til 15 % dekning fra 2021 med en besparelse på kr 76.000 (ØP 2019). Dette er et drastisk kutt for kor og korps, og kan føre til nedleggelse av enkelte kor eller korps. Ringebu og Fåvang skolemusikk betaler i dag kr 56.216 årlig for dirigent og aspirantopplæring.

Ringebu bibliotek har nye og tidsriktige lokaler. Det tilbys meråpent bibliotek, men personalressursene er lave og det resulterer i lite tilfredsstillende tilbud på betjent åpningstid. Bibliotekene er i endring, og det er større fokus på biblioteket som en mer aktuell møteplass i samfunnet. Det er behov for økt personalressurs med fagutdanning for å tilby betjent bibliotek alle hverdager og sommeråpent bibliotek.

Det gjennomføres et godt fungerende ungdomsarbeid med tilbud om åpent ungdomshus og mekkesenter. Samarbeidet med Ung i Midtdalen er godt. Ringebu kommune belastes med kr 145.000 til samarbeidsstillingen. Ungdomshuset har høye besøkstall, med 40-60 besøkende på fredagskveldene. Det er stor aktivitet, og derav noe knapp bemanning med 2 voksenpersoner tilstede på fredager. Huset har åpent tirsdag ettermiddag fra skoleslutt til kl. 18.00 og annenhver fredag fra kl. 18.00-22.00.

Forebyggende arbeid gjennomføres med SLT, HSA og MOT, og det er et godt tverrfaglig samarbeid. Det er alltid behov for å legge ned større ressurser på

ungdomsarbeid, da spesielt på forebyggende arbeid, men dagens ordning er tålelig god.

Prosjekt for utviklingsarbeid i Ringeby Prestegard og Ringeby stavkirke er godt i gang og byggeprosjekt 1 med ombygging av silo til barnehageutstillingen sto ferdig 1. juni 2019. Den første gjestekunstordningen i regi av Torbjørn Kvasbø ble også åpnet til sommerens utstillingssesong. De nye tilbudene har resultert i mye positivitet fra besøkende og økt publikumsbesøk. Det arbeides godt med utviklingsplanens hovedmål, som er bærekraftig drift for Stiftelsen Ringeby Prestegard.

Det er en utfordring å belyse en reduksjon i tjenestetilbudet uten å ramme tilskudd til lag og organisasjoner som beskrevet under tiltak. Det er flere av tilskuddene til andre private som ligger på kultur sitt budsjettområde som ikke kan reduseres. Her nevnes tilskudd til Visit Lillehammer kr 148.000, Snowball kr 35.000, Gudbrandsdalsmusea kr 250.000 og andre trossamfunn kr 166.000.

I denne omgangen er også kutt av 100 % kulturkonsulentstilling vurdert, men ved en slik reduksjon vil hele kulturtilbudet rakne, og både barn, unge og voksne vil bli berørt i stor grad. Derimot er det store muligheter for at et regionalt samarbeid på kulturområdet for Midtdalen vil være fruktbart både økonomisk og utviklingsmessig. Det har ikke blitt gjennomført en administrativ eller politisk utredning av en samarbeidsmodell.

Kirkelig fellestråd:

Ved opprinnelig rammetildeling var Kirkelig fellestråds ramme kun økt med prisvekst. Dette blir feil, da en stor del av deres budsjett er lønn, som har en større kostnadsvekst. Det er foretatt en ny beregning, der anslaget er økt med kr 75.200 (før Fellestrådet utfordres på reduksjoner).

Kirkelig fellestråd (KF) har behandlet administrativt forslag på kutt tilsvarende øvrige tjenesteenheter på sitt møte 15.08.2019, og fattet følgende enstemmig vedtak:

”Ringeby kirkelige fellestråd er innstilt på å imøtekomme Ringeby kommunes anmodning om å gjennomføre en innsparing/effektivisering på 4,5 %, og mener det vil være mulig å utarbeide et forsvarlig driftsbudsjett ut fra et kommunalt driftstilskudd på kr 3.907.100 for driftsåret 2020.”

Forslag på årlig driftstilskudd til KF i økonomiplanperioden utgjør kr 3.907.100 i 2020, kr 3.907.100 i 2021, kr 3.886.640 i 2022 og kr 3.866.184 i

2023.

Årlig driftstilskudd i økonomiplanperioden tar høyde for pris- og lønnsjustering, og forventet kutt i ramme tilsvarende kr 184.104 (4,5 %) i 2020, kr 184.194 (4,5 %) i 2021, kr 204.560 (5 %) i 2022 og kr 225.016 (5,5 %) i 2023.

Nye behov til utstyr i økonomiplanperioden 2020-2023 for KF er nærmere omtalt under avsnittet økonomiske behov som ikke er inkludert i ØP 2020-2023.

Investeringer:

Kirkelig Fellestråd: I gjeldende ØP ligger det inne kr 150.000 til ny dataløsning i Ungdomssenteret for året 2020 (H112). Det er ikke meldt nye investeringsbehov i perioden.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Innenfor kulturområdet er det kun bibliotekstjeneste og kulturskole som er lovpålagt. Tjenestene på disse områdene ligger innenfor lovpålagt nivå.

Tjenestene på kulturområdet og til ungdom er «gode nok», men det er alltid mer som kan utføres. Høy aktivitet på arrangement har satt Ringeby på kartet. En stor del av positivt omdømme kan relateres til høy arrangementsaktivitet som i stor grad relateres til samarbeidsavtale med Ringeby markedsforening.

Måloppnåelse i forhold til kommuneplanens samfunnsdel:

Satsningsområde bo - attraktive sentra:

Kulturs utøvelse av sekretærfunksjon for Ringeby markedsforening (RMF) gjør at RMF har kontinuerlig utvikling av aktiviteter og arrangement i sentrum.

Nytt bibliotek i nye spennende lokaler forsterker møteplassene i sentrum.

Nedleggelse av informasjonskontoret på Ringeby skystasjon fra 01.01.2019 reduserte sterkt muligheten til å videreutvikle skystasjonen som informasjons- og kommunikasjonsknutepunkt.

Satsningsområde bo - turstier og nettverk:

Arbeidet med merking av 6 nærturer i forbindelse med sentrumsområdene Ringeby og Fåvang er ferdigstilt i 2018.

Det er ikke godt nok tilrettelagte turstier og anlegg med universell utforming i naturen.

Satsningsområde bo - arenavikling:

Ringebu har gode arenaer for kulturproduksjoner og arenaer til idrett, samt at mange av arrangementene skjer utendørs og skaper aktivitet i sentrumsområdene. Driftsbygningen i Ringebu Prestegard blir en ny og unik arena når den blir ferdigstilt.

Satsningsområde leve - ungdom:

Ungdom sikres innflytelse i lokalsamfunnet gjennom et godt fungerende ungdomsråd.

Ringebu har et variert og godt fritidstilbud og MOT verdier utøves.

Satsningsområde leve - kultur for folket:

Kulturskolen har et godt tilbud, men må stadig være i utvikling.

Frivillige lag og organisasjoner får kulturstøtte, som selvfølgelig kunne vært høyere, men det må også tas med at alle lag og foreninger har gratis leie av lokaler til øvelser og møter. Ringebu ligger under nabokommunenes overføring til lag og organisasjoner og derav dårlig score på kommunebarometeret. Hvis forslag til kutt til lag og foreninger, som er beskrevet under tiltak gjennomføres, vil situasjonen forverres. Kultur er alltid på tilbudssiden til lag og foreninger, som igjen medfører stor deltakelse fra disse under f. eks. Fyrtårnarrangementene.

Det er god variasjon på kulturarrangementene. Kvaliteten på fyrtårnarrangementene har kontinuerlig utvikling, som følge av støtte til disse arrangementene fra Fond for kulturbasert næringsutvikling.

Tjenesteenheten er sterkt involvert i utviklingsarbeidet som foregår i området Ringebu prestegard og Ringebu stavkirke.

Kulturminneplanens første del ble ferdigstilt i 2018. Det er et mål å fortsette kulturminnearbeidet til også å omfatte flere områder i årene framover.

Nye Ringebu bibliotek gir sentrum en enda bedre møteplass og får flere aktiviteter som støtter opp om sentrumsfunksjonene.

Leve - Folkehelse

Kultur har et utstrakt samarbeid med helse på folkehelsearbeid, HSA og SLT arbeid.

Kultur						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		11 809 100	11 809 100	11 809 100	11 809 100
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
5	K-sak 6/19 - Tilskudd Jordalen hoppanlegg	20Ø-00-023	0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Kirkelig fellesråd - ekstra tilskudd til utstyr i 2019	20Ø-00-015	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
5	Økte inntekter Ringebuposten	20Ø-00-016	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
5	Reduksjon tilbud kulturskole	20Ø-00-017	-38 800	-38 800	-38 800	-38 800
5	Prosjektstilling Prestegarden (fin. fond/tilskudd)	20Ø-00-018	0	0		
5	Nedleggelse informasjonskontor skysstasjonen	20Ø-00-019	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	Tiltak fra gjeldende årsbudsjett (2019)					
5	Markering OL-jubileum i 2019	20Ø-00-021	-91 000	-91 000	-91 000	-91 000
	Administrativ innspillsfase					
5	Økte tilskudd til trossamfunn	20Ø-00-022	35 000	35 000	35 000	35 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegning				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	255 200	255 200	255 200	255 200
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	190 600	190 600	190 600	190 600
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		11 853 100	11 853 100	11 853 100	11 853 100
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(533 400)	(533 400)	(592 700)	(651 900)
	Tiltak som innarbeides i budsjettperiode:		3,5 %	3,5 %	4,0 %	4,4 %
	Stillingsreduksjon Kultur	20Ø-13-001	-211 800	-211 800	-211 800	-211 800
	Redusert driftstilskudd Kirkelig fellesråd	20Ø-13-002	-184 100	-184 100	-204 600	-250 000
	Økte inntekter brukerbetaling og reduksjon kostnader kulturskole	20Ø-13-006	-21 000	-17 600	-17 200	-20 600
	Reduksjon stillingsressurs kulturskole	20Ø-13-007			-38 800	-38 800
	Nye tiltak:					
	Lønnsvekst (utover prisvekst) Kirkelig fellesråd	20Ø-13-010	75 200	75 200	75 200	75 200
	Ringebu prestegard, økt behov gjestekunstordning m.m.	20Ø-13-008	60 000	60 000	60 000	60 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		11 571 400	11 574 800	11 515 900	11 467 100
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Legge ned bygdekino	Endringslogg 1	-41 500	-41 500	-41 500	-41 500
	Reduksjon tilskudd lag og foreninger, idrett og bortfall støtte m.	Endringslogg 2	-55 000	-55 000	-55 000	-65 000
	Reduksjon i ungdomsrådets midler	Endringslogg 3	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Reduksjon kostnadsdekning voksen kor og korps	20Ø-00-020		-76 000	-76 000	-76 000

Beskrivelse av tiltak

1. Reduksjon 40 % stillingsressurs kultur

Besparelse kr 211.806 årlig på ansvar 252 fra 2020. En ytterligere reduksjon på stillingsressurs i kultur som ble redusert med 30 % fra 2019 i forbindelse med nedleggelse av informasjonskontoret på Skysstasjonen vil ramme tjenestetilbudet sterkt. Kutt vil ramme det generelle kultur- og ungdomsarbeidet inkludert forebyggende arbeid for barn og unge. Det er ikke hensiktsmessig å kutte på sekretariat som utføres for Ringebu markedsforening eller ikke å produsere RingebuPosten, da begge tiltakene er inntektsbringende.

Her nevnes noen av oppgavene som kan bli rammet ved kutt: Vinterfesten, kulturkveld med kulturprisutdeling, deltakelse på World Cup og andre tilfeldige arrangement. Kultur sin drift av Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken må organiseres slik at den i større grad utføres av skoler og pensjonistlaget, dette er evt. ikke i tråd med føringene for offentlig tilskudd til ordningene og det forutsettes kapasitet hos skolene. SLT- og HSA-koordinator (forebyggende arbeid for barn og unge) anslås til ca 30 % stillingsressurs og ved en reduksjon må arbeidet reduseres.

Tiltaket vil berøre flere av satsingsområdene under kommuneplanens samfunnsdel - Leve.

2. Reduksjon i ramme til Kirkelige Fellesråd (KF)

Kr 184.104 (4,5 %) i 2020, kr 184.194 (4,5 %) i 2021, kr 204.560 (5 %) i 2022 og kr 225.016 (5,5 %) i 2023. KF mener det vil være mulig å utarbeide et forsvarlig driftsbudsjett som inkluderer kutt i driftstilskudd som beskrevet.

6. Økte inntekter kulturskole og kultur

Kulturskole ansvar 240 får økte inntekter som følge av ordinær kommunal avgiftsøkning, dette er beregnet til kr 10.000 årlig fra 2020. Varierende besparelse/inntektsøkning på de ulike årene skyldes at dette tiltaket er benyttet som balansepost for å oppnå besparelsesutfordring.

RingebuPosten: Det er ikke beregnet økning på annonseprisene, da kostnadsgrensen er nådd.

Kultur: Generell besparelse på flere arter gjennomføres.

7. Reduksjon 6,5 % stilling kulturskole fra 2022

Besparelse kr 38.800 i 2022 og 2023. Tiltaket vil resultere i redusert tilbud og vil gi færre elevplasser. Det er ikke tatt stilling til hvilken undervisningsgren

dette vil gjelde. Ytterligere kutt i kulturskolen fra 2022 vil ramme tilbudet hardt, jfr. beskrivelse under avsnittet utfordringsbildet. Tiltaket vil ramme kommuneplanens samfunnsdel satsningsområde Leve - ha et bredt tilbud innen kulturskolen.

8. Ringebu Prestegard ansvar 253 - midler til drift av gjestekunstordning og prosjektstilling

Det er behov for kr 30.000 til gjestekunstordningen årlig fra 2020, og kr 30.000 årlig for 2020 og 2021 til driftskostnader prosjektstilling.

Gjestekunstordningen er en del av kunstsatsingen i RP, og driftes av kunstneren Torbjørn Kvasbø. Kommunen og prestegarden er svært heldige som har en såpass anerkjent kunstner til å gjennomføre gjestekunstordningen. Fylkeskommunen innvilger støtte til kunstneren for drift av ordningen, men det forventes, og er nødvendig, med kommunalt bidrag til gjennomføring. At gjestekunstordningen lykkes er en forutsetning for eventuell framtidig offentlig driftsstøtte til RP. Bl.a. har Norsk kulturråd forutsetning om økt satsning på profesjonell kunst hvor kunstnere er involvert (kunstnerdrevet).

Budsjett for prosjektstilling inkluderer kun lønnskostnader og ikke andre driftskostnader som telefon, kurs og reise osv. Prosjektperioden er ferdig 31.12.2021.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Søknad om spillemidler for tildelingssesongen 2020

Frya hestesportsanlegg: Gudbrandsdal kjøre- og rideklubb har varslet at de planlegger å søke om kommunal støtte i forbindelse med spillemiddelsøknad for tildelingsåret 2020. Det blir lagt fram egen sak til politisk behandling i løpet av høsten.

Ringebuhallen, skifte av gulv: Søknad ble godkjent i 2019, men må fornyes for tildelingsåret 2020 (total søknadssum høyere enn disponibelt tilskudd).

Ringebu skole, gymsal og garderober: Utsatt i Ringebu kommunes investeringsbudsjett til 2023.

Kirkelig fellesråd, behov for økt bevilgning kr 340.000 for året 2022

Fellesrådet vedtok i sitt møte 19.04.18 å gjenta søknad om tilleggsbevilgning til utstyr som ikke ble bevilget i

ØP 2018-2021. Det søkes om at tilleggsbevilgningen kan bevilges for året 2022 eller gjerne 2021.

Ny telefonløsning kirkekontoret kr 100.000:

Dagens telefonløsning er fra 1990-tallet og har sine klare begrensninger. Kirkene/kirketjenere har enkle mobiltelefoner som ikke er knyttet til kontorets telefonløsning. Det er ønskelig med en mer helhetlig løsning med mobiltelefoner slik at ansatte har bedre tilgjengelighet for publikum.

Datasystem som omfatter kirken og kirketjenere kr 40.000:

Det er behov for datautstyr ved kirkene. Kirketjenere kan da utføre ulike registreringer knyttet til kirkelige aktiviteter og gravplassene, utstyret bør være knyttet opp mot internett.

Programvare for drift av kirkesektoren kr 100.000:

Den norske kirke har utviklet programvare for alle sider av kirkens virksomhet, både for prester, saksbehandlere og drift av kirkegårdene. Dette består av flere moduler, og omfatter også mulighet for egne hjemmesider.

Service og rensing av orglene i Ringebu og Fåvang kr 100.000:

Orglene er kostbare instrument som bør renses og ha service regelmessig. Særlig orgelet i Ringebu er utsatt, ettersom det er mye trafikk i kirken på sommertid, og dermed en god del støv som bl.a. legger seg inne i pipene.

Ringebu bibliotek, behov for økt personalressurs tilsvarende 50 % stilling bibliotekar kr 297.600 årlig og økt ramme for inndekning av leiekostnader til programvare for meråpent bibliotek kr 40.000 årlig 2020-2023

Ringebu bibliotek har nye og tidsriktige lokaler. Siden biblioteket er det første møtet med Innovasjonssenteret, er det stort behov for å tilby betjent bibliotek alle hverdager, og ikke minst et sommeråpent bibliotek i landsbyen for å imøtekomme besøkende turister og hytteinnbyggere.

Meråpent bibliotek er et godt tilbud til brukere, men gjelder kun de faste brukerne som har inngått avtale om bruk av tjenestene utenom ordinær åpningstid.

Det er en økning i bruk av biblioteket både med tanke på tradisjonelle tjenester, som lån av medier, men også økte besøkstall som resultat av at moderne bibliotek appellerer til mer bruk. For at biblioteket skal oppfylle

målet i Lov om folkebibliotek, om å bli en mer aktuell møteplass for folket, et sted hvor det drives aktiv formidling basert på kvalitet og aktualitet, et sted hvor man får lyst til å oppholde seg, for å bli inspirert og engasjert både gjennom bøker, medier og gjennom ulike arrangement, er det behov for utvidet personalressurs. Ved å øke personalressursen med 50 % bibliotekar vil det muliggjøre økt fokus på barn og unge.

Dagens personalressurs på 1,3 årsverk tilsvarer betjent bibliotek mandag og onsdag kl. 12-19, og tirsdag og fredag kl. 10-14. Torsdager er lokalene stengt, samt at det holdes stengt 5 uker i juli/august for ferieavvikling. Et bibliotek må ha personalressurs til arbeidstid uten publikum for å gjennomføre administrative oppgaver som planlegging, klargjøring av materiale, vedlikehold av samling og lokaler, osv. Dagens personalressurs ligger lavt i forhold til øvrige bibliotek i Oppland.

Tiltaket berører Lov om folkebibliotek og kommuneplanens samfunnsdel: «Utvikle biblioteket til en aktiv møteplass med aktiviteter som støtter opp om sentrumsfunksjoner»

Kulturminnearbeid, behov for midler jfr. handlingsdelen i kulturminneplanen 2018-2030, kr 50.000 i 2022 og kr 100.000 i 2023.

Kulturminneplan for området dalbunnen langs E6 fra Øyer-grensen i sør til Sør-Fron-grensen i nord, på østsiden av lågen er vedtatt. Handlingsdelen i planen er vedtatt og det behov for midler til kulturminnearbeidet i planperioden:

Kr 50.000 i 2022, kommunal andel for tiltak i forhold til opprydding o.l.

Kr 220.000 i 2023, for å videreføre registreringsarbeidet til også å omfatte sentrumsområdene Fåvang og Ringebu.

Beløpene er beregnet som kommunens andel i arbeidet, og det legges til grunn at det søkes offentlig tilskudd i tillegg. Et videre arbeid med å kartlegge flere områder forutsetter driftstilskudd til arbeidet, da det er behov for å leie inn konsulentbistand i større grad enn ved utarbeidelse av første plan.

RingebuPosten

Behov for kr 60.000 årlig fra 2020 for videreføring av RingebuPosten. De siste to årene har det blitt erfart at annonsesalg til RingebuPosten stadig går nedover. Dette fordi flere og flere bedrifter velger å redusere markedsføringsbudsjettet. De bruker i større grad digital annonsering, samt at flere tidligere annonsører

avstår videreføring av annonsering i RingebuPosten i forbindelse med sammenslåing av bedrifter og ved inngåelse i nye bedriftskjeder.

Reduksjon kostnadsdekning voksen kor og korps

I økonomiplanen for 2019-2022 var det forutsatt en reduksjon i kostnadsdekning til voksen kor og korps. Innsparingstiltaket tas ut av økonomiplanen.

Nedleggelse av bygdekinoen

Legge ned bygdekinoen, kutt i ansvar 250 ungdom og idrett. Årlig besparelse på kr 41.518 fra 2020. Bygdekinoen i Ringebu har gode besøkstall på sine visninger, som skjer ca. hver 14 dag i skoleåret. Ved å si opp avtalen med bygdekinoen vil man redusere tilbudet til barn og unge. Tiltaket berører kommuneplanens samfunnsdel "legge til rette for variert fritidstilbud til barn og unge".

Redusert tilskudd til lag og organisasjoner, idrettslag og bortfall av støtte til nærmiljøanlegg/grendehus

Redusere tilskudd til lag og organisasjoner, ansvar 252 Kultur og 250 Ungdom og idrett med kr 55.000 fra 2020. Reduksjon tilskudd til idrettslag med kr 10.000 fra 2023.

Reduksjon i kulturstøtte til lag og organisasjoner som nå er på kr 350.000 reduseres med kr 30.000 fra 2020. Tiltaket vil ramme økonomien til lag og organisasjoner og utløse enda mer dugnadsarbeid for å opprettholde aktivitet.

Bortfall av støtte til nærmiljøanlegg, kr 25.000 vil ramme de private grendehusenes økonomi.

Reduksjon i driftstilskudd til Ringebu allianseidrettslag som nå er på kr 80.000 reduseres med kr 10.000 fra 2023.

Reduksjon i kulturstøtte vil i stor grad ramme idrettslag og aktiviteter til unge. Tiltaket vil berøre kommuneplanens samfunnsdel "Sikre gode kår for frivillig sektor", "legge til rette for og bidra til aktiviteter som skaper levende lokalsamfunn" og "legge til rette for variert fritidstilbud til ungdommen".

Redusere ungdomsrådets midler

Reduksjon ungdomsrådets midler, kutt i ansvar 250 ungdom og idrett med kr 20.000 årlig fra 2020. Ringebu har et godt og velfungerende ungdomsråd. Ved å redusere ungdomsrådets ramme fra kr 50.000 til kr 30.000 årlig vil aktivitetsnivået synke.

Ungdomsrådets midler bevilges til arrangement som Statement og ulike andre ungdomsarrangement, samt benyttes de til utvikling og læring for ungdomsrådet. Tiltaket berører kommuneplanens samfunnsdel "å legge til rette for et variert fritidstilbud for ungdommen".

Barnehagene

Tjenesteenheten har som mål å gi full barnehagedekning og gi alle barn i barnehagen et godt pedagogisk tilrettelagt tilbud i nært samarbeid med barnets hjem. Barnehagene har en visjon som sier: «med hjerte for barna i Ringebu». Dette betyr at hvert enkelt barn skal anerkjennes for den den er. Barnehagen skal gi hvert enkelt barn et godt grunnlag videre i livet som gode samfunnsborgere i Ringebu kommune.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Barnehagemyndighet
- Barnehagetilbud for alle barn 0-3 år gjennom familiebarnehagene og privat barnehage
- Barnehagetilbud i kommunal og privat regi for alle barn 3-6 år i hele kommunen

Utfordringsbildet

Kommunen har i 2019/2020 full barnehagedekning. Tjenesteenheten har godt fornøyde brukere. Dette viser undersøkelser blant både barn og foreldre. Kostratall viser at Ringebu kommune driver billige barnehager sett i forhold til landsbasis.

De voksnes kompetanse og utvikling er avgjørende for god kvalitet i barnehagene. Tjenesteenheten har derfor stort fokus på kompetanseheving av de ansatte. Kompetanseheving er avgjørende for opprettholdelse og utvikling av kvaliteten i barnehagene. Barnetallet i kommunen er synkende. Fra høsten 2019 er det reduksjon i en avdeling ved Fåvang barnehage. Overflødig personal blir brukt inn mot barn med spesielle behov i Ringebu og Fåvang barnehage.

Voksnettheten er viktig for å kunne gi et godt kvalitativt tilbud. Forskning viser at de viktigste årene i et barns liv, har de i barnehagen. Det stilles stadig større krav til kvalitet i barnehagene fra sentralt hold. I tillegg er det en utfordring at barna har lengre og flere dager i barnehagen, alle har enten 4 eller 5 dager. Det er derfor viktig å jobbe for økt voksetthet i barnehagene. Det er stadig utfordringer rundt barnehagedekning for barn fra 0-3 år. Dette fordi barnetallet er variabelt og lite forutsigbart. Etablering og avvikling av familiebarnehager blir derfor lite forutsigbart. Dette er en utfordring som det jobbes med.

Helsedirektoratet har utarbeidet retningslinjer for mat

og måltider i barnehagen. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler slår fast at Helsedirektoratets retningslinjer bør ligge til grunn for arbeidet med mat og måltider i barnehagen. Fra 01.08.2017 er det kommet ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Denne legger føringer innen mat og helse. Med dagens bemanningssituasjon og barns økte oppholdstid er dette vanskelig for enheten å etterleve.

De private barnehagene har et stort antall av kommunens barn. Gjeldende lovverk pålegger kommunen å utbetale tilskudd til de private barnehagene etter egne satser. Tilskuddet varierer ut ifra antall barn og oppholdstid. Kommunen må utbetale tilskudd til de private barnehagene etter egne satser. Halvparten av tjenestoområdets budsjett går til tilskudd til private barnehager. Det er vanskelig å budsjettere med tilskudd til private familiebarnehager, da f.eks. tilflytting kan gi store tilskuddsutgifter. Det er lagt inn innsparinger på tilskudd i økonomiplan, dette er med utgangspunkt i dagens barnetall i de private familiebarnehagene.

Det ble for noen år siden innført nasjonale satser for redusert betaling/gratis kjernetid for foreldre med lav inntekt. Denne ordningen har stadig blitt utvidet. Inntektsgrensen har økt og gratis kjernetid gjelder også for 2-åringer fra 01.08.2019. Ordningen har blitt mer kjent for foreldre, som har gitt en økning i antall søkere. Pr. 01.08.2019 har det kommet inn 21 søknader, mot 11 på samme tid i 2018. Dette er en stor utgiftspost for tjenesteenheten, og den er vanskelig å budsjettere.

Både utgifter og inntekter er statlig styrte og gir derfor tjenesteenheten lite handlingsrom i forhold til innsparingstiltak. Presisering av dette:

- Halvparten av budsjettet er tilskudd til private

barnehager. Dette utbetales ut i fra statlige føringer og satser.

- Det er lovbestemte føringer på bemanning og pedagognorm. Dette gir lite handlingsrom for innsparing.
- Full barnehagedekning er lovpålagt, § 12 i barnehageloven. Dette gjør at tjenesteenheten må opprettholde eksisterende tilbud.
- Det er nasjonale føringer på redusert betaling og søskenmoderasjon. Denne ordningen utvides stadig til å gjelde flere, og gir økte og store utgifter for enheten.
- Det er flere barn i kommunen med rett til spesialpedagogiske tiltak. Dette gir økte lønnskostnader. I de kommunale barnehagene blir behovene dekt innen eksisterende bemanning, men i de private barnehagene vil dette gi økte lønnskostnader. Dette er et kommunalt ansvar.
- Inntekter innen tjenesteområdet er foreldrebetaling. Her er det statlige satser enheten må forholde seg til, og det gir ingen mulighet for økte inntekter.

En oppheving av kommunestyrets tidligere vedtak om at de som bor på Fåvang skal ha rett til barnehageplass på Fåvang, og tilsvarende for de som bor i Ringebu, vil øke muligheten for å utnytte samlet barnehagekapasitet i familiebarnehagene, Ringebu barnehage og Fåvang barnehage.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Under satsningsområdet LEVE i kommuneplanen er det beskrevet følgende som angår barnehagene:

Slik vil vi ha det:

Ringebu skal ha gode rammer for en trygg oppvekst.

Slik vil vi gjøre det:

- bidra til å trygge og styrke foreldrerollen
- ha barnehager med et innhold som gir god sosial og faglig basis
- sikre gode overganger i barnehage- og skoleløpet

For at barnehagene skal kunne oppfylle disse punktene er det viktig at kvaliteten på barnehagetilbudet i kommunen opprettholdes. Kvaliteten i barnehagen ligger i hovedsak på personalressurs og kompetanseheving. Det er derfor viktig at dette fortsatt er i fokus. I samarbeid med skolene jobbes det med en

overgangsplan for barnehage/skole. Dette for å sikre gode overganger. Det er i 2019 jobbet frem en felles plan for skolene og barnehagene i Ringebu kommune. Dette er med på å sikre gode rammer for en trygg oppvekst.

Beskrivelse av tiltak

Nedleggelse av en avdeling i de kommunale barnehagene

Tiltaket vil gi store konsekvenser for brukerne i kommunen. Dette vil føre til følgende lovbrudd:

- Kommunen kan ikke yte full barnehagedekning. Dette vil føre til lovbrudd på § 12 i barnehageloven "rett til barnehageplass".
- Kommunen oppfyller ikke bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage, §§ 17 og 18 i barnehageloven.

Dette vil føre til at foreldrene flytter barna sine ut av kommunen, og i verste fall flytter hele familien.

Barn med særskilte behov

Det er økt behov for ekstra bemanning i forhold til barn med særskilte behov og rett til spesialpedagogisk hjelp. Dette gjelder i de private barnehagene.

Innkjøp/vedlikehold lekeapparat Fåvang barnehage

Med erfaring fra Ringebu barnehage høsten 2019, der det ble oppdaget råte på flere lekeapparater da det skulle legges støtdempende matter. Støtdempende matter skal legges i Fåvang barnehage i 2020. Det tas derfor høyde for evt. råteskader også der. Det legges derfor inn et plusstiltak på kr 80.000 for evt. utskifting av apparat som er festet under jord.

Ut i fra punktene over ses det ingen muligheter for innsparinger uten at en bryter lovpålagte tjenester.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Barnehagene						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		23 966 800	23 966 800	23 966 800	23 966 800
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra økonomiplan 2018-2021					
5	Reduksjon en avdeling i kommunal barnehage	20Ø-00-039	-182 700	-182 700	-182 700	-182 700
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Privat delfinansiering vikarassistent familiebarnehagene	20Ø-00-040 se en	-134 600	-231 600	-231 600	-231 600
	Administrativ innspillsfase					
5	Økte tilskudd private barnehager	20Ø-00-041	125 000	125 000	125 000	125 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelbereg.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	598 500	598 500	598 500	598 500
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	192 000	192 000	192 000	192 000
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		24 565 000	24 468 000	24 468 000	24 468 000
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 105 400)	(1 101 100)	(1 223 400)	(1 345 700)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	Nye tiltak:					
	Ekstra bemanning private barnehager	20Ø-25-002	776 400	776 400	776 400	776 400
	Innkjøp/vedlikehold lekeapparater Fåvang barnehage	20Ø-25-004	80 000			
	Sum ramme for økonomiplanperioden		25 421 400	25 244 400	25 244 400	25 244 400
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Nedlegging avdeling	Endringslogg 8	-1 294 000	-1 294 000	-1 294 000	-1 294 000

Skolesektoren

Prognose for elevtall i økonomiplanperioden

	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Ringebu	99	109	115	127	135
Fåvang	165	158	147	128	116
Ungdoms-skolen	137	133	133	140	140
Sum:	401	400	395	395	391

Kilde: Visma Flyt oppvekst og helsestasjonen

Elevtall 19/20 er pr 01.09.2019. Tallene for senere år vil naturlig nok endre seg noe. Barn som per i dag er under skolepliktig alder er med i prognosen for sin offentlige nærscole.

I løpet av perioden vil det skje en dreining i forhold til hvilken barneskole som er størst. Dette vil forsterkes ytterligere når det høsten 2024 – ut fra det vi vet i dag – vil begynne 8 elever på Fåvang skole og 26 på Ringebu.

Utfordringsbilde

Kommunen er skoleeier og har gjennom det ansvar for at kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrifter blir oppfylt (Opplæringsloven § 13-10).

Alle elever har rett til tilpasset opplæring. Elever som ikke har, eller som ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av den ordinære tilpassede opplæringen har rett til spesialundervisning. Kommunen kan ikke avslå behov for spesialundervisning begrunnet med at det ikke er avsatt budsjettmidler til dette (Opplæringsloven § 5-1 med merknader).

Det ble noen år gitt øremerket tilskudd fra staten til tidlig og forsterket innsats for elever på 1.-4.trinn som ikke har forventet framgang i norsk, matematikk og engelsk. Fra 01.08.18 er plikten til tidlig innsats lovfestet, og det øremerkede tilskuddet er nå lagt inn i rammetilskuddet.

Stortinget har fra 01.08.19 forskriftsfestet norm for lærertetthet i grunnskolen. Fra høsten 2019 skal det være én lærer per 15 elever i 1.-4. klasse og én lærer per 20 elever i 5.-10. klasse. Litt forenklet sagt bygger normen på ordinær undervisning unntatt spesialundervisning og særskilt norskopplæring for minoritetsspråklige.

Skolene i Ringebu tok for noen år siden grep og klarte å flytte fokus fra spesialundervisning til at flere elever

får sin opplæring innenfor rammen av ordinær tilpasset opplæring. Andel elever med rett til spesialundervisning er i dag under landssnittet. Dette er ønsket utvikling også videre, men en ser at det kan bli utfordrende dersom lærertettheten blir på minimumsnivå.

Beregning av lærertetthet bygger på data fra 01.10. hvert år. Oppdatert oversikt for 2019 vil foreligge i slutten av oktober. Inneværende år har skolene fortsatt en lærertetthet som er over normen, men det er da viktig å merke seg forskyvningen av ressurser fra spesialundervisning til ordinær tilpasset opplæring.

Kompetansekravet til lærere er endret. Det er gitt dispensasjon fram til 2025, men med en klar forventning om at kommunene bruker perioden til å videreutdanne aktuelle lærere. Kravet er at alle lærere som underviser i norsk, matematikk og engelsk på barnetrinnet skal ha minst 30 studiepoeng (stp) fordypning i faget. På ungdomstrinnet er kravet at lærerne skal ha 60 stp for å undervise i norsk, matematikk og engelsk, og relevante 30 stp i de fleste andre fag. Status i Ringebu kommune er at en har kommet langt i forhold til å fylle kravet på barneskolene, men at det fortsatt er en vei å gå for at tilstrekkelig antall lærere ved ungdomsskolen skal ha 60 stp i norsk, matematikk eller engelsk. Ungdomsskolen vil i de kommende årene derfor bli prioritert i forhold til plasser innenfor videreutdanningsordningen Kompetanse for kvalitet. Samtidig er det verdt å merke seg at kompetansekravet er en utfordring for mindre ungdomsskoler fordi det krever at hver lærer må ha omfattende fordypning i flere fag.

Selv om grunnskolepoengene i 2019 var lavest i Gudbrandsdalen, finnes det mye tallmateriale som gir belegg for å kunne si at Ringebuskolen er god. Dette underbygges av fylkesmannens tilsyn med elevenes utbytte av opplæringen på Fåvang skole og Ringebu ungdomsskole senhøsten 2018, samt tilsyn med kommunens forsvarlige system for å følge opp skolene. Fylkesmannen avdekket ingen regelbrudd. Grunnskolepoengene 2019 vil bli analysert og fulgt opp med adekvate tiltak. Som på alle områder er det slik at den som slutter å ville bli bedre, slutter å være god. Systematisk og langsiktig arbeid med kvalitetsutvikling må prioriteres.

God skoleledelse som arbeider tett på sine skoler kjennetegner skoler som lykkes. I et langsiktig perspektiv er det derfor god investering å satse på dette området, både med tanke på rekruttering og med tanke på tilbud om videreutdanning til skoleledere.

Trivsel og trygghet representerer grunnmuren i et godt læringsmiljø. Opplæringslovens kapittel 9A stiller store krav til skolen i forhold til forebygging og oppfølging av negative hendelser. Det er utarbeidet en [egen plan](#) for hvordan arbeidet på dette området skal følges opp. Den enkelte skole har utarbeidet eget kapittel 7 i denne planen – se skolenes hjemmesider. Det generelle elevfraværet er ikke høyt i Ringebuskolen, men det er noen få elever med høyt fravær. Skolene har i mange år hatt egen tiltaksplan for å følge opp elevfravær, og i samarbeid med skolehelsetjenesten revideres denne høsten 2019.

Grunnskolen primæroppgave er elevens læring og utvikling som grunnlag for videre utdanning, yrkes- og samfunnsliv. I denne sammenheng står det å utvikle godt språk og bli god til å lese og skrive sentralt. Kommunen fikk status som Språkkommune i 2018. Det innebærer ekstern støtte ut 2019 til å arbeide for å skape et mer helhetlig arbeid med språk, lesing og skriving i barnehage og skole.

Kommunestyret har vedtatt en strategi for digitalisering av Ringebuskolen (K-sak 052/17). Ipad er innført på alle trinn. Ipad vil aldri erstatte alle tradisjonelle arbeidsmetoder, men vil i økende grad brukes der det vurderes som læringsfremmende. Å mestre bruk av digitale verktøy vil også være et bidrag i det å forberede elevene på en framtid vi vet lite om, men som helt sikkert vil bli digital.

Kommunestyret vedtok i juni «Barnehage og skole på veg mot 2031. Kvalitets- og utviklingsplan». Planen vil følges opp med konkrete handlingsplaner på den enkelte enhet.

Oppsummering

Rammene i økonomiplanen reduserer skolenes handlingsrom ytterligere, hvilket igjen krever en forsvarlighetsvurdering.

Forsvarlighet må i denne sammenhengen ses i lys av hva som er lovpålagt. Opplæringsloven sier at kommunen skal stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at kravene i opplæringsloven skal være oppfylt. Det finnes ingen absolutter som definerer «nødvendige ressurser», dette må vurderes på et helhetlig grunnlag. De mest sentrale faktorene en da må se på, og ha noen langsiktige tanker om, er hvordan en skal fylle kravene om tilpasset opplæring, tidlig innsats, trygt og godt skolemiljø og spesialundervisning. I lys av dette vil «nødvendig ressurstilgang» bety lærerressurser

som muliggjør forsvarlig klasse-/gruppestørrelse til å følge opp de nevnte områdene. Den alvorligste konsekvensen stadig reduksjon i lærertetthet kan gi, er økning i spesialundervisning. Ikke fordi skolene ønsker en slik utvikling, men fordi det blir for lite rom til å gi elever med særskilte utfordringer opplæring innenfor rammen av tilpasset opplæring. God og fleksibel ressursutnyttelse til det beste for elevenes læring forutsetter en framoverlent skoleledelse som arbeider tett på sine skoler.

Ringebu skole

Tjenesteenheten har som mål å gi grunnskoleopplæring i tråd med lov og forskrift for elever i 1. – 7. trinn.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Grunnskoleopplæring barnetrinn
- Leksehjelp 4. – 7. trinn.
- SFO 1. – 4. trinn.

Utfordringsbildet

Skolen har pr. i dag 100 elever fordelt på 7 klasser. Skolen har 8 fremmedspråklige elever som får 3 t/u med norskopplæring utenom det klassen gir.

Elevtallet ved Ringebu skole har minket de senere år. Prognosene viser at skolen vil ha vekst i elevtallet fra neste skoleår.

Ringebu skole har relativt stor andel fremmedspråklige elever. Dette henger sammen med at flertallet av bosatte flyktninger bor i Ringebu skolekrets.

Tidligere har det vært elever fra KOA (Kløverhagen) og mottaket på Ringebu hotell ved skolen. Elevene fra disse mottakene ble finansiert gjennom statlige tilskudd til opplæring i norsk, mens tilsvarende behov hos bosatte flyktninger må dekkes innen ordinær drift.

Tidlig innsats og fokus på rask integrering er viktig, men det er grunnlag for å vurdere omfanget av ressursbruk til særskilt norskopplæring for fremmedspråklige.

Ringebu skole har redusert andelen elever med vedtak om spesialundervisning, og ligger godt under landsgjennomsnittet. Skolen forventer å se økt effekt av arbeidet knyttet til redusert spesialundervisning. Det vil i praksis si at fokus i større grad rettes mot fellesskapet, og grupper av elever, framfor enkeltelever.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Ringebu skole gir et godt tjenestetilbud som tilfredsstiller lovens krav. Skolens overordnede planverk er Kunnskapsløftet (K06), kommuneplanens samfunnsdel og «Ringebuskolen på vei mot 2027».

Skolens kjernevirksomhet er undervisning til alle elever. Undervisningen skal være i tråd med lover og forskrifter, og tilpasses den enkelte elevs behov og forutsetninger. Skolen klarer ikke å gi flyktningene opplæring på deres morsmål. Det finnes det ikke lærerressurser til. Skolen må konsentrere seg om å lære dem mest mulig norsk.

Beskrivelse av tiltak

Reduksjon av lærertimer

Lærerdekningen er i dag tilfredsstillende i forhold til antall elever. Skolen klarer i stor grad å gi elevene hjelp innenfor egne rammer. Med ytterligere nedskjæringer i lærertimer vil muligheten til å ha mindre elevgrupper

Ringebu skole						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		13 582 754	13 582 754	13 582 754	13 582 754
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra økonomiplan 2018-2021					
5	Reduksjon lærerstilling	20Ø-00-024	-67 300	-67 300	-67 300	-67 300
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Reduksjon lærertimer	20Ø-00-025	-122 400	-269 300	-330 400	-330 400
	Administrativ innspillsfase					
5	Bortfall øremerkede tilskudd (tidlig innsats)	20Ø-00-026	396 000	396 000	396 000	396 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	485 200	485 200	485 200	485 200
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	12 400	12 400	12 400	12 400
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 286 654	14 139 754	14 078 654	14 078 654
	Omfordeling jfr. Ressurstildelingsmodell		0	0	0	0
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 286 654	14 139 754	14 078 654	14 078 654
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(642 900)	(636 300)	(703 900)	(774 300)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,7 %
	Reduksjon lærerstilling	20Ø-21-002	-642 500	-636 400	-709 900	-795 500
	Nye tiltak:					
5	Korrigert bortfall øremerkede tilskudd	20Ø-00-026	16 000	16 000	16 000	16 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		13 660 154	13 519 354	13 384 754	13 299 154

minke, og behovet for spesialundervisning vil øke.

Skolen har gjennom flere år jobbet for å få ned antall elever med spesialundervisning, og er i dag godt under landsgjennomsnittet.

Det er viktig for skolen å ha rammer som gir ledelsen mulighet for bevisst strategisk planlegging/organisering. Skolene må ha mulighet til å tenke organisering rettet mot fellesskapet og grupper av elever, ikke bare rettet mot elever som trenger ekstra veiledning og hjelp.

Elever som ikke har, eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet har krav på spesialundervisning. Skolen kan ikke spare inn på dette.

Det skal innføres ny læreplan fra høsten 2020. Dette vil ganske sikkert medføre merutgifter til innkjøp av læremidler.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Fåvang skole

Tjenesteenheten har som mål å gi grunnskoleopplæring i tråd med lov og forskrift for elever i 1. – 7. trinn.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Grunnskoleopplæring barnetrinn
- Leksehjelp 4. – 7. trinn.
- SFO 1. – 4. trinn og 1. – 7. trinn for barn med særskilte behov

Utfordringsbildet

Fåvang skole er den største skolen i Ringebu. Elevtallet forventes å gå noe ned i kommende fireårsperiode, men ikke drastisk. Imidlertid får skolen stadig nye elever ved tilflytting, noe som holder elevtallet relativt stabilt (165 elever pr. august 2019). Skolen har fremmedspråklige elever med behov for særskilt opplæring i norsk, og har noen få lærere som har redusert undervisningstid på grunn av alder.

Skolens ansatte har god kompetanse, og skolen vil kunne innfri de myndighetskrav som settes til undervisningspersonell innen de frister som er gitt. Sentrale myndigheter har innført en lærernorm i forhold til antall elever pr. lærer. Denne normen innfrir skolen i dag.

Fåvang skole ligger godt under landsgjennomsnittet forhold til antall elever som får tradisjonell spesialundervisning. Dette er resultat av organisasjonsutvikling og først og fremst en ressursforskyvning, ikke innsparing. Tilpasset undervisning, intensive kurs og tidlig tverrfaglig innsats over tid er førende elementer for skolens opplegg for elever med særskilte behov. Arbeidet som nå diskuteres nasjonalt i forhold til å desentralisere det spesialpedagogiske støttesystemet passer godt med enhetens tenking og organisering av tilbudet til elever med særskilte behov. «Et lag rundt eleven» og «et lag rundt læreren» i form av tverrfaglig innsats nær brukeren er et fundament for enhetens tenkning innen dette fagområdet.

Skolens behov for pedagogisk støttepersonell er sterkt økende. Stadig flere elever har behov for tett oppfølging

over lang tid i forhold til sosial og emosjonell sårbarhet. Dette gir også utfordringer vedr. god dekning av personell på SFO. Skolen flytter ressurser fra generell undervisningsstøtte og over til å dekke individuelle behov beskrevet over. Skolen har elever som av ulike årsaker bor i kretsen i kortere tid, eller kommer i løpet av skoleåret. Flere av disse elevene har særlige behov, og omprioritering av eksisterende ressurser, ofte i løpet av skoleåret, blir løsningen for å imøtekomme behovene. Skolens samlede ressurser blir særlig utfordret i forhold til dette.

58 elever er meldt inn i SFO dette skoleåret. Ressursene til SFO er økt ved at personell flyttes fra skolen og over i SFO. Dette fordi enheten har elever med sammensatte behov, noe som gjør det viktig å styrke SFO bemanningsmessig. Brukerbetaling dekker kun deler av SFO-driften.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Skolens samlede kompetanse, utrustning og organisering gjør at det drives i tråd med lov og forskrift. Kommunens prioritering av grunnskolen gjør at enheten har gode fysiske rammebetingelser, og for øvrig forsvarlig drift.

Skolens overordnede planverk er K06, opplæringsloven og kommuneplanens samfunnsdel. Skolens egen skolepolitiske kvalitets- og utviklingsplan, "Barnehage og skole på vei mot 2031", gjør at kommunen tar et samlet grep om oppvekstsektoren. Dette gir et godt grunnlag for ytterligere positiv utvikling i tiden som kommer.

Fåvang skole						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		15 261 060	15 261 060	15 261 060	15 261 060
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra økonomiplan 2018-2021					
5	Brukerbetaling SFO (ekstra innt 2018/2019 ikke videreført)	20Ø-00-028	80 000	80 000	80 000	80 000
5	Økt korttidsvikar (midl. nedtak i 2018 og 2019)	20Ø-00-029	30 400	30 400	30 400	30 400
5	Økt langtidsvikar (midl. nedtak i 2018 og 2019)	20Ø-00-030	49 000	49 000	49 000	49 000
5	Reduksjon lærerstilling	20Ø-00-031	-238 000	-238 000	-238 000	-238 000
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Reduksjon lærertimer	20Ø-00-032	-97 900	-244 800	-281 500	-281 500
5	Økt brukerbetaling SFO	20Ø-00-033	-26 200	-26 200	-26 200	-26 200
5	Undervisningsmateriell	20Ø-00-034	30 000	-40 800	-40 800	-40 800
5	Skolebøker	20Ø-00-035			-42 100	-42 100
	Administrativ innspillsfase					
5	Bortfall øremerkede tilskudd (tidlig innsats)	20Ø-00-027	594 000	594 000	594 000	594 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelbereg.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	586 300	586 300	586 300	586 300
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	17 800	17 800	17 800	17 800
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		16 286 460	16 068 760	15 989 960	15 989 960
	Omfordeling jfr. Ressurstilodelingsmodell		0	0	0	0
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		16 286 460	16 068 760	15 989 960	15 989 960
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(732 900)	(723 100)	(799 500)	(879 400)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Økte refusjoner fra andre kommuner	20Ø-22-001	-732 900	-723 100	-799 500	-879 400
	Nye tiltak:					
5	Korrigert bortfall øremerkede tilskudd	20Ø-00-027	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		15 536 560	15 328 660	15 173 460	15 093 560

Beskrivelse av tiltak

Økte refusjoner fra andre kommuner

Langtidsplasserte elever med særskilte behov fra andre kommuner fører til økte refusjoner i perioden. Nedskjæringer i kommunen gjør at lærertimer til kommunens egne elever reduseres, mens lærertimer til elever fra andre kommuner opprettholdes, da disse er vedtaksfestet som en rettighet. Timer med miljøveiledere, fagarbeidere og assistenter vil bli flyttet over fra skole til SFO som følge av elevers behov for oppfølging også utover ordinær skoletid.

Alle elever har rett på tilpasset opplæring. Elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen har rett på spesialundervisning. Nedskjæringer i perioden vil begrense skolens mulighet til å drive tilpasset opplæring. I dag holder skolen for eksempel intensiv-kurs i lesing, regning og engelsk, enheten driver undervisning i mindre grupper og jobber tverrfaglig over tid. Dette tilbudet greier skolen ikke å opprettholde ved nedskjæringer. Konsekvensen av dette vil være at flere elever får vedtak om spesialundervisning, som i sin tur legger beslag på en enda større andel av skolens samlede ressurser.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Ringebu ungdomsskole

Tjenesteenheten har som mål å gi grunnskoleopplæring for elever i 8. – 10. trinn.

Gi norske og fremmedspråklige voksne lovpålagt opplæring.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- grunnskoleopplæring
- grunnskoleopplæring, voksne
- opplæring norsk og samfunnsfag voksne innvandrere og asylsøkere

Utfordringsbildet

Ringebu ungdomsskole er den eneste ungdomsskolen i kommunen og har per i dag 137 elever.

Et av målene er at Ringebu skal ha gode og trygge oppvekstvilkår der strategien er å beholde og sikre gode barnehager, skoler og fritidsordninger.

Tjenesteenheten vil møte utfordringer på flere plan kommende år. Samtidig som prognoser viser en nedgang i elevtallet skal skolen tilby et så bredt og kvalitativt godt tilbud til alle elevene, uansett forutsetninger, at lysten til å lære og motivasjonen til å fortsette i videre utdanning økes. Det å gi elevene en reell mulighet til å velge, vil føre til både mestring og økt motivasjon jfr. St.meld. 22, Motivasjon-Mestring-Muligheter, samtidig som flere av ungdommene i Ringebu også vil se framtidsmuligheter innenfor egen kommune.

Ved å sikre stabile ressurser til skolen som gjør driften forutsigbar, vil dette kunne være en medvirkende positiv faktor til rekruttering av nye lærere. Vi vet at mangelen på utdannede lærere om få år vil nå 20.000.

Elevene sitt skolemiljø § 9a.

Gjennom elevundersøkelsen (Udir) gjennomført på alle trinn sier elevene klart at de trives, blir tatt vare på, blir sett, får oppfølging og veiledning faglig og at de lærer noe. Tilbakemeldingene elevundersøkelsen og Ung-Data gir til skolen, er gode. Skolen har de siste årene hatt lite atferdsproblematikk, noe som til en viss grad kan tilskrives god voksentetthet og systematisk arbeid med skolemiljø.

Ringebu ungdomsskole driver målrettet utviklingsarbeid. Fagfornyelsen er den største endringen i norsk skole siden Kunnskapsløftet kom i 2006. Alle lærere skal få kompetanseheving i forbindelse med dette.

§ 2-1 i Opplæringsloven sier at alle har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Dette innebærer at alle elever, uansett forutsetninger og funksjonsnivå skal inn i grunnskolen. Dette gir rom for mangfold og ulikhet i skolen, samtidig krever det stor grad av tilpassing for den enkelte elev. Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, ikke bare de med behov for særskilt tilrettelegging.

Hovedvekten av brukerne ved læringssenteret har endret seg fra å være flyktninger bosatt i kommunen, til å være flyktninger som bor i nabokommunene Nord-Fron og Sør-Fron. Dette som følge av en nylig opprettet avtale om tilbud om grunnskoleopplæring. Avtalen er helt nødvendig for at RLS skal kunne opprettholde et faglig godt nivå, samtidig som det bringer inntekter inn. Enheten tilbyr norskkurs for arbeidsinnvandrere og BKA-kurs (basiskompetanse i arbeidslivet). Hovedaktiviteten består i introprogram med norsk og samfunnskunnskap i tillegg til grunnskoleopplæring.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Ringebu ungdomsskole driver innenfor rammene av det vi kaller forsvarlig drift. Det overordnede planverket for skolen er Kunnskapsløftet K06, dette erstattes av Fagfornyelsen i 2020. Det har ikke kommet signaler om støtte til kjøp av læremidler og det kan derfor forventes økte utgifter på dette området. Kommunale styringsdokumenter er kommuneplanens samfunnsdel og "Barnehage og skole på veg mot 2031", hvor sistnevnte inneholder viktige 12-årsmål for sektoren.

Ringebu ungdomsskole

Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		14 624 300	14 624 300	14 624 300	14 624 300
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Ringebu læringssenter: Reduksjon statlige tilskudd	20Ø-00-036	200 000	200 000	200 000	200 000
5	Reduksjon lærertimer	20Ø-00-037	-373 300	-373 300	-373 300	-373 300
5	Reduksjon lærertimer (tilleggsutfordring)	20Ø-00-038	-72 100	-144 200	-144 200	-144 200
	Administrativ innspillsfase					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	577 500	577 500	577 500	577 500
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	34 700	34 700	34 700	34 700
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 991 100	14 919 000	14 919 000	14 919 000
	Omfordeling jfr. Ressurstilodelingsmodell		0	0	0	0
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 991 100	14 919 000	14 919 000	14 919 000
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(674 600)	(671 400)	(746 000)	(820 500)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,6 %	4,6 %	4,6 %	4,6 %
	Reduksjon 100% lærerstilling	20Ø-23-001	-685 800	-685 800	-685 800	-685 800
	Sum ramme for økonomiplanperioden		14 305 300	14 233 200	14 233 200	14 233 200

Beskrivelse av tiltak

Reduksjon i undervisningsstilling vil gi mindre lærertetthet i klasserommene. Skolene har per i dag lav grad av spesialundervisning, men mindre lærertetthet vil kunne føre til flere vedtak om spesialundervisning. Spesialundervisning kan ikke avslås med bakgrunn i økonomiske rammer.

Andre konsekvenser vil være kutt i tilbudet om fremmedspråk og valgfag. Man vil også måtte se på eventuelle kutt i svømmetilbudet i løpet av ungdomsskoleårene.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Helse- og omsorgsektoren

Helse og omsorg i Ringeby kommune (HO), skal ut fra gitte rammer, langsiktig og helhetlig planlegging, god nyttig gjøring av kompetanse og fleksibel ressursbruk, arbeide for å yte riktige tjenester på riktig nivå. Helse og omsorg arbeider etter felles målsetning og prinsippet om enhetlig og helhetlig ledelse. Målet er at brukerens opplevelse av den bistanden vedkommende får skal være sammenhengende selv om den kommer fra flere avdelinger i helse og omsorg.

Endringer innenfor en tjeneste vil få følger for andre områder, noe som også gjelder innenfor økonomi. Tiltakene i økonomiplanen fordeler seg ulikt på tjenesteområdene og flere tiltak vil innvirke på det totale tjenestetilbudet.

Tjenesten skal ha fokus på:

- Et likeverdig tjenestetilbud og den enkelte brukers behov. "Hva er viktig for deg?"
- Gjensidighet, økt livskvalitet og egenmestring.
- Den enkeltes mulighet til å bo i eget hjem så lenge som mulig.
- "Leve hele livet."

Utfordringsbilde

«Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre»

Reformen trådte i kraft 01.01.2019. Hovedfokuset er å skape et mer aldersvennlig Norge og finne nye og innovative løsninger på de kvalitative utfordringene knyttet til aktivitet, ensomhet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenheng og overganger i tjenestene. I Ringeby ønsker vi at «Leve hele livet» skal gjelde alle innbyggere, ikke bare eldre.

Beholde og rekruttere kompetanse

I helse og omsorg har Ringeby fortsatt en del ufaglærte og det er krevende å rekruttere faglært arbeidskraft både når det gjelder sykepleiere og helsefagarbeidere. Differansen på lønn for helsefagarbeidere og ufaglært er nå på kun kr 25.000 i året i en full stilling, noe som er for lite til å være motivasjon.

På sykepleiersida ser vi at nabokommuner har laget egne rekrutteringsordninger for sykepleiere innen lønn og betingelser som gjør at det er vanskelig å rekruttere gode sykepleiere her. Krav til sykepleierkompetanse øker hvert år da spesialisthelsetjenesten reduserer sin drift

og flere oppgaver legges på kommunen. Det er derfor lagt inn utgifter i økonomiplanen for å ha midler til å heve kompetanse for helsefagarbeidere og sykepleiere med spesialistutdanning, og som tiltak for å kunne være konkurransedyktig ved tilsettinger. Disse midlene kommer i tillegg til generelle lærlingmidler som gjelder hele kommunen og ligger på fellesområdet.

Kvalitets og utviklingsplan

Helse og omsorgstjenesten i Ringeby har over flere år arbeidet med omstilling og kvalitet på tjenester. Dagens organisering bidrar til innovasjon og kulturendring, noe som kreves for å ha en bærekraftig omsorgstjeneste fremover. Ledelse er avgjørende for å drive en tjeneste i stadig endring.

Satsingsområder i gjeldende Kvalitets- og utviklingsplan er helse og forebygging, innovasjon og utvikling, likeverdige og helhetlige tjenester, ledelse og medarbeiderskap. Handlingsdelen i planen skal revideres i 2020. Med utgangspunkt i planens handlingsdel og innspill fra levekårsutvalget utarbeider HO årlig en kvalitetsrapport.

Kommunen som lokalsamfunn står overfor utfordringer i å legge til rette for god fysisk og psykisk helse gjennom hele livsløpet. Helse og omsorg skal arbeide videre med å utvikle tjenester som holder høy faglig standard, levert på en menneskelig sett god måte og i et system som skaper helhet.

God ledelse er en forutsetning for å gi gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring, helsetjenestens internkontroll, stiller krav til hvordan helse og omsorgstjenesten skal jobbe systematisk for kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet. Formålet er å sikre alle krav i helse -og omsorgslovgivningen.

Helse og omsorg jobber kontinuerlig med kompetanseheving. Fagansvarlig på den enkelte avdeling har et spesielt ansvar for utvikling av fag. Tilstrekkelig fagkompetanse blant de ansatte er en forutsetning for kvalitet og pasientsikkerhet.

En betydelig utfordring i årene framover vil bli å ha tilstrekkelig helse- og sosialfaglig kompetanse. Kommunen må framstå som en innovativ og attraktiv arbeidsgiver, som legger til rette for å beholde, rekruttere og utvikle kompetanse.

Antall kronisk syke og eldre har økt, og vil øke framover,

samtidig har kommunen overtatt arbeidsoppgaver og ansvar som tidligere lå hos spesialisthelsetjenesten.

Kommunesamarbeid

Kommunen har et omfattende samarbeid gjennom Helseregion Sør-Gudbrandsdal (HSG). Samarbeidet har bidratt til kompetanseheving og utvikling av tjenestene i en periode med store statlige omstillingskrav. Samarbeidet på enkelte områder koster mye sett ut fra hva vi får igjen i form av tjenester til innbyggerne.

Helse og omsorg har prøvd å iverksette tiltak for å bedre nyttiggjøre seg av KAD-tilbudet (kommunalt akutt døgntilbud) og intermediært tilbudet, men kostnadene er fortsatt for høye i forhold til antall liggedøgn. Dersom Ringebu kommune melder seg ut av deler av samarbeidet vil det få økonomiske konsekvenser for de andre kommunene og eventuelt for samarbeidet på andre områder. Til tross for dette er områdene berørt i arbeidet med økonomiplanen.

Rammebetingelser

De fleste tjenester innen Helse og omsorg er lovpålagte, som gir begrensede muligheter for nedskjæring. Ikke-lovpålagte tjenester som for eksempel matombringing, trygghetsalarmer og dagpass (lovpålagt for demente) har en forebyggende effekt og kan bidra til at flere klarer seg i eget hjem.

Kuttes det i tilbudet om ikke-lovpålagte tjenester, kan det oppstå behov for mer kostnadskrevende tjenester. I nasjonale satsinger som "Leve hele livet" stadfestes også kommunalt ansvar i forhold til livskvalitet og verdighet for den enkelte.

Frivillighet

Alderssammensetningen i Ringebu kommune endres med færre i skolepliktig alder og flere eldre. Med en voksende andel eldre har Ringebu dermed også mange spreke eldre som ønsker å aktivisere seg med meningsfylte oppgaver for andre. I tillegg har Ringebu lag, foreninger og enkeltpersoner som driver frivillighetsarbeid. Kommunestyret bevilget midler i 2019 til å kjøpe en programvare for å samle frivillighetstilbudet på et sted. Her kan både de som tilbyr en tjeneste legge ut info og de som ønsker å motta en tjeneste kan se og bestille det som er ønskelig. Innsamlingen av aktiviteter og tilbud for grupper er i full gang og en del ligger allerede ute på nettsiden vilmer.no. Dette ser vi som et viktig supplement til det tilbudet som vi allerede har.

Helse og mestring

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Legetjenesten
- Rus og psykisk helsetjeneste
- Ergoterapi- og fysioterapitjenesten
- Helsestasjon- og skolehelsetjeneste
- Tildelingskontor
- Freskus
- Tilrettelagte tjenester

Utfordringsbildet

I økonomiplanperioden er det en statlig satsing på områdene rus og psykisk helse og helsestasjon. Innenfor begge områdene søkes det om prosjektmidler.

Regjeringen lovfester kommuners plikt til å ha psykologkompetanse innen 2020. Det er en utfordring med rekruttering til denne stillingen.

Nytt bofellesskap for funksjonshemmede er under bygging. Tjenesten vil ved ferdigstillelse høsten 2019 få inn en ny brukergruppe med flere yngre som til nå har bodd sammen med foresatte.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Tildelingskontoret bidrar til riktig omfang og plassering av tjenester i omsorgstrappa. Siden oppstart har det vært et betydelig arbeid i forhold til kvalitetssikring og

forbedring i hele tildelingsprosessen.

Ringebu kommune har et velfungerende og tverrfaglig helsesenter, som gir gode tjenester til kommunens innbyggere. Helsesenteret huser i dag mange flere ansatte enn det som var tenkt ved oppstart og deler av bygningsmassen er ikke så hensiktsmessig som den var den gangen.

Sykepleierkontor ved legekontolet videreutvikles. Kontolet følger opp kronikere i samråd med lege. Kompetansen til sykepleierne er hevet innenfor de pasientgruppene de følger opp. Tiltaket er i tråd med nasjonale satsinger og har blitt godt mottatt.

Brukermedvirkning er et satsingsområde. Rus og psykisk helse har systematisert dette gjennom FIT, som står for feedbackinformerte tjenester.

Helse og mestring						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		55 655 487	55 655 487	55 655 487	55 655 487
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	K-sak 17/19 - Tilleggsbevilgning FACT	(ligger inne i revidert B-2019 med kr 302.000)				
	Tiltak fra økonomiplan 2018-2021					
	Bofelleskap funksjonshemmede	20Ø-00-058	2 528 100	3 370 700	3 370 700	3 370 700
	Avlastningsbolig	20Ø-00-059	533 700	711 700	711 700	711 700
	Midlertidig styrking i påvente av bofellesskap/avlastning	20Ø-00-060	-125 000	-250 000	-250 000	-250 000
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
	Reduksjon kjøp av tjenester fra målrettet intervensjon (N	20Ø-00-042	-950 000	-950 000	-2 050 000	-2 050 000
	Reduksjon lønnsnivå sykehjemslege (ikke spesialist)	20Ø-00-043	-156 800	-156 800	-156 800	-156 800
	Endring av boform bruker	20Ø-00-044	-900 000	-900 000	-900 000	-900 000
	Reduksjon eksterne tjenester (MI)	20Ø-00-045	-283 900	-573 400	-562 400	-562 400
	Avlastningsbolig, midlertidig tiltak (2019 og del 2020)	20Ø-00-046	-505 100	-867 400	-867 400	-867 400
	Administrativ innspillsfase					
	Bortfall øremerket tilskudd psykolog	20Ø-00-047	500 000	500 000	500 000	500 000
	Økte kostnader legevakt og KAD	20Ø-00-048	475 000	475 000	475 000	475 000
	Bortfall tiltak salg av intermedieærplass	20Ø-00-049	600 000	600 000	600 000	600 000
	Økt IKT-kostnader Gerica/Ikomm	20Ø-00-050	350 000	350 000	350 000	350 000
	Økt innslagspunkt ressurskrevende tjenester	20Ø-00-051	500 000	500 000	500 000	500 000
	Ny bruker fra annen kommune	20Ø-00-052	950 000	950 000	950 000	950 000
	Koordinator HSG for rus og psykisk helse	20Ø-00-053	190 000	190 000	190 000	190 000
	Kompetansebroen	20Ø-00-054	30 000	30 000	30 000	30 000
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegning				
	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	1 668 000	1 668 000	1 668 000	1 668 000
	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	299 800	299 800	299 800	299 800
	Indeksregulering husleieinntekter (1,5% KPI)	Pristabell 5	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
7	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		61 351 787	61 595 587	60 506 587	60 506 587
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(2 760 800)	(2 771 800)	(3 025 300)	(3 327 900)
	Tiltak som innarbeides i budsjettramme:		3,9 %	5,6 %	6,4 %	8,0 %
	Reduksjon stilling helsesykepleier 20%	20Ø-30-001	-142 300	-142 300	-142 300	-142 300
	Reduksjon kjøp eksterne tjenester	20Ø-30-002			-1 000 000	-2 000 000
	Flytting av KAD (kommunalt akutt døgntilbud)	20Ø-30-003		-500 000	-500 000	-500 000
	Avslutte samarbeid om intermedieærtilbud	20Ø-30-004		-1 400 000	-1 400 000	-1 400 000
	Avslutte fond	20Ø-30-005	-846 000			
	Utsatt oppstart bofellesskap	20Ø-30-006	-595 200			
	Refusjoner sykepleier legekantoret	20Ø-30-012			-200 000	-200 000
	Gradvis oppfylld bofellesskap	Endringslogg 9	-600 000	-800 000		
	Psykolog redusert til 20%	Endringslogg 10	-200 000	-627 000	-627 000	-627 000
	Nye tiltak:					
	Øke stilling psykolog til 100% (Redusert igjen logg 10)	20Ø-30-007		427 000	427 000	427 000
	Innføring pimærhelseteam	20Ø-30-010	0	0	0	0
	Sum ramme for økonomiplanperioden		58 968 287	58 553 287	57 064 287	56 064 287
	Samlet rammereduksjon Helse og omsorg:		2,5 %	3,1 %	3,4 %	4,2 %
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Øke stilling inn mot kommunale hjelpemidler	20Ø-30-008	271 700	271 700	271 700	271 700
	Utgifter frisklivsarbeid	20Ø-30-009	440 000	440 000	440 000	440 000

Beskrivelse av tiltak

Redusere kjøp eksterne tjenester

Proessen med avslutning av tjenester til brukere av private aktører er satt i gang. To brukere ble flyttet tilbake til egen kommune i 2019. Resterende to avtaler skal trappes ned og avsluttes i løpet av økonomiplanperioden.

Reduksjon av stilling helsesykepleier

Kommunen har en nedgang i antall fødsler samtidig som omfanget av oppgaver for helsesykepleiere (tidligere helsesøstre) øker. Helsestasjonen er et statlig satsningsområde og de følger opp barnefamilier på en helt annen måte enn det som var tilfelle for noen år tilbake. Helsesøster har også et stort koordineringsansvar inn mot barn, unge og familier som trenger ekstra oppfølging. Tiltaket medfører en reduksjon på 20 % stilling.

Flytting av KAD tilbud (Kommunalt akutt døgntilbud)

Ringebu samarbeider med kommunene i Sør-Gudbrandsdalen og Nord-Gudbrandsdalen om KAD plasser, som nå er knyttet til legevakt. Bruken av plassene har variert fra 2-6 døgn pr år. Kommunen har trygghetsplass ved Linåkertunet korttidsavdeling som kan brukes der helsesituasjonen er avklart. Pasienter med uavklart helsesituasjon blir som regel lagt inn på sykehuset. KAD tilbudet er lovpålagt, kommunen må derfor opprette en KAD plass ved Linåkertunet korttidsavdeling. Det stilles krav til legedekning, så kommunen må forhandle seg frem til en avtale med legevakt for å oppfylle kravet. Tiltaket må behandles i Helseregion Sør-Gudbrandsdal, da det har innvirkning på drift av legevakt og økonomien til de andre kommunene. Krever videre utredning.

Avslutte samarbeid om Intermediærtilbud

Intermediærtilbudet ved Lillehammer helsehus, er en del av samarbeidet i HSG. Ringebu kommune «eier» en av åtte senger. Bruken av plassen har vært økende, men fortsatt så lav at tilbudet blir svært kostnadskrevenne dersom vi regner døgnpris. Kompetansemessig kan pasientene håndteres ved korttidsavdelingen. I perioder kan det bli behov for ekstra innleie, men det vil ha en betydelig lavere kostnad. Ut fra bruk de siste to år koster et døgn oss nesten tre ganger så mye som en plass ved korttidsavdelingen og to ganger så mye som overligger på sykehuset. De fleste av våre pasienter ønsker også heller å få være på Linåkertunet i stede for intermediær. Tiltaket må behandles i Helseregion Sør-Gudbrandsdal,

da det har innvirkning på drift og økonomi for de andre kommunene. Krever videre utredning.

Avslutte fond

Midler fra helsedirektoratet for oppstart av KAD tilbud er satt på fond. Utgiftene ble ved siste overføring ikke belastet fondet.

Utsatt oppstart av bofellesskap for funksjonshemmede

Bofellesskap for funksjonshemmede vil være klar til innflytting i august/september 2020, noe som er en utsettelse på 4 mnd. Tjenesten får noen merutgifter på kompenserende tiltak, men totalt vil det gi en reduksjon i behov på kr 600.000.

Øke stilling psykolog

I rammen ligger det inne kostnader til 50 % stilling iberegnet tilskudd fra staten. Tilskuddet for å rekruttere psykologer overføres som rammetilskudd fra 2020. Gjentatte rekrutteringstiltak har ikke ført til ansettelser og stillingen bør derfor økes til 100 %. Nabokommunene har hele stillinger og gir tilbakemelding på at ressursen blir brukt. Alle kommunene i Sør- og Midt-Gudbrandsdalen har vært kontaktet for samarbeid om stilling, uten at det har ført frem. Ved ansettelse av psykolog vil ruskoordinatorstillingen avsluttes og funksjonen må håndteres av resterende stillingsressurs ved rus og psykisk helsetjeneste.

Økte kostnader legevakt

Økte kostnader inn mot Legevakt og KAD utover det som er budsjettet i 2019 på kr 250.000. I tillegg er et ekstra behov på kr 3.000.000 behandlet i regional kommunalsjefsgruppe. Forventede andel for Ringebu er kr 300.000.

Bortfall tiltak salg av intermediærplass

Salg av intermediærsenger viser seg ikke realistisk. Forkastet i økonomiplan fra 2019, men ble tatt inn i budsjettet for 2019. Må tas ut i videre økonomiplan.

- Økt behov for korttidsplasser og intermediærplasser i kommunen.
- Manglende etterspørsel fra samarbeidende kommuner

Økt IKT-kostnad Gerica/Ikomm

Økte kostnader inn mot IKOMM og Gerica grunnet generell prisøkning, flere brukere av systemet og ny vedlikeholdsavtale.

Økt innslagspunkt ressurskrevende tjenester

Innslagspunkt for refusjon (egenandel for kommunen) i forhold til brukere med ressurskrevende tjenester heves.

Ny bruker fra annen kommune

Ny bruker med behov for omfattende tjenester kommer flyttende i 2019, helårseffekt fra 2020.

Koordinator HSG for rus og psykisk helse

Koordinator skal følge opp prosjekter innen rus og psykisk helse i HSG samarbeidet.

Kompetansebroen

Kompetansebroen er en nettside rettet mot medarbeidere og studenter innen helsesektoren og skal styrke gjensidig informasjons- og kompetansedeling mellom kommuner, sykehus og utdanningsinstitusjoner. Målet er økt kompetanseutveksling og samhandling mellom første- og andrelinjetjenesten.

Innføring av primærhelseteam

Primerhelseteam består av lege, sykepleier og helsesekretær som følger opp pasienter med kroniske lidelser. Teamet skal bidra til å forebygge komplikasjoner, bedre funksjonsevnen og egenmestring til den enkelte. Fra 2022 innføres det en egen betalingsats, noe som vil gjøre tilbudet selvfinansierende. Tiltaket vil i oppstartsfasen finansieres av inntekter i legetjenesten.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Salg av institusjonsplasser til Sel

Kommunen har hatt kontakt med Sel kommune om salg av plasser etter brannen i juni. Avventer svar fra Sel, ikke avklart.

Øke stilling inn mot kommunale hjelpemidler

Økt behov for hjelpemidler både i antall og utvalg fører til behov for økt ressurs. Digitaliseringen og fokus på velferdsteknologi gjør at det tas i bruk mer kompliserte hjelpemidler som krever økt oppfølging i forhold til programmering, montering, vedlikehold, opplæring og inn/ut kjøring.

Utgifter frisklivsarbeid

Ut fra ny fordelingsnøkkel er 30 % av utgiftene på Freskus knyttet til frisklivsarbeid og ikke kommersiell drift. Lønn til frisklivsveileder og bassengtrening er de eneste utgiftene som er budsjettert i forhold til friskliv i dag. Alle andre utgifter blir belastet Freskus

og gir et skjevt bilde av driften av frisklivssenteret.

Frisklivssentralen har de siste årene fulgt opp over 100 frisklivsbrukere i året, noe som gir helsegevinst for den enkelte og samfunnsøkonomiske gevinsten.

Hjemmetjenesten

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Hjemmetjenesten Ringebu
- Ringebu omsorgssenter
- Kjøkken
- Dagsenter
- Hjemmetjenesten Fåvang med omsorgen
- Praktisk bistand
- Brukerstyrt personlig assistent (BPA)
- Bofellesskap for enslige mindreårige flykninger

Utfordringsbildet

Tjenesten arbeider ut fra en målsetting om at alle skal gis en mulighet til å bo i eget hjem så lenge som mulig. Kompetanse må være tilgjengelig der pasienten bor. Hjemmetjenesten må handle raskt og ha den fagkompetansen som til enhver tid trengs. Hjemmetjenesten tar i mot utskrivningsklare pasienter fra sykehus og korttidsavdeling.

Samhandlingsreformen har medført flere og mer sykepleietekniske oppgaver. Fagansvarlige jobber med å sikre gode pasientforløp mellom tjenester internt i kommunen og med Sykehuset Innlandet.

Pasientsikkerhet og brukermedvirkning skal ivaretas slik at den enkelte bruker og pasient får et tilpasset tilbud etter den enkeltes behov. Det er ikke et felles journalsystem for sykehus, fastleger og helse- og omsorgstjenesten. De forskjellige fagsystemene kan kommunisere med hverandre, men det er en stor utfordring i forhold til samhandling, spesielt med legemiddelhåndtering. Endringer i pasientens legemidler medfører tidkrevende oppfølging fra sykepleierne og fastlegene.

Behovet for nødvendig helsehjelp har økt de siste årene, spesielt i Fåvang. Tjenesten bruker ekstra ressurser på dag og tidvis kveld for at innbyggerne skal få nødvendig helsehjelp.

Forskrift om pasientjournal og kvalitetsforskriften medfører økt dokumentasjonsplikt og krav om internkontroll, system og rutiner.

Hverdagsrehabilitering og velferdsteknologi er utviklingsområder innen helse og omsorg.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Tjenesteenheten arbeider for å yte trygge og verdige tjenester med god kvalitet til innbyggerne. Tjenestene ytes i henhold til målsetning, lovpålagte krav og føringer. Det arbeides tverrfaglig for å sikre tilrettelagte tjenester og helhetlige pasientforløp. I overganger mellom tjenester fra sykehus og kommune jobbes det med rutiner og informasjonsflyt for å ivareta pasientsikkerhet, behandling og oppfølging av pasientene. Tjenesten jobber i det daglige med de nasjonale satsningene som gjelder, og har fokus på forebyggende arbeid, egenmestring, nødvendig helsehjelp, ernæring og kvalitetssikring, pasientsikkerhet og bruker- og pårørendemedvirkning.

Hjemmetjenester						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		39 958 129	39 958 129	39 958 129	39 958 129
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	K-sak 13/19 - Tilleggsbevilgning 2019, sak om måltider	20Ø-00-057	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
	Redusert innleie turnusarbeid	20Ø-00-061	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
	Reduksjon medisinsk utstyr	20Ø-00-062		-31 000	-21 000	-21 000
	Reduksjon annet forbruksmateriell	20Ø-00-063		-30 000	-30 000	-30 000
	Endrede tider måltider H/O	20Ø-00-064	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Økt brukerbetaling	20Ø-00-056	-310 000	-330 000	-330 000	-330 000
	Administrativ innspillsfase					
	Ingen					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	1 706 200	1 706 200	1 706 200	1 706 200
	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	71 400	71 400	71 400	71 400
8	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		40 935 729	40 854 729	40 864 729	40 864 729
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 842 100)	(1 838 500)	(2 043 200)	(2 247 600)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		0,8 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %
	Økt brukerbetaling Ringebu	20Ø-33-002	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
	Økt brukerbetaling Fåvang	20Ø-33-003	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
	Økte inntekter kantine Ringebu omsorgssenter	20Ø-33-005	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		40 605 729	40 524 729	40 534 729	40 534 729
	Samlet rammereduksjon Helse og omsorg:		2,5 %	3,1 %	3,4 %	4,2 %
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Økt grunnbemanning hjemmetjenesten Fåvang	20Ø-33-001	854 100	854 100	854 100	854 100
	Redusert dagplass		-350 000	-450 000	-450 000	-450 000

Beskrivelse av tiltak

Økt brukerbetaling

Inntektene på brukerbetaling har økt i hjemmetjenesten både i Ringebu og Fåvang.

Økte inntekter kantine ved Ringebu omsorgssenter

Inntektene har økt som følge av utvida tilbud og at flere beboere kjøper mat i kantina.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Dagsenter ved Ringebu omsorgssenter og Linåkertunet

Dagsenter er ikke en lovpålagt tjeneste, derfor er det det et tilbud som må vurderes. Dagplass for demente er lovpålagt og ivaretas ved Linåkertunet to dager i uken. Aktivitør ivaretar beboerne med ulike aktiviteter, sosiale arrangement, måltider som bidrar til en meningsfull hverdag med sosialt samvær og trygghet. Aktivitør hjelper til med frokosten noen dager i uken. Blir denne ressursen borte, medfører det flere oppgaver på kjøkken eller helsepersonell.

«Leve hele livet» er en nasjonal satsning. En reduksjon ved dagsenteret ved Ringebu omsorgssenter fra tre dager til en dag vil gi Ringebu kommune en utfordring i å nå målsettingen i Stortingsmeldingen.

Tiltaket vil gi konsekvenser for hjemmeboende og beboere i omsorgsboliger ved Fåvang og Ringebu som benytter seg av tilbudet. Dette kan føre til mer isolasjon og ensomhet. Frivillige arrangerer noen aktiviteter, men de vil ikke kunne erstatte nåværende tilbud.

Dagsenteret kan bidra til at de eldre fungerer bedre i dagliglivet og trenger mindre hjemmetjeneste. Ved bortfall av dagtilbud vil enkelte pårørende miste sin avlastning.

20 % stillingsressurs ble redusert for budsjettåret 2019. Ytterligere reduksjon vil medføre oppsigelse av 80 % stilling. Tiltaket er vurdert, men ønskes ikke gjennomført.

Øke grunnbemanning hjemmetjenesten Fåvang

Behovet for omfattende pleie og omsorg i hjemmet krever mer personell, da tjenesten må utøves av to ansatte i flere situasjoner. Behovet for ekstra bemanning skyldes økt belegg og tett oppfølging av enkeltpasienter. Det har vært økende tidsbruk på elektronisk kommunikasjon med fastleger og sykehus

for avklaring av oppfølging, etterspørre opplysninger og behandlingsplaner. Sykepleierne bruker en del tid på å skaffe riktig og nok informasjon. Kontakt via telefon har vært nødvendig der det haster med å få klarhet i medisiner og videre oppfølging.

Linåkertunet HDT

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Heldøgns tjenester
- Korttidsavdeling
- Institusjonskjøkken
- Dagsenter på Linåkertunet
- Merkantil Linåkertunet

Utfordringsbildet

Linåkertunet HDT vil i økonomiplanperioden ha utfordringer knyttet til kompetanse, både i form av behovet for å øke kompetanse hos egne ansatte og rekruttering.

I 2016 hadde korttidsavdelingen 4675 liggedøgn, og i 2018 var dette økt til 8137 liggedøgn, nesten en dobling av beleggs- og arbeidsmengde. I 2019 har økningen ført til behov for ekstra innleie av personell ut over grunnbemanning.

Korttidsavdelingen tar i mot utskrivningsklare pasienter med behov for korttidsopphold fra sykehuset. Pasientene har omfattende behov for medisinsk oppfølging og behandling, og kan ikke reise hjem med hjemmetjeneste. I perioder har det vært behov for ekstra bemanning inn mot enkelte beboere som krever mye oppfølging.

Tjenesteenheten arbeider for å tilrettelegge for økt frivillig arbeid i planperioden.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Linåkertunet Heldøgns tjenester, HDT, er enheter tilrettelagt for aldersdemente. Korttidsavdelingen arbeider for å yte trygge og verdige lovpålagte tjenester

med god kvalitet til innbyggerne. Tjenestene ytes i henhold til målsetning, lovpålagte krav og føringer. Det blir gitt individuelt tilrettelagt pleie og omsorg.

Ringebu kommune arbeider ut fra Samhandlingreformen, med mål om et bedre og mer helhetlig helsetilbud, forebygge mer, behandle tidligere og sikre samhandling mellom helseforetak og kommune. Det er gjennom "Gode pasientforløp" satt fokus på å skape sammenheng mellom tjenester og sikre gode overføringer mellom ulike tjenestenivå.

Reformen "Leve hele livet - kvalitetsreformen for eldre" har mange tiltak til hjelp for kommunene, og Ringebu har ivaretatt flere av tiltakene som det bes om å sette fokus på. Det arbeides kontinuerlig med aktivitet for beboerne, som dansekvelder, høytlesing, gåturer, sykkelturer, miljøskapende arbeid og fellesskap.

Ringebu kommune samarbeider med Nasjonalforeningen for folkehelse for et demensvennlig samfunn. De ansatte arbeider opp mot lokalt næringsliv og offentlige kontorer. Koordinering og oppfølging av avtalen er tillagt tjenesteenheten.

Linåkertunet

Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		34 534 155	34 534 155	34 534 155	34 534 155
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	K-sak 47/18 - Kjøp av buss		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
	Økt brukerbetaling (tilleggsutfordring F.sk)	20Ø-00-055	-117 900	-235 900	-235 900	-235 900
	Økt brukerbetaling korttidsavd	20Ø-00-056	-100 000	-100 000	-110 000	-110 000
	Administrativ innspillsfase					
	Endrede driftsutgifter ny buss, jfr K-sak 47/18		0	0	0	0
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	1 309 200	1 309 200	1 309 200	1 309 200
	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	68 200	68 200	68 200	68 200
8	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		35 693 655	35 575 655	35 565 655	35 565 655
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 606 200)	(1 600 900)	(1 778 300)	(1 956 100)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		2,2 %	2,4 %	2,5 %	2,7 %
	Økt brukerbetaling HDO/sykehjemsplass	20Ø-32-003	-500 000	-550 000	-600 000	-650 000
	Økt brukerbetaling korttidsavdelingen	20Ø-32-004	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		34 893 655	34 725 655	34 665 655	34 615 655
	Samlet rammereduksjon Helse og omsorg:		2,5 %	3,1 %	3,4 %	4,2 %
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Øke bemanning k. avd	20Ø-32-001	750 500	750 500	750 500	750 500
	Pasientvarsling ved korttidsavdeling og sensorer	20Ø-32-002	120 000	120 000	120 000	120 000

Beskrivelse av tiltak

Økt brukerbetaling ved korttidsavdelingen og Heldøgns tjenester

Merinntekter pga. økt belegg ved både korttidsavdelingen og heldøgns tjenester.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Økt grunnbemanning ved korttidsavdelingen kveld

De siste to årene har etterspørselen etter korttidsopphold økt og det ser ut til å være et vedvarende behov. Med nåværende grunnbemanning, som er to ansatte, vil ikke pasientene på kveld få den nødvendige oppfølgingen i forhold til rehabilitering og motivasjon for egnemestring. Pasientene ved korttidsavdelingen har behov for oppfølging, opptrening og behandling. Av pasientsikkerhetsmessige hensyn er det viktig at nødvendig kompetanse og bemanningsressurs er tilgjengelig gjennom hele døgnet. Utskrivningsklare pasienter fra sykehuset krever mye oppfølging fra personalet, disse kommer til avdelingen på ettermiddag/kveld. I dag blir det fortløpende vurdert behovet for ekstra innleie ut fra pasientbelegget og behandlingsopplegg uten at det er budsjettert for dette.

Utgifter til pasientvarslingssystem korttidsavdelingen

Siden 2018 har korttidsavdelingen benyttet trygghetsalarmer som pasientvarslingssystem. Systemet fungerer godt og kan kobles på sensorer som registrerer når en pasient faller, går ut, eller står opp av senga for eksempel om natten. Utløst alarm går til personale på avdelingen. Løsningen medfører kostnader til leasing av trygghetsalarmer og sim-kort til sensorer. For pasientene er tilbudet godt, da de kan bevege seg rundt i avdelingen og varsle ansatte ved behov. Snora i veggen

fra det tidligere pasientvarslingssystemet, ga ikke samme mulighet og trygghet.

Plan og teknisk

Plan og teknisk skal yte service til hele kommunen i form av varer og tjenester. Drift og vedlikehold av veier, vann, avløp, bygninger og kommunale grøntområder er viktige basistjenester som også er viktig for trivsel i kommunen. Plan og teknisk skal planlegge ny arealbruk og legge til rette for at folk flest får utført bygg- og anleggsarbeid i samsvar med lover og forskrifter.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Plan
- Kart og oppmåling
- Byggesak
- Eiendomsskatt
- Sekretariat/forkontor
- Kommunale eiendommer, herunder vaktmester- og renholdstjeneste
- Vei
- Vann og avløp
- Brann- og feiervesen og renovasjon gjennom interkommunale samarbeidsselskap

Utfordringsbildet

Bolig og eiendom

Vedlikeholdsetterslep på skoler, alders- og sykehjem, barnehager, omsorgsboliger, idrettsbygg, administrasjonsbygg og utleieboliger blir større og større for hvert år. Byggene skal ha lang teknisk levetid, fra 50-70 år, og forvaltningen av eiendommene bør derfor ha et langsiktig perspektiv, og være i en posisjon som ivaretar endringene i kommunal tjenesteyting. Mangel på godt vedlikehold påvirker brukere og miljø, og fører ofte til kostnadskrevende tiltak til utbedringer, såkalte "skipperetak" når byggene blir i en slik forfatning at dette kreves for å kunne bruke byggene. Disse tiltakene vil alltid koste mer enn et jevnt vedlikeholdstrykk over tid. Godt vedlikeholdte bygg og effektiv forvaltning er sentralt for å redusere unødige kostnader, fremme et godt inneklima, og gi brukerne sunne og gode arbeidsforhold.

Manglende vedlikehold over år medfører kort tid til renoveringsprosjekt. Tiltakene blir da mer omfattende og betydelig dyrere for hvert år som går. Summen av alt vedlikehold som ikke er gjennomført omtales

som vedlikeholdsetterslep. Prisveksten på kontroll- og entreprenørtjenester er ofte høyere enn deflator (prisveksten) som er lagt til grunn for prisjustering av budsjettet hvert år. Nevner spesielt serviceavtaler både på brannvarslings- innbrudds- og fyringsanlegg, som vi er lovpålagt å gjennomføre. Dette medfører at det reelle vedlikeholdsbudsjettet blir ytterligere svekket hvert år. KOSTRA tall viser at Ringebu kommune har flere kvadrater bygg pr. innbygger enn sammenlignbare kommuner.

Veg, vann, avløp, renovasjon (VVAR)

VVAR avdelingen har det siste året vært preget av endringer i bemanning, og status pr. august 2019 er at en ingeniørstilling fortsatt ikke er besatt.

Forsterking av vannforsynings sikkerheten både i Ringebu og Fåvang pågår i egne driftsprosjekter.

I Kvitfjell pågår det store utbygginger der kommunen skal overta ny infrastruktur etter hvert som de blir ferdige. Disse utbyggingene krever tett kommunal oppfølging slik at anlegg blir bygget etter kommunens VA-norm. Dette kommer i tillegg til utbygging i egenregi. Nøkkelpersonell i både uteseksjon og hos driftsoperatører er involvert i de fleste utbygginger i både kommunal og privat regi, for å sikre tilfredsstillende driftssikkerhet. Konsekvensen av den høye aktiviteten er at det er utfordringer med å klare å drifte og vedlikeholde ledningsnettet, pumpestasjonene og trykkøkerne.

Hovedplan VA er under utarbeidelse, denne er sendt ut på høring og vil bli forelagt politisk behandling i 2019. Oppfølging av avløpsanlegg i spredt bebyggelse er viktig for å sikre områder og vannforsyning mot forurensing. Dette tilsynsarbeidet vil pågå i hele perioden.

Aktiviteten på vegområdet preges av kostbare vintror og

flere flom og rashendelser som følge av ekstremnedbør. Vintervedlikeholdet har de 2 siste årene utgjort 65 % av det totale driftsbudsjettet på veg. Sammen med andre faste årlige utgifter gjenstår det kun ca 20 % «frie» midler driftsbudsjettet til vedlikehold av grus- og asfaltveger, årlig grøfterensk, vegetasjonsrydding, flomforebygging, opprydding etter ekstremvær og vedlikehold av egne maskiner og utstyr. Det er kuttet kr 120.000 årlig på vegvedlikeholdet. Dette er et generelt kutt som vil medføre mindre vedlikehold på veg og flere klager.

Utkast til ny hovedplan veg er under utarbeidelse og vil bli oversendt til politisk behandling i 2019. Denne kommer med konkrete anbefalinger til investeringstakt og vedlikeholdstakt på kommunalt veinett fremover.

Plan, byggesak, kart og oppmåling

For avdelingen plan, byggesak, kart og oppmåling er kostnadene i all hovedsak knyttet til lønnsutgifter, og den eneste reelle mulighet til å redusere nettoutgiftene er å øke gebyrene. Bemanningen på plan er 3 årsverk, 1 årsverk som kommuneplanlegger (som nå også har rollen som avdelingsleder) og 2 årsverk som arealplanlegger. Planavdelingen har over flere år vært preget av stor utskifting av arealplanleggere, samtidig som at arbeidsmengden er stor. I tillegg til behandling av kommunale og private planer, er det et stort antall henvendelser fra publikum om fritidsbolig i spredt bebyggelse som krever mye tid. Det er også lagt opp til at kommunen skal starte arbeidet med regulering av sentrumsområdene i kommunen. For at dette skal være realistisk, vil det være nødvendig å styrke

planområdet, men dette vil ikke være mulig med en reduksjon i budsjetttrammene på 4,5 %. For 2020 er det også forventet en økning i antall reguleringsplaner etter at ny kommuneplan er vedtatt. Byggesak og kart og oppmåling består av 3 årsverk byggesaksbehandlere/tilsyn og 1,5 årsverk kart og oppmålingsingeniør. Fra januar 2020 vil kart- og oppmålingsavdelingen øke med 1 årsverk. Det er en målsetting om selvkost på disse områdene, selv om veiledning er en pålagt oppgave som ikke er avgiftsbelagt. Tjenesteenheten jobber med systemforbedring og effektivisering av byggesaksbehandlingen. For at byggesaksgebyrene skal dekke kostnaden foreslås det å øke byggesaksgebyrene med 10 %. Plangebyrene økes med 10 % for å tilnærme seg selvkost på de private reguleringsplanene. Gebyrene for kart og oppmåling økes med 10 % for 2020.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Plan og teknisk skal være dimensjonert for gjennomføring og utvikling av boligområder og tilrettelegging av infrastruktur for hytteutviklingen i kommuneplanens arealdel og samfunnsdelen. Organisasjonen vil være i stand til å forvalte, drifte og videreutvikle bygningsmassen til de formål som ligger i kommuneplanens samfunnsdel. Ytterligere kutt vil gå utover det som er foreslått og kan medføre at bygningsmassen ikke klarer å tilfredsstille kravene til innemiljø, varme og drift. Det samme gjelder for veg. 80 % av budsjettet for veg og kommunale eiendommer er bundet opp av service- og vedlikeholdsavtaler, og det er derfor ikke rom for uforutsette hendelser.

Plan og teknisk						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		24 908 700	24 908 700	24 908 700	24 908 700
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra økonomiplan 2018-2021					
5	FDV-kostnader bofellesskap FH og avlastningsbolig	200-00-065	975 100	1 300 000	1 300 000	1 300 000
5	Husleieinntekter bofellesskap FH og avlastningsbolig	200-00-065	-687 500	-916 700	-916 700	-916 700
5	Redusert vedlikehold kommunale eiendommer	200-00-066	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
5	Gebyr selvkost seksjonering	200-00-067	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
5	4% økning byggesaksgebyr	200-00-068	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
5	Fordelte lønnskostnader prosjektledelse	200-00-069	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Økte husleiesatser 10% ved nye kontrakter	200-00-070	-200 000	-400 000	-400 000	-400 000
5	Redusert vegvedlikehold	200-00-071	-40 000	-116 000	-250 000	-250 000
5	Redusert bygningsvedlikehold, fyringsolje, grøntvedlikehold	200-00-072	-124 300	-246 800	-245 400	-245 400
	Administrativ innspillsfase					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	956 100	956 100	956 100	956 100
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	267 700	267 700	267 700	267 700
6	Indeksregulering husleieinntekter (1,7% KPI)	Pristabell 5	-199 700	-207 000	-207 000	-207 000
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		25 746 100	25 436 000	25 303 400	25 303 400
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,5 %	4,5 %	5,0 %	5,5 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 158 600)	(1 144 600)	(1 265 200)	(1 391 700)
	Tiltak som innarbeides i budsjettramme:		5,7 %	5,0 %	5,1 %	5,1 %
	Økt byggesaksgebyr 10%	200-40-001	-160 000	-160 000	-160 000	-160 000
	Økt plangebyr 10%	200-40-002	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
	Økt kart- og oppmålingsgebyr 10%	200-40-003	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	Økt saksbehandlings- og tilsynsgebyr 10%	200-40-004	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Kutt vegvedlikehold	200-40-005	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
	Endret ferdigstilling bofellesskap	200-40-007	-190 500			
	Reduksjon 1,5 årsverk renhold	200-40-012	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
	Uttak poster rovvilt og viltstell utover siste 3 års regnskap	Endringslogg 12	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
	Reduksjon 1 årsverk vaktmester	Endringslogg 13	-517 000	-517 000	-517 000	-517 000
	Nye tiltak:					
	Økte driftskostnader Fåvang skole	200-40-006	200 000	200 000	200 000	200 000
	Årsgebyr EPC	200-40-009	467 000	467 000	467 000	467 000
	Redusert omfang nye husleieavtaler	200-40-010	180 000	180 000	180 000	180 000
	Reduserte husleieinntekter, gradvis oppfylling bofellesskap	Endringslogg 11	162 900	217 300		
	Sum ramme for økonomiplanperioden		24 518 500	24 453 300	24 103 400	24 103 400
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
	Støttemur Ringebu skole (overf. inv.budsjettet)	Endringslogg 18	0			

Beskrivelse av tiltak

Tiltak 1

Gebyret for plansaker, byggesaker og kart og oppmåling, og saksbehandling av utslippssaker økes med 10 % for ha tilnærmet selvkost på tjenesten. Konsekvensen for de som søker er minimal, men vil gjøre at kommunen «sponser» tjenesten mindre.

Tiltak 2

Husleiesatsene ble økt med 10 % i 2019 dvs kr 200.000 i budsjettet for 2020. Prisen ble justert for å harmonisere prisen med det private husleiemarkedet. Det kan se ut som prisøkningen på nye kontrakter medvirker til at det blir vanskeligere å leie ut ledige boliger. Prisøkningen og forventningen til antall nye kontrakter viser seg å være for optimistisk. Gevinst i 2019 var kr 20.000. Budsjettet justeres for dette.

Tiltak 3

Innen VA vil kommunen fortsette å rehabilitere anlegg som ikke holder tilfredsstillende standard. Det ble også i 2019 utført rehabilitering av flere ledningsstrek, sammen med noe oppgradering og nyanlegg. I perioden 2020-2023 vil dette arbeidet fortsette, og avsatte fondsmidler vil komme godt med. Blant annet kan det nevnes at VA-nettet i Gunstadskogen må rehabiliteres pga alder og omfyllingsmasser. Det anslås en driftskostnad på 8-10 mill kr i dette området kommende periode.

Tiltak 4

Ringebu skole har en gammel mur som holder på å gå i oppløsning. Muren går fra baksiden av den gamle lagerbygningen og nedover langs veien. Muren er i underkant av 100 meter lang og i snitt på 1 meter høy. Det har allerede rast ut en god del stein, og det er hull og sprekker flere steder på muren. Dette utgjør helt klart en sikkerhetsrisiko for barn som leker i området. Det er anbefalt å skifte ut eksisterende mur med en ny, som holder dagens krav til utforming og sikkerhet. Ny mur vil ta en del av breddens adkomstvei opp til skolen, slik at denne må utvides. Det vil bli parkering i enden av fotballbanen som er asfaltert. Kostnad kr 1.250.000.

Tiltak 5

FDV kostnader bofellesskap FH og avlastningsbolig. På grunn av forsinket prosjektering og krav fra Husbanken,

vil bygget ikke stå ferdig og vil ikke være innflyttingklart før oktober 2019. Dette innebærer at FDV kostnader i budsjettet kan reduseres fra kr 975.100 til kr 325.000.

Tiltak 6

Husleieinntekter bofellesskap FH og avlastningsbolig. På grunn av forsinket prosjektering og krav fra Husbanken, vil bygget ikke stå ferdig og være innflyttingklart før oktober 2019. Dette innebærer at husleieinntekter i budsjettet må reduseres fra kr 687.500 til kr 229.000.

Tiltak 7

EPC- Sparegarantifasen:

Økte servicekostnader til drift av EPC tiltak, med årlige ytelser til AF iht. kontrakt. Kostnadene er spesifisert slik: Årsgebyr iht kontrakt kr 315.760. Servicekostnader valgt pakke kr 151.000. Totalt årsgebyr er kr 466.760, som indeksreguleres. Med 5-års kontrakt fra 15.06.2018 blir dette beløpet bli fakturert årlig t.o.m. 14.06.2023. Hittil har denne kostnaden vært belastet investering, men fra 2020 må denne kostnaden legges til i driftsbudsjettet. Årsgebyret er AF sitt arbeid med aktiv energioppfølging, rapportering, 4 heldagskurs/ opplæringsdager og to hele dager i skolesektoren. Servicekostnader er årlige kostnader knyttet til drift av tiltak, f.eks. lisenskostnader, servicekostnader på tiltak/ anlegg og oppgraderingskostnader som er nødvendig for funksjon og energigaranti.

Tiltak 8

Tiltak fra gjeldene økonomiplan. Økte husleiesatser 10 % ved nye kontrakter. Fra og med driftsbudsjettet for 2019 ble det vedtatt at husleiesatsene skulle økes med 10 % for å harmonisere prisen med det private husleiemarkedet. Kun nye husleiekontrakter kan økes. Derfor ville dette gi en inntektsøkning på kr 200.000 i 2019, kr 200.000 i 2020 og kr 200.000 i 2021. Gjennomsnittet over flere år, viser at vi har ca 30 nye kontrakter på boliger hvert år, og økning i driftsbudsjettet vil da bli kr 20.000. Husleieinntekter i budsjettet reduseres fra kr 200.000 til kr 20.000.

Tiltak 9

Tilbygg til gymsal med garderober ved Fåvang skole er gjennomført som vedtatt i K-sak 98/17. Driftsbudsjettet og FDV kostnader økes med kr 200.000.

Tiltak 10

Det er gjennomført en vurdering av hele

renholdstjenesten for å se på muligheten til å effektivisere driften. Vurderingen er gjort opp i mot renholdsstandarden og kostnader pr. kvm sammenlignet med andre kommuner i Gudbrandsdalen. Innsparingen vil bli tatt ut ved naturlig avgang.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Prosjektstilling planmedarbeider

Prosjektstilling som planmedarbeider i 100 % til en netto kostnad på kr 800.000 for 2020 til og med 2022. Målet med denne stillingen er å kjøre medvirkningsprosesser og utarbeide reguleringsplanen for sentrumsområdene i Ringebu og Fåvang. Det er søkt om eksterne midler til å finansiere stillingen. En styrking av tilbudet vil gjøre at flere planer vil bli behandlet og dermed framskynde mulige bygging generelt, og sentrumsnær boligbygging spesielt. Dette vil være et bidrag for å realisere ønsket utvikling i kommuneplanens arealdel og samfunnsdel.

Driftsoperatør VA-anlegg

Kommunen har de siste årene bygget VA-anlegg finansiert av private utbyggere og tatt over drifta av store VA-anlegg som er bygget av private. Det er behov for å styrke kapasiteten på VA avdelinga med en driftsoperatør til å drifte VA forsyningen vår.

Utfasing av oljetank og oljekjeler

Utfasing av oljetank og oljekjeler skal skje innen 01.01.2020. Alle boliger og næringsbygg som i dag bruker fossil olje eller parafin til oppvarming skal gå over til en annen energikilde. Her vil det være forbudt å bruke mineralolje, eller fossil fyringsolje og parafin til oppvarming av boliger og næringsbygg i Norge. Med oppvarming menes ikke bare oppvarming av rommene, men også av varmtvannet og ventilasjonsluften i bygningen. Det er bygg som har kun fossilt fyringsanlegg med vannbårent anlegg som fyringskilde. Bygg som er av eldre dato, har svært lav kapasitet på el-inntak. Det må derfor etableres nytt inntaksskap med ny fordeling. Kostnad kr 300.000. Denne kostnaden må tas innenfor driftsbudsjettet, og vil gjøre dette enda strammere.

Interkommunale samarbeid

Interkommunale samarbeid innenfor dette budsjettområdet, består av:

- Midt-Gudbrandsdal renovasjonsselskap
- Midt-Gudbrandsdal brann- og feiervesen
- Midt-Gudbrandsdal barnevernskontor
- Midt-Gudbrandsdal regnskaps- og skatteoppkreverkontor
- Frya næringspark
- Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor
- Interkommunal avtale om veterinærvakt
- Midt-Gudbrandsdal PP-tjeneste
- Frya Renseanlegg
- Geodatasamarbeidet i Midt-Gudbrandsdal
- Midt-Gudbrandsdal Flyktningtjeneste
- NAV Midt-Gudbrandsdal

Interkommunale samarbeid						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		26 446 303	26 446 303	26 446 303	26 446 303
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Prisstabell 2	170 500	170 500	170 500	170 500
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Prisstabell 3	720 400	720 400	720 400	720 400
6	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		27 337 203	27 337 203	27 337 203	27 337 203
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(546 700)	(546 700)	(546 700)	(546 700)
	Tiltak som innarbeides i budsjettramme:					
	Sum ramme for økonomiplanperioden		27 337 203	27 337 203	27 337 203	27 337 203

Skatt, rammetilskudd og finans

Budsjettområdet består hovedsakelig av:

- skatteinntekter på inntekt og formue
- eiendomsskatt
- rammetilskudd fra staten
- renter og avdrag på lån
- renteinntekter på innskudd
- utbytte fra energiselskaper

Skatt, rammetilskudd, finans						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019)		-295 001 788	-295 001 788	-295 001 788	-295 001 788
5	Budsjettert overskudd (fondsavsetning) i revidert B-2019	200-00-073	-225 312	-225 312	-225 312	-225 312
	Budsjettert egenfinansiering investeringer i rev. B-2019		0	0	0	0
	Korreksjon for budsjettendringer 2019					
	K-sak 13/19 - Tilleggsbevilgning 2019, sak om måltider		0	0	0	0
	K-sak 17/19 - Tilleggsbevilgning 2019, FACT		0	0	0	0
	K-sak 26/19 - Tilleggsbevilgning 2019, økt frivillighet VilMer.no		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022)					
5	Endret volum eiendomsskatt	200-00-074	-400 000	-1 000 000	-1 400 000	-1 800 000
5	Økte avdrag på lån	200-00-075	1 607 100	2 044 600	2 044 600	2 044 600
5	Økte renter på lån	200-00-075	533 300	189 600	189 600	189 600
5	Økt dekning kapitalkostnader selvkost	200-00-076	-1 095 000	-2 070 800	-2 070 800	-2 070 800
	Kommuneproposisjonen:					
5	Endret skatt og rammetilskudd jfr ny modell (2019-kroner)	prok1902 rev	2 422 000	4 744 000	6 807 000	7 093 000
5	Økt eiendomsskatt jfr prognose 2019	200-00-080	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
	Reduksjon rentekompensasjon husbanken		??			
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegning				
3	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	0	0	0	0
2	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	9 200	9 200	9 200	9 200
	Prognosemodell deflatorjustering prok....					
5	Deflator 1,03 ny skatt/rammetilskuddsberegning	prok1902 rev	-7 319 000	-7 310 000	-7 308 000	-7 308 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		-300 969 500	-300 120 500	-298 455 500	-298 569 500
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:					
	Skatteanslaget økes utover rammetilskuddsmodell	Endringslogg 15	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
	Sum ny ramme for økonomiplanperioden		-301 969 500	-301 120 500	-299 455 500	-299 569 500
	Vurderte tiltak som ikke er innarbeidet:					
5	Skatteanslag redusert med i forhold til modell	Endringslogg 15	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
5	Avsatt til nye tiltak i statsbudsjettet	Endringslogg 16	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000

MGRS (internregnskap)

Midt-Gudbrandsdal regnskaps- og skatteoppkreverkontor (MGRS) er et interkommunalt samarbeid etter kommunelova § 28c mellom Ringebu og Sør-Fron kommuner. Ringebu er vertskommunen. MGRS ble oppretta 1. juni 2005, samtidig med at økonomiavdelingene i de to kommunene ble avviklet.

MGRS skal sørge for at oppdragsgiverne fører sitt regnskap i samsvar med Kommunelovens § 48 og Kommunal- og regionaldepartementets forskrift om årsregnskap og årsberetning, og god kommunal regnskapsskikk.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Regnskapsførsel av kommuneregnskapene, interkommunale samarbeid og kirkelig fellesråd
- Innfordring kommunale krav
- Skatteoppkrever
- Innkjøp

Utfordringsbildet

Interkommunale selskaper er utfordret på å kutte 2 % i perioden 2020-2023. For MGRS utgjør dette totalt kr 104.138 første år.

MGRS har utarbeidet og revidert arbeids- og rutinebeskrivelser både innen regnskap og innfordring. Dette arbeidet har ført til ulike effektiviseringstiltak og det har medført at tjenesteområdet har gjennomført stillingsreduksjoner med en 80 % stilling fra 01.01.2016, og ytterligere 20 % fra 01.01.2018. MGRS har så langt, takket være en godt kvalifisert og stabil stab, klart å levere tjenester til oppdragsgiverne av samme kvalitet som tidligere år til tross for stillingsreduksjonene. Fra 01.01.2019 har enheten overtatt deltakerkommunens innkjøpsfunksjon tilsvarende 100 % stilling uten å få tilført stillingsressurser, og bidrar dermed til innsparing hos deltakerkommunene.

Våren 2019 gjennomførte to medarbeidere sertifiseringskurs i innkjøp. Det er ikke bevilget midler til videre utvikling og oppdatering av faglig kunnskap på området.

MGRS arbeider aktivt for at dagens teknologiske muligheter innen regnskapsførerfaget skal utnyttes

på en god og effektiv måte. Dette vil kreve en større kompetanse innen IKT hos medarbeiderne.

Organisatorisk er skatteoppkreveren (SKO) underlagt den kommunale administrasjon og kommunale myndigheter. Faglig sett er skatteoppkreveren underlagt statlige myndigheter. Det settes krav om måloppnåelse på innfordring av de forskjellige skattarter, og SKO rapporterer resultater til Skatteetaten 3 ganger pr. år.

For både skatt og kommunal innfordring ser tjenesteenheten at det er svært viktig å være raskt og tett på de som skylder penger, og ha gode rutiner for oppfølging av krav.

Antall innbyggere med stor og misligholdt forbruksgjeld øker også i «våre» kommuner, og tjenesteenheten konkurrerer med stadig mer aggressive kredittselskaper om de samme pengene.

Både Ringebu og Sør-Fron kommuner har lavt restansenivå sammenlignet med andre kommuner, og har hatt det over flere år. Dette skyldes tett oppfølging av restansene fra innkreivingsavdelingen, og det er av stor betydning at kommunene opprettholder bemanning/kompetanse på dette fremover, for å sikre kommunens inntekter.

MGRS har noe ujevn fordeling av arbeidsmengde gjennom året, med intensive perioder ved årsavslutning for alle selskaper og skatt, mva-oppgjør, skatteavregning osv. Dagens bemanning er på et minimum for å få gjennomført disse på en forsvarlig måte til rett tid, men en ser at det kan være noe ledig kapasitet mellom disse tidspunktene. Tjenesteenheten ser derfor på mulighet for at det kan tillegges flere oppgaver fra kommunene, forutsatt at disse kan tilpasses de oppgavene selskapet har i dag i forhold til gjennomføringstidspunkt.

For å imøtekomme kravene til effektivisering i kommende år stiller MGRS seg positiv til økt interkommunalt samarbeid. Sett fra MGRS sitt ståsted er lønnsområdet et fagområde som det kan være naturlig at enheten kan bistå, og MGRS ser muligheter for å bidra med en viss stillingsprosent. En forutsetning for en slik løsning må være at dagens ressurser på lønn i hver av kommunene overføres til MGRS.

Ved å legge lønn til MGRS som skissert ovenfor, vil en redusere sårbarhet, styrke fagmiljøet og på sikt kunne effektivisere lønnsområdet for begge kommunene. MGRS deltar gjerne i en utredning i samarbeid med kommunene for å se på samlet gevinst/virkning.

Gitt at MGRS får tilført nye oppgaver fra kommunene fremover, vil det kunne utløse behov for IKT-verktøy/programvare og eventuell opplæring på disse for å kunne utføre disse oppgavene på en rasjonell måte.

Omfordeling av midler innenfor ramme

Ved å legge innkjøpsfunksjonen til MGRS gir det økte kostnader på kr 32.000 for programvare for 2020. Dette er det ikke bevilget ekstra midler til. Det er heller ikke lagt inn i MGRS sine rammer. Budsjetterte kostnader innenfor tildelt ramme for telefon, husleie og avtaler dataprogram samsvarer ikke med det som er reelt, tjenesteleder har derfor omfordelt midler innenfor rammen tilsvarende kr 62.835, ved å blant annet redusere midler til konsulenttjenester med totalt kr 69.520 (inkl. kr 20.000 i tiltak).

MGRS kjøper i dag Arbeidsgiverkontroll for Skatteoppkreveren i Ringeby og Sør-Fron fra Kemneren i Sør-Gudbrandsdal. Representantskapet bevilget i sak 7/18 (MGRS-sak 5/18) årlig ramme på inntil kr 450.000 i perioden 2018-2021. Kontrollen skal i dag tilsvare ca

0,5 årsverk, og det ble tatt høyde for at dette kunne bli økt til 0,6 årsverk etter nye krav fra Skatteetaten (ikke iverksatt pr. dato). Ved dagens målkrav, og den timepris Skatteoppkrever har fremforhandlet hos Kemneren i Sør-Gudbrandsdal, vil et budsjett på kr 350.000 kunne være forsvarlig.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

MGRS leverer regnskapstjenester som oppfyller krav i lov og forskrifter. I tillegg yter selskapet rådgivningstjenester innen økonomifeltet til deltakerkommunene og de interkommunale selskapene som MGRS fører regnskap for.

Fra 01.01.2019 er deltakerkommunenes innkjøpsfunksjon ivaretatt av MGRS. Enheten gjennomfører anbudskonkurranser både gjennom INNOFF-samarbeidet og i egen regi. På denne måten bidrar MGRS til besparelser for kommunen ved å inngå avtaler som skal redusere kommunens kostnader, samt øke fokus på avtaleoppfølging.

Tjenesteenheten scorer bra på intern brukerundersøkelse i 2018.

Skatteoppkrever/innfordringsavdelingen har gode resultater på skatteinnkreving målt mot de målkrav som settes av Skatteetaten. På innkreving av kommunale krav er resultatene svært gode målt mot andre kommuner.

Skatt/innkreving har stort fokus på å være tilgjengelige og veilede både privatpersoner og næringsvirksomheter i spørsmål ang skatt, og får svært positive tilbakemeldinger fra innbyggere/næringsliv på avdelingens service og kompetanse.

MGRS						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019) (overføring fra kommunene)		5 010 800	5 010 800	5 010 800	5 010 800
	Korreksjon for budsjettendringer 2019 Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022) Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	↙ Pristabell 2	166 900	166 900	166 900	166 900
	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	↙ Pristabell 3	29 200	29 200	29 200	29 200
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		5 206 900	5 206 900	5 206 900	5 206 900
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(104 100)	(104 100)	(104 100)	(104 100)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
10	Redusert portokostnad	20Ø-70-001	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
10	Reduserte konsulenttenester	20Ø-70-002	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
10	Reduserte kurs- og reisekostnader	20Ø-70-003	-17 700	-17 700	-17 700	-17 700
10	Økte vederlag interkommunale samarbeid	20Ø-70-004	-58 400	-58 400	-58 400	-58 400
10	Sum ramme for økonomiplanperioden		5 102 800	5 102 800	5 102 800	5 102 800

Beskrivelse av tiltak

Redusere portokostnader

MGRS skal ta i bruk Digipost til utsending av purringer og har kommet fram til et realistisk kutt i portokostnader på ca kr 8.000 pr. år. Brukere som ikke har digipost vil motta papirversjon som tidligere. Besparelsen på å ta i bruk Digipost vil være begrenset da store deler av vår kundemasse ikke er digitale. Det er heller ikke realistisk å forvente at alle disse skal ta det i bruk.

Redusere konsulentttjenester

Konsulentttjenester inkluderer kjøp av arbeidsgiverkontroll fra Kemneren i Sør-Gudbrandsdal. Ved å kutte i denne posten vil midler til dette formålet reduseres, men Skatteoppkrever mener at det allikevel vil kunne holde et forsvarlig nivå.

Redusere kurs- og reisekostnader

Ved å kutte kurskostnader hos MGRS vil det kunne gå på bekostning av det faglige nivået på samtlige områder som enheten tar hånd om per i dag; innkjøp, skatt/innfordring og regnskap.

Innkjøp, regnskap og skatt er alle strengt lovregulerte områder som MGRS håndterer på en god og forsvarlig måte. Fagmiljøet på innkjøp er under oppbygging, men videre oppbygging og vedlikehold forutsetter at medarbeiderne har mulighet til å delta på kurs i tiden fremover.

Økonomibestemmelsene i ny kommunelov gjelder fra 01.01.2020 og medfører naturligvis behov for oppdatering av medarbeidernes kompetanse.

For å vedlikeholde og utvikle nødvendig fagkompetanse på samtlige områder i tiden fremover er det ikke ønskelig å kutte i kursposten for MGRS.

Ny vederlagsberegning

Økt inntekt jf. sak 19/9033 - Generelle saker 01/19 - Vederlagsberegning for husleie og administrative kostnader vedtatt representantskapsmøte 29.05.19.

Det er gjort en gjennomgang/kvalitetssikring på tidsbruk og fordelingsnøkler for vederlagsberegning. Endring i vederlagsberegningen utgjør en inntektsøkning for MGRS på kr 58.416 for 2020. Inntektsøkningen forutsetter enighet hos oppdragsgiverne.

Økning økonomiplanramme 2020 med kr 196.090 i henhold til rammeendringer.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Innføring av Visma Autopay

Innføring av Visma Autopay som betalingsløsning. Effektivisering av betalinger da medarbeider slipper å logge inn i nettbank for å remittere. Eliminerer risiko for feil ved henting av filer. Håndterer både remitteringsfiler fra Visma Økonomi og lønnsutbetalingsfiler fra Visma HRM. Estimert kostnad kr 46.400 for begge kommuner + transaksjonspris pr betalingsoppdrag.

MGBV (internregnskap)

Midt-Gudbrandsdal Barnevernskontor (MGBV), er et samarbeid mellom kommunene Ringebu og Sør-Fron og har vært drevet som eget selskap siden 01.06.2005. Fra 01.01.2019 ble samarbeidet utvidet og inkluderer nå også Nord-Fron kommune. Samarbeidsavtalen gjelder Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste.

MGBV er fra 01.01.2019 organisert etter kommunelovens § 28-1 c som vertkommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd. Nemnden omtales i punktene 5-12-21 i samarbeidsavtalen.

MGBV har 10,3 stilling med faglig dyktige medarbeidere.

MGBV sin verts- og administrasjonskommune er Ringebu. Rådmannen i Ringebu kan når han ønsker eller finner behov for det, konferere med rådmannen i Sør-Fron kommune og/eller administrasjonssjefen i Nord-Fron, men er selv ansvarlig oppover mot representantskapet og nedover mot barnevernsleder.

Rådmannen i Sør-Fron og administrasjonssjefen i Nord-Fron kommune kan likevel kreve ovenfor rådmannen i Ringebu å få drøfte saker som gjelder administrasjonen av MGBV.

(Viser ellers til samarbeidsavtale mellom kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu.)

Barnevern er en lovpålagt kommunal tjeneste og er ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til fylkeskommunen eller til et statlig organ.

Formålet med loven er:

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

MGBV skal på vegne av alle tre kommunene, utføre de oppgaver som kommunene har etter Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 17.juni 1992 nr.100. med endringer kunngjort 20.04.2018. MGBV sitt virkeområde er innen alle tre deltagerkommunenes areal.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Råd og veiledning
- Omsorgsutredninger
- Forebyggende arbeid i hjemmet
- Forebyggende arbeid utenfor hjemmet
- Utredning av besøkshjem, fosterhjem og andre nødvendige oppdragstagere
- Oppfølging/tilsyn med fosterhjem og institusjonsplasseringer
- Tverrfaglig samarbeid

Utfordringsbildet

MGBV har blitt utfordret på 2 % innsparing på ansvar 760 i perioden 2020-2023.

Det er stor usikkerhet knyttet til endringer og omfanget av barnevernstiltak for 2020. Dette er et springende punkt som har konsekvenser for tjenestens mulighet til å holde rammen.

Det er varslet vesentlige endringer i lov om barneverntjenester og det forventes at disse vil iverksettes gradvis i løpet av økonomiplanperioden. Loven har vært ute på ny høring våren 2019 og vil bli vedtatt høsten 2019. Det er fortsatt uklart hvilke konsekvenser endringene vil få for den økonomiske driften av barneverntjenesten. Loven ble i 2018 endret til en rettighetslov som krever enda mer skjerping på at barneverntjenestene leverer i forhold til lovkrav. Barns medvirkning har også et stort og viktig fokus i ny lovgivning.

Den kommunale barneverntjenesten er under et stadig press i forhold til å følge opp sitt samfunnsmandat. Barnevernet har stort fokus rettet mot seg fra nasjonale

og internasjonale media. Barneverntjenesten må rustes for å møte utfordringene og det økende presset på tjenester og barnevernets legitimitet i samfunnet. Det må satses på personalet i barneverntjenesten gjennom god rekruttering, kompetanseheving og arbeidsmiljø for at dyktige fagfolk skal stå i den viktige jobben.

Kompetanseutvikling for arbeid med treffsikre tiltak blir videre viktig for at barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. I tillegg må enheten fortsatt ha fokus på samarbeid og veiledning til andre offentlige instanser som skal forbygge behov for tiltak fra barneverntjenesten.

Det er for barneverntjenesten alltid en stor utfordring å budsjettere riktig på tiltaksutgifter, da enkeltvedtak for enkelte barn kan gi omfattende økonomiske konsekvenser i budsjettåret. Dette gjelder både krevende og omfattende hjelpetiltak og tiltak med flyttinger ut fra hjemmet.

Barnevern er en tjeneste som har store utfordringer med komplekse og omfattende saker og en uforutsigbar saksmengde. Stadig flere barn får hjelp fra barnevernet som har sin bakgrunn i større årvåkenhet om barns situasjon fra mange hold. Dette fører til at det blir oppdaget flere barn som har det vanskelig.

Staten har varslet om at det vil bli overført flere oppgaver til kommunen innenfor barnevern i 2020/-21. Dette vil kreve både mer kompetanse og personalressurser. MGBV vil ha behov 50 % tillegg av personalressurser.

Tjenesteenheten har ivaretatt tidsfrister og lovpålagte oppgaver pr. i dag. Arbeidsmengden ved MGBV er varierende i henhold til bekymringsmeldinger og utredninger. Mange saker er kompliserte og ressurskrevende, herunder saker i fylkesnemnd og tingrett, i tillegg til generell saksbehandling, utredninger og øvrig pålagt oppfølging. MGBV ser et klart behov for å øke sin kunnskap og kompetanse i forhold til utviklingen innenfor det som er, og vil bli, barnevernets oppgaver nå og fremover.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Barnevernet er i stadig utvikling med endringer i lovverk og retningslinjer. Det er varslet at flere statlige barnevernsoppgaver vurderes overført kommunene, som tiltaksarbeid og fosterhjemsarbeid i så nær fremtid

som 2020/-21.

Utfordringene blir bl.a. at kommunalt barnevern får tilført flere arbeidsoppgaver som Bufetat, statlig barnevern, har i dag. Det vil bli behov for flere nærmiljøbaserte tiltak. Saksmengden og kompleksiteten øker i takt med de samfunnsmessige utfordringene. Dokumentasjonskravene øker, og rapporteringsplikten er økende.

Med bakgrunn i denne utviklingen så er det mye fokus fra statlig hold på at enheten må jobbe aktivt med kompetanseheving i barnevernet for å kunne møte disse endringene. Dette for å få en bredere «tiltaksvifte» med flere typer tiltak til rådighet innenfor egen tjeneste/kommune. Dette vil bli en utfordring ift. stillingsressurser.

MGBV har i de fleste sakene forebyggende tiltak i hjemmet, som er hjelp i familien der barna bor hjemme, og der behovet for spesialiserte tiltak blir et økende behov. Det er og flere som vil ha behov for ettervern fra barnevernet etter plassering. Dette er da tiltak i hjemmet med ettervern.

Tiltak utenfor hjemmet er institusjonsplasseringer for foreldre/barn og for ungdom. Det er fosterhjemsplasseringer der barnet har flyttet fra biologiske foreldre og som skal følges opp ift. lovkravet for fosterhjemsoppfølging, herunder oppfølgingsbesøk i fosterhjem, samtaler med fosterbarna, oppfølging av biologiske foreldre, tilsyn under samvær og krav fra privat part om endringer i tidligere vedtak.

For å kunne forebygge omsorgsovertakelser må tidlig tiltaksarbeid prioriteres og det arbeides med å se på løsninger fremover vedr. tiltaksarbeid med ulike metoder som tjenesten selv må ha kompetanse på.

Med bakgrunn i pålegg fra staten ble det vedtatt samarbeid om barnevernsvakt fra 01.01.2019, der Ringsaker kommune er vertskommune. Evalueringen pr. i dag er at dette er en ordning som fungerer bra.

MGBV (kontordrift)						
Versjon	Endringer fra 2019	Tiltak	2020	2021	2022	2023
	Revidert B-2019 (pr. 01.06.2019) (overføring fra kommunene)		8 304 800	8 304 800	8 304 800	8 304 800
	Korreksjon for budsjettendringer 2019 Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2019-2022) Ingen					
	Administrativ innspillsfase Ingen					
	Endring pensjon (v905 + KLP 17,0% + SPK 10,66%)	Formelberegn.				
	Lønnsvekst (3,5% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	576 800	576 800	576 800	576 800
	Prisvekst (1,7% på driftsposter)	Pristabell 3	111 500	111 500	111 500	111 500
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		8 993 100	8 993 100	8 993 100	8 993 100
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(179 900)	(179 900)	(179 900)	(179 900)
8	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme: Økte øremerkede tilskudd/bruk av øremerkede fond	20Ø-71-001	2,0 % -179 900	2,0 % -179 900	2,0 % -179 900	2,0 % -179 900
8	Sum ramme for økonomiplanperioden		8 813 200	8 813 200	8 813 200	8 813 200

Beskrivelse av tiltak

MGBV har blitt utfordret på 2 % innsparing på ansvar 760 i perioden 2020-2023.

For å kunne innfri kravet om innsparing har MGBV redusert driftsutgiftene på ansvar 760 som følger:

Bruk av øremerkede tilskudd til stillinger fra staten til innsparingen

Budsjettet for MGBV er integrert i Ringebu kommunens totale budsjett og er delt inn i fire ansvarsområder.

- 760 Barnevernskontoret (Funksjon 244)
- 761 Barnevernstiltak Ringebu kommune
- 762 Barnevernstiltak Sør-Fron kommune
- 763 Barnevernstiltak Nord-Fron kommune

Barnevernstiltakene har både funksjon 251 – 291 (i hjemmet) og funksjon 252 – 292 (utenfor hjemmet).

ANSVAR: 760 Barneverntjenesten - Funksjon 244:

Dette er barnevernstjenestens daglige drift og utgiftene fordeles etter folketall pr. 1 januar året forut for budsjett- og regnskapsåret (01.01.2019).

ANSVAR: 761, 762 og 763, barnevernstiltak Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner:

Dette er utgifter til konkrete barnevernstiltak i den kommunen som klienten har som bostedsadresse. Det er barn/unge som enheten har overtatt omsorgen for, og som bor i fosterhjem i egen eller andre kommuner. Barneverntjenestens faglige vurdering er lagt til grunn for tiltakene.

Barnevernet arbeider med barn som bor sammen med sine foreldre, i fosterhjem eller på institusjon. De fleste barn og unge får hjelpetiltak fra barnevernet i hjemmet. Ettervern for ungdom over 18 år er hjelpetiltak i hjemmet.

Midt-Gudbrandsdal barnevernstjeneste har pr. 06.08.19

- 117 aktive saker
- 15 fosterhjemsplasserte barn (Ringebu: 6, Sør-Fron: 7, Nord-Fron: 2)
- 2 ungdommer i statlig institusjon (1 i Ringebu og 1 i Nord-Fron) 3 ungdommer under botiltak/ettervern (2 fra Sør-Fron, 1 i Nord-Fron)
- 20 fosterhjemsplasserte barn/unge fra andre kommuner (Ringebu: 11, Sør-Fron: 5, Nord-Fron: 4). Disse har enheten ansvar for å skaffe egnede tilsynsførere for, som kurses en gang i halvåret og som veiledes i sitt oppdrag etter behov.

I løpet av 2019 er noen tiltak utenfor hjemmet avsluttet, men det har også kommet til nye. Hasteflyttinger har også forekommet, men tjenesten har hatt få slike saker de siste årene. Pr. dags dato bor like mange barn utenfor hjemmet som ved årsskiftet. Hasteflyttinger og endring av bosted for barna gjennom året, har økonomiske konsekvenser i form av økte utgifter.

Barnevernstiltak:

I barnevernet skilles det på tiltak i hjemmet og tiltak utenfor hjemmet. I tillegg er det et skille på frivillige tiltak (hjelpetiltak) og tvangstiltak (når kommunen overtar omsorgen for et barn).

Tiltak utenfor hjemmet:

Det er barn/unge som barnevernet har fått omsorgen for gjennom vedtak i fylkesnemnd og domstol. Det kan og være frivillige plasseringer som er plasseringer der foresatt og evt. Ungdom har samtykket selv til en plassering ut fra hjemmet.

De største utgiftspostene her er fosterhjemsplasseringer, institusjonsplasseringer, advokatbistand og psykologutredninger.

Tiltak i hjemmet:

Barnevernet har som mål at barn og unge med behov for tjenester skal få hjelp så tidlig som mulig i sitt biologiske hjem. Tiltakene i hjemmet har de senere årene utviklet seg fra å bli gitt som kompensierende tiltak, til i større grad å være tiltak som skal gi en positiv endring i barnets omsorgssituasjon. Endringstiltakene blir fulgt opp av ansatte i barnevernet og andre enheter i kommunene. Dette krever økt kompetanse og er mer tidkrevende for tjenesten.

Tiltak som iverksettes finansieres fullt ut av den kommunen tiltaket gjelder for:

Stipulert budsjett for 2020 er satt opp etter budsjett for 2019 og aktiviteten pr. i dag med tiltak som er iverksatt og besluttet iverksatt. Dette omhandler tiltak både i og utenfor hjemmet. Funksjon (251 – 291 – 252 – 292).

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2020-2023

Det er ikke behov for store investeringer slik det ser ut pr. i dag for tjenesteenheten, slik at budsjettet for 2019 blir videreført. Tjenesteleder vurderer ut fra nye oppgaver fra staten at det vil være nødvendig å øke stillingsressursene med 50 % slik det ser ut pr. i dag.